

Bærekraftsrapport

Trondheim kommune

2024

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjielte

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon

Om denne rapporten

Hva menes med bærekraft?

Oversikt over innhold og metodikk

2. Trondheim kommune

Om kommunen

Arbeid med bærekraft

Suksesshistorie

Statsforvalterens hovedbilde

3. Hvordan kommunen møter FNs bærekraftsmål

4. Kartlegging av materialer

5. Innbyggerundersøkelsen

6. Nasjonale og regionale rammer for å arbeide med bærekraft

Nasjonale forventninger og oversikt regionale planer

Rød tråd i plan og styringssystem

Oversikt tilskudd og virkemidler

Oversikt kunnskapsgrunnlag

1

Introduksjon

- Om denne rapporten
- Hva menes med bærekraft?
- Oversikt over innhold og metodikk

Om denne rapporten

I arbeidet med FNs bærekraftsmål peker regjeringen på kommunene som en av de viktigste aktørene i arbeidet for å nå bærekraftsmålene. Så langt har det ikke blitt etablert felles standarder for hvordan kommunene og fylkene bør organisere arbeidet med bærekraftsmålene, i tillegg til at vurdering av måloppnåelse er utfordrende uten et felles måle- og rapporteringsverktøy.

Felles bærekraftsnettverk i Trøndelag

For å styrke arbeidet med bærekraftsmålene i kommunene i Trøndelag, har fylket invitert kommunene til å bli med i et bærekraftsnettverk. Mange kommuner i Trøndelag er med i det regionale bærekraftsnettverket, som skal bidra til kunnskaps- og erfaringsutveksling.

Rapporten skal gi et overblikk over nåsituasjonen i kommunen

Bærekraftsnettverket ønsket å få utarbeidet en rapport som gir kommunene et kunnskapsgrunnlag for å vurdere kommunens status innen FNs bærekraftsmål. Et godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å vite hvor man står, og hvilket utviklingsbehov man har.

Kunnskapsgrunnlaget skal gi en oversikt over hvordan kommunen ligger an med bærekraftsarbeidet, basert på etablerte måleindikatorer innen FNs bærekraftsmål. Kunnskap kan gjøre det lettere for innbyggere, næringsliv, organisasjoner og akademika å bidra til bærekraftig utvikling. Det tas forbehold om at rapporten ikke gir en fasit på resultater innen bærekraft, men en status for kommunen basert på valgte indikatorer med offentlige tilgjengelige data. Indikatorene bør sees i sammenheng med hverandre, og må ikke stå for seg selv.

Rapporten er utarbeidet av PricewaterhouseCoopers (PwC) som har vært ansvarlig for planlegging av rapporten, datainnsamling og fremstilling av funn.

Hva menes med bærekraft?

Brundtland-kommisjonen introduserte begrepet bærekraftig utvikling i FN-rapporten «Vår felles fremtid» i 1987. Rapporten definerte begrepet bærekraft som “en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov”¹. Bærekraft handler om balanse mellom økonomisk fremgang, sosial rettferdighet og miljøbeskyttelse, samt å sikre en fremtid som tar hensyn til både dagens og fremtidige generasjoners behov. Bærekraft er en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å tilfredsstille sine behov².

I 2015 ble *Agenda 2030* med 17 bærekraftsmål vedtatt av FNs generalforsamling. Agenda 2030 er verdens handlingsplan for å oppnå en bærekraftig utvikling, og utgjør det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. De 17 målene inkluderer 169 delmål som sier noe om hvilke områder som er særlig viktige, som å utrydde fattigdom og sult, sikre god helse og utdanning til alle, redusere ulikhet i verden og stanse klimaendringene. Agenda 2030 slår fast at det er et felles ansvar å styre utviklingen på en bærekraftig måte. For å nå bærekraftsmålene kreves det en felles innsats fra både myndigheter, sivilsamfunn, privat sektor og academia i alle land³.

1] World Commission on Environment and Development (WCED) (1987) Our Common Future

2] Store Norske Leksikon (2023), Bærekraftig utvikling

3] Regjeringen (2021) Stortingsmelding nr. 40 (2020-2021): Mål med mening

Oversikt over innhold og metodikk

Denne rapporten skal gi en oversikt og en ståstedsanalyse av arbeidet med bærekraft i kommunen. Rapporten er bygd opp og strukturert rundt FNs bærekraftsmål. Dette gir en etablert ramme for å arbeide med bærekraft og sikrer at rapporten hensyntar de ulike dimensjonene ved bærekraft. Rapporten har brukt en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder og skal belyse:

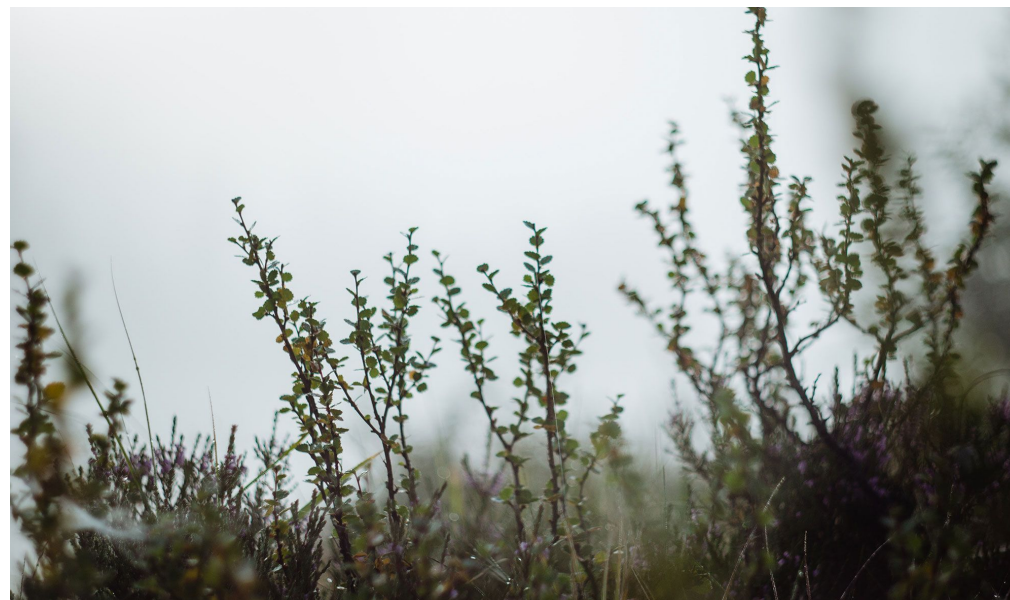
Om kommunen og arbeid med bærekraft: Kapittel 2 gir et øyeblikksbilde av kommunen, gjennom *kommunen i tall*. Videre beskrives kommunens organisering og arbeid med bærekraft, basert på intervjuer og gjennomgang av dokumentasjon. Næringslivets innsats innen bærekraft beskrives også. I kapittelet presenteres det en suksesshistorie fra kommunen knyttet til bærekraft, samt en oppsummering av Statsforvalterens kommunebilde.

Ståstedsanalyse: Data for ulike indikatorer knyttet til FNs bærekraftsmål er samlet inn fra offisielle kilder slik som SSB, Miljødirektoratet og DSB. Ståstedsanalysen gir et oversiktsbilde av kommunens prestasjoner innen ulike bærekraftsindikatorer i forhold til hele fylket. Disse dataene er samlet og analysert, og presenteres i kapittel 3.

Kartlegging av materialer: Kartleggingen har som formål å øke forståelsen av materialstrømmene i kommunen. Målet er å identifisere potensial for effektivisering som kan bidra til økt sirkularitet i bruk av materialer. Analysen tar for seg områdene vann og avløp, avfall og byggeråstoff. Resultatene presenteres i kapittel 4.

Innbyggerundersøkelse: Respons Analyse har gjennomført en innbyggerundersøkelse om bærekraft blant innbyggerne i Trøndelag, på oppdrag fra Trøndelag fylkeskommune. I kapittel 5 presenteres utvalgte svar fra undersøkelsen.

Nasjonale og regionale rammer for å arbeide med bærekraft: Kapittel 6 oppsummerer hvilke forventninger man har nasjonalt til bærekraftsarbeidet, en oversikt over regionale planer og strategier, og hvordan dette henger sammen med styringssystemet. Kapittelet viser også til et bibliotek med oversikt over tilskudd og virkemidler mht. bærekraft. Her vil det være endringer år for år utfra hva ulike aktører/myndigheter har som fokusområder. Oversikten er ikke uttømmende. I tillegg presenteres en oversikt over relevante kunnskapsgrunnlag.

2

Trondheim kommune

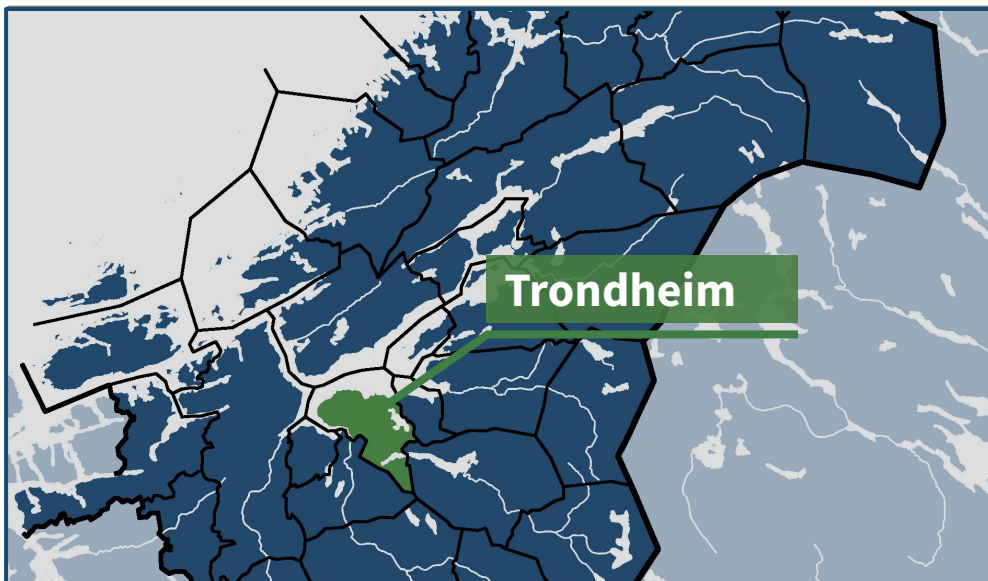
- Om kommunen
- Arbeid med bærekraft
- Suksesshistorie fra kommunen
- Statsforvalterens hovedbilde

Trondheim kommune i tall

Trondheim kommune ligger ved Nidelvas utløp i Trondheimsfjorden. Trondheim er landets tredje største kommune, og Trøndelags desidert største by med drøyt 210.000 innbyggere.

Trondheim har vokst frem som det dominerende industri- og handelssentrum for Trøndelag. Omkring halvparten av landsdelens befolkning er bosatt i Trondheimsregionen, som i tillegg til byen gir arbeidsplasser for et stort antall personer bosatt andre steder. I alt har Trondheim ca. 120.000 arbeidsplasser, hvorav ca 15 000 jobber i kommunen.

Trondheim kommune har en variert industri med bedrifter innenfor de fleste bransjer. Byen nyter godt av nærheten til NTNU og forskningsstiftelsen SINTEF, og byen har flere fremgangsrike bedrifter innen IT, elektronikk og elektroteknikk. Trondheim er en betydelig jordbrukskommune hvor den største andelen av av jordbruksarealet brukes til kornproduksjon. Byen er hovedsete for flere banker og finansinstitusjoner. Trondheim er også en betydelig produsent av elektrisk energi, med syv kraftverk innenfor sine grenser.

213 163

Innbyggere (2. kvartal 2023)

227 778

Innbyggere, forventet utvikling i 2030

84 826 kroner

Kommunale driftsutgifter per innbygger (2022)

429

Innbyggere per km²
Befolkningstetthet 2023

14 400

Pendling ut av
kommunen (2022)

29 314

Pendling inn til
kommunen (2022)

Kommunens arbeid med bærekraft

Historikk

Trondheim kommune fikk i 2019 FN status som Centre of Excellence i tre år, og hadde i den forbindelse en stor satsing på bærekraft. Statusen ble gitt på grunn av det arbeidet kommunen gjør med andre kunnskapsmiljøer i regionen. I forbindelse med dette ble et bærekraftsenter etablert og et eget rammeverk som systematiserer arbeidet med bærekraftig omstilling ble utviklet.

Organisering

Kommunedirektør har det overordnede ansvaret for bærekraft. Det er ikke noen som har et spesielt ansvar utover dette for bærekraft eller koordinering av bærekraftsarbeid. Bærekraft anses som gjennomarbeidet i alle deler av organisasjonen.

Planer og samarbeid

Bystyret vedtok den 17.11.2022 ny kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032, kalt Trondheimsloftet. FNs bærekraftsmål har vært et sentralt rammeverk i utarbeidelsen av planen og kommunen har også lagt inn vesentlig arbeid med data og analyse knyttet til ulike bærekraft.

Prioriteringer

Kommunedelplanens samfunnsdel slår fast tre samfunns mål for Trondheim i 2020-2032:

- Trondheim skal ta ansvar for et grønnere og mer sirkulært samfunn (bærekraftsmål 7, 9, 11, 12, 13, 14 og 15)
- Trondheim skal være en mangfoldig by med et sterkt fellesskap (bærekraftsmål 1, 3, 4, 8, 11 og 16)
- Kunnskaps- og teknologihovedstaden Trondheim skal være et kraftsentrum for en bedre verden (bærekraftsmål 8, 9 11 og 12)

Hvert av hovedmålene har fem delmål med tilhørende strategier for hva kommunen skal gjøre for å nå målene, og hvordan alle i Trondheim kan bidra til dette.

Smartby Trondheim

Smartby Trondheim er en samling prosjekter og aktiviteter som har til hensikt å gjøre Trondheim kommune mer bærekraftig gjennom bruk av teknologi og data. Trondheim har blant annet gjort en bærekraftsevaluering med indikatorer for FNs bærekraftsmål (ved hjelp av U4SSC). Som en del av Smartby Trondheim er kommunen også med i et nasjonalt nettverk (Smartbyene) og et nordisk nettverk (Nordic Smart City Network).

Universitetskommunen TRD 3.0

Gjennom Universitetskommunen TRD 3.0 har Trondheim kommune og NTNU er langsiktig og forpliktende partnerskap. Samarbeidet gir byen og landet langsiktig tilgang på kunnskap, kompetanse og teknologi. Samarbeidet skal resultere i kunnskap, kunst og teknologi som er viktig for utviklingen av gode og bærekraftige samfunn. Det er delt inn i fem innsatsområder: Helse og velferd, oppvekst og utdanning, byutvikling og kultur, innovasjon og omstilling og Unikom.

Plussbyen Trondheim (+CityxChange)

Trondheim kommune er med på et EU prosjekt (+CityxChange) som skal bidra til at byen skal gå i pluss, eller med andre ord utvikle nye løsninger som gjør at Trondheim bruker mindre strøm enn den produserer. En viktig del av prosjektet er å utvikle nabolag som forbruker mindre energi enn det som produseres lokalt (Positive Energy Blocks). Gjennom prosjektet skal energibehovet i åtte næringsbygg reduseres med 6,6 millioner KWh per år, noe som tilsvarer energiforbruket til 410 norske boliger.

Lokale fleksible energimarked

Gjennom plussbyen Trondheim har Trondheim kommune begynt å teste ut fleksible energimarkeder, noe som betyr at bygg kan samarbeide om å produsere og forbruke optimalt i forhold til hverandre. Prosjektet er et samarbeid mellom Trondheim kommune, ABB, Volue, IOTA, samt byggeierne som deltar eller stiller sine bygg til rådighet. I tillegg samarbeider +CityxChange med Enova sitt storskalaprojekt; Brattøra Mikronett, der Entra, Skanska, Trondheim kommune og andre deltar.

Bærekraftsenteret har hatt tett samarbeid med næringslivet om bærekraft

Bærekraftsenteret hadde et tett samarbeid med næringslivet, organisasjoner og andre offentlige aktører. De hadde flere partnere. Partnerne har hatt fokus på bærekraft på ulikt vis gjennom egne prosjekter. Vi viser her en rekke eksempler på prosjekter:

Ikea: IKEA kontaktet bærekraftsenteret med et ønske om å bli mer attraktiv for studentene i byen. De ønsket også at studentene skulle velge bærekraftige måter å komme seg dit på. 12 studenter deltok på to workshops sammen med en representant fra IKEA og resultatet ble at IKEA investerte i lastesykler. Disse skal studentene kunne sette fra seg ikke bare på IKEA, men også nær studentboligområder for å sikre muligheten til grønn mobilitet. I tillegg ble det også inngått et samarbeid hvor en av studentene skrev sin masteroppgave med IKEA som oppdragsgiver.

Ducky: Ducky er en Trondheimsbasert klima-teknologibedrift som lager digitale verktøy for å redusere enkeltpersoners fotavtrykk. Dette gjøres gjennom en unik verktøykasse hvor kommuner kan se det forbruksbaserte utslippet for alle nabolag i et digitalt kart. Virksomheter kan benytte API løsninger for å få tilgang til data for å påvirke kunder og organisasjoner kan konkurrere i digitale klimamesterskap.

Møller Mobility group: Møller Mobility Group er et familieeid konsern som er engasjert innen import, salg, service og finansiering av bilmerkene Volkswagen, Audi, ŠKODA, SEAT og CUPRA. Selskapet er representert i Norge, Sverige og Baltikum, har 71 bilforhandlere og over 4000 ansatte. Gjennom selskapet Hyre er konsernet representert i et ledende miljø som jobber aktivt med å forme fremtidens bærekraftige mobilitetsløsninger. Selskapet har etablert et samarbeidsprosjekt med bærekraftsenteret som skal se på hvordan kommunene kan redusere bilparken sin ved utnytting av bildeling. Prosjektet skal belyse potensial for bildeling, samt skissere konkrete løsninger og eventuelle utfordringer for å bane vei for bærekraftig mobilitet for kommunene i Norge.

Partnere:

Trondheim kommune hadde samarbeid med NTNU, SINTEF og Trøndelag fylkeskommune om bærekraftsenteret. I tillegg hadde senteret tett samarbeid med næringslivet, organisasjoner og utviklet prosjekter med flere av disse

Suksesshistorie fra kommunen | +CityxChange - To energipositive distrikt

Bakgrunn

I to bydeler i Trondheim kjøpes og selges det strøm mellom bygninger. Løsningen er unik, og gir kutt både i strømforbruk og utslipp. Flere bygg på Brattøra og Sluppen i Trondheim er knyttet sammen i et lokalt strømmarked. Målet er å utnytte energien de selv produserer maksimalt, som solcellene på Powerhouse – et av verdens mest miljøvennlige bygg. Pirsenteret og Rockheim er med. Det samme er BI Campus, Kjølelageret på havna, bussladeren til AtB og varmekablene på gangbrua over jernbanen. Alle enheter er koblet til et stort felles batterilager. På den måten kan de utnytte ledig kapasitet uten å belaste strømmettet.

“

Vi har vist at vi har fått det til, for i de to bydelene produserer byggene nå mer energi enn de selv forbruker i løpet av et år. Hvis et bygg produserer for mye, selger de det overskuddet til nabobygget, til en busslader eller lader et batteri.”

Klaus Livik, rådgiver Trondheim kommune, +CityxChange

Ambisjon

Trondheim og Limerick i Irland ble i 2018 valgt til å være såkalte fyrstårnbyer, som skulle utvikle og teste grønne energiløsninger for fremtiden. 33 aktører fra ti land har vært med i prosjektet, som ledes av NTNU. Trondheim kommune har samarbeidet tett med næringslivet, og nylig ble resultatene presentert på en større energikonferanse. Målet er at Trondheim på sikt skal bruke mindre strøm enn de produserer, og de nye løsningene som nå er testet ut i to bydeler viser at det er mulig.

Trondheim har kunnskapsmiljøer og teknologibedrifter med guts for å lykkes, og kommunen tror at dette kan spille en viktig rolle også internasjonalt. Prosjektet har allerede fått dispensasjon fra myndighetene for å få lov til å selge strøm lokalt mellom bygninger.

Kommunen har videre stilt krav til energiløsninger og klimautslipp, og mener at både stat og kommuner må være tydeligere i kravene til utbyggere fremover for at Norge skal nå målene i Parisavtalen innen 2030.

“

Det er klart at vi er stolt over det som er skapt.”

Morten Volden, kommunedirektør

Suksesshistorie fra kommunen | Nytt prosjekt skal gjøre det enklere å ombruke byggematerialer

Bakgrunn

Trondheim kommune satser på å bli den første norske kommunen som gjenbruker byggematerialer i stor skala. Nå har de utlyst en konkurranse.

Bygg- og anleggsbransjen i Norge er den næringen med høyest utslipp av klimagasser. Gjenbruk av byggematerialer vil derfor være viktig for å nå klimamålene. Trondheim kommune har jobbet med gjenbruk av byggematerialer i et par år og et av problemene de støter på, er det å kunne dokumentere egenskapene til ombruksmaterialene. Med konkurransen Klar-til-bruk ønsker de derfor å komme i kontakt med innovative startups som kan hjelpe dem med å løse dette problemet.

“

Er det litt eldre materialer som man ikke har noe dokumentasjon på, så må man lage ny dokumentasjon og da må man teste materialene for de egenskapene som man ønsker å vite noe om. Klart-til-bruk handler om akkurat den biten med å teste og produsere dokumentasjon som gjør at man kan gjenbruke byggematerialer i henhold til Byggteknisk forskrift.”

Petter Nerbye, gjenbrukskoordinator Trondheim kommune

Prosess

Kommunen har utarbeidet en behovsbeskrivelse, og i første omgang skal deltakerne kun levere en idéskisse på hvordan de ser for seg at det kan gjennomføres. Så vil kommunen evaluere idéskissene og ta med seg inntil seks stykker videre. Målet er å ha et gryteklart produkt i starten av 2024.

En potensiell bruker av den nye løsningen, vil være gjenbrukslageret til Trondheim kommune hvor det er mulig å mellomlagre byggematerialer. Det er sjelden at fremdriftsplanene på et prosjekt som skal rives og et som skal bygges stemmer overens, hvor muligheten til å mellomlagre materialene gir et større handlingsrom for å klare å ta det i bruk igjen.

Gjenbrukslageret kartlegger prosjekter og tilgjengeliggjør ombruksmaterialene via markedsplassen Loopfront. Det har de holdt på med siden januar 2022, og har resultert i en avfallsbesparelse på 165 tonn. Dersom man har et prosjekt hvor man skal rive en gammel skole, gjennomfører man en ombrukkartlegging hvor man kartlegger brukbare materialer i databasen og sjekker om det kan brukes videre i det nye byggeprosjektet. Resten legges ut på en intern markedsplass i kommunen via databasen Loopfront. Varene de får inn blir solgt eller gitt bort til andre offentlige aktører, for eksempel Trøndelag fylkeskommune, videregående skoler og NTNU.

Ambisjoner

Trondheim kommune er den eneste kommunen i Norge som har et gjenbrukslager. I tillegg har Formannskapet vedtatt at kommunen skal ta en rolle som tilrettelegger for offentlig-privat samarbeid for å lykkes med mer ombruk. Derfor pågår det nå et utredningsarbeid for å se på innretningen av fremtidens gjenbrukslager i byen.

“

Håpet mitt er å få til en avtale med en bred forankring blant entreprenører, byggherrer, grossister og byggevarehus, hvor man kan være medlem i gjenbrukslageret og forplikte seg til å levere materialer i bytte mot å kunne kjøpe ombruksmaterialer.”

Petter Nerbye, gjenbrukskoordinator Trondheim kommune

Suksesshistorie fra kommunen | Innbyggernes modell - 16 millioner direkte til innbyggerne

Bakgrunn

I 2020 ble Trondheim kommune med i den nasjonale satsingen Pilot for programfinansiering. Satsningen innebærer en samordning av statlige tilskudd rettet mot utsatte barn og unge mellom 0 og 24 år og deres familier.

I mange år har vi i kommunen prøvd å løse de utfordringene vi står i med flere ressurser. Prosjektledelsen var klar over at hvis vi gjør det vi alltid har gjort vil vi få de svarene vi alltid har fått, derfor trenger vi å tenke nytt. Innbyggernes modell bruker 16 millioner direkte til det innbyggerne i målgruppene sier at de trenger for å få et bedre liv. Målgruppene er lavinntektsfamilier med små barn og ungdommer. Når ansatte i kommunen samarbeider med innbyggerne for å identifisere muligheter og løse utfordringer, blir løsningene mer bærekraftige.

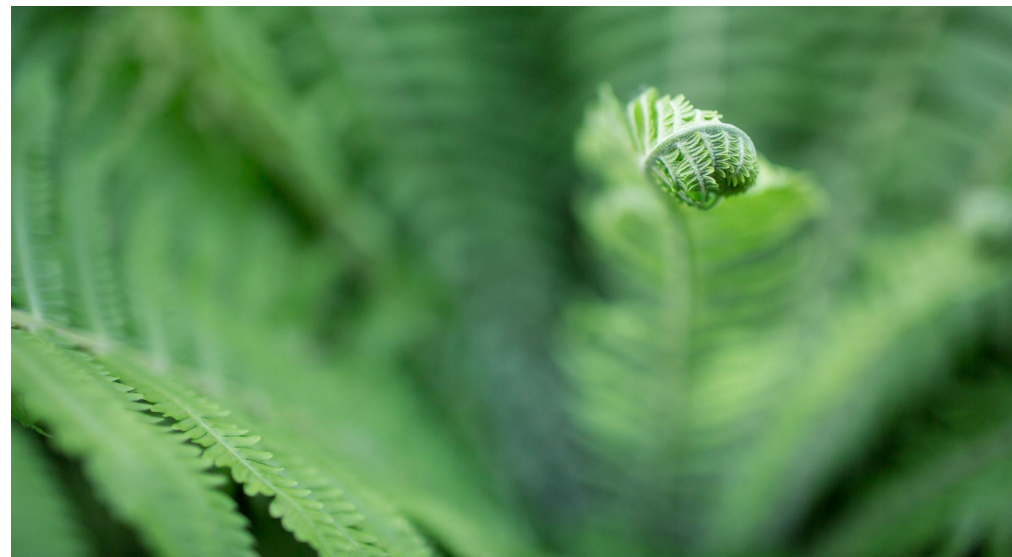
Organisering

Innbyggernes modell er organisert med flere lokale delprosjekter i Trondheim og har blitt en del av tjenesteutviklingen i områdesatsingen i Trondheim kommune.

Delprosjektet "Sammen på Lademoen" er en integrert del av tjenesteutviklingen i områdesatsning på Lademoen. Dette prosjektet tar utgangspunkt i Voldsminde og Lademoen barnehage, og er rettet mot barn og familier som tilhører disse barnehagene. Samarbeidet mellom barnehagene og en rekke viktige samarbeidspartnere som Nav, Helse- og velferdskontoret, politiet, kulturenheten, Rosendal teater, Barne- og familietjenesten, biblioteket og Lilleby skole, er preget av at disse aktører ikke kun operer fra sine kontorer, men aktivt bidrar til å støtte innbyggerne i sitt eget nærmiljø, der de lever sine liv.

Måten å jobbe på har utfordret kommunen til å tenke annerledes. Kommunen må innta nye roller i møtet med innbyggerne, hvor det åpnes for en ny type maktfordeling enn man tidligere har vært vant til. Innbyggernes modell bygger på mindre detaljstyring og at løsningene skal komme nedenfra. Modellen oppleves som et konkret virkemiddel i møte med sosial ulikhet og utenforskap.

Innbyggernes modell bygger på 8 prinsipper: innbyggerne i sentrum, fokus på relasjoner, penger, tenke utenfor boksen, ta ansvar for det tverrfaglige samarbeidet, bruke handlingsrommet, familieperspektiv og fleksibilitet

Innbyggernes modell er en oppskrift på tverrfaglig samarbeid med kjapp respons, fra beslutning til innsats og resultat på svimlende kort tid”

Johan Niklas Ljungstedt, enhetsleder Voldsminde barnehage

Statsforvalterens hovedbilde av Trondheim kommune (per mars 2022)

Samlet sett får kommunen gode vurderinger i Statsforvalteren i Trøndelags¹ gjennomgang. Statsforvalterens peker ikke på noen svake områder. Selv om de trekker frem flere områder som krever oppfølging, er hovedinntrykket at kommunen er godt rustet for fremtiden og har iverksatt planer for forbedring.

Statsforvalteren trekker frem gode resultater på mange områder knyttet til blant annet kommunal økonomi og planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap.

Samtidig peker Statsforvalteren på noen områder hvor kommunen har utfordringer eller er sårbar. Dette knytter seg både til barn og unge, folkehelse og kommunehelsetjeneste, sosialtjenestene, integrering, samt miljø og klima.

0

Svake områder

8

Middels områder

Barnehage, Barnevern, Folkehelse, Grunnskole, Integrering og bosetting, Kommunehelsetjenesten, Miljø og klima, Sosialtjenesten

5

Gode områder

Kommunal økonomi, Kommunal planlegging, Landbruk, Omsorgstjenestene, Samfunnssikkerhet og beredskap

Styrker og muligheter som trekkes frem:

- Den økonomiske stillingen vurderes som god
- Stort og svært kompetent planfaglig miljø med fokus på bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
- Går i front på flere områder når det kommer til klima og miljø
- God kompetanse til å tilrettelegge for flersidig anvendelse av skogarealene, og gode forutsetninger for å satse videre på klimatilpassede bygningsløsninger.
- God kompetanse på kartlegging, analyse og gjennomføring av utviklings- og opplæringstiltak for å bedre tilbudene til innbyggerne der det avdekkes kvalitetsutfordringer i omsorgstjenestene
- Godt arbeid med kvalitet i barnehagene
- Gode resultater i grunnskolen, men store variasjoner mellom skoler

Svakheter, utfordringer og sårbarheter

- Gamle reguleringsplaner bidrar til noe uforutsigbarhet i plan- og byggesaker
- Svakt kunnskapsgrunnlag og totaloversikt over tilstanden i vann fordi fagsystemet Vannmiljø ikke benyttes
- Stor variasjon i demografi, levekår og sosioøkonomiske variabler i kommunen, og forholdsvis mange innbyggere oppgir utfordringer knyttet til psykisk helse
- Utfordringer i fastlegetilbudet og dekning av ressurser i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsesykepleiere til hjemmebesøk etter fødsel
- Utfordring med deler av de sosiale tjenestene, herunder bekymring rundt praksis ved søknader og tildeling av nødhjelp, samt lav overgang til arbeid eller utdanning etter introduksjonsprogram
- Oppfyller ikke pedagog- og bemanningsnormen i alle barnehagene
- Høy andel unge som opplever mobbing på skolen, særlig i 7. klasse
- Bemanningsutfordringer innen barnevernet både med tanke på rekruttering og turnover

1] [Statsforvalteren i Trøndelag](#)

3

Hvordan kommunen møter FNs bærekraftsmål

Ståstedsanalysen skal gi en oversikt over kommunens utvikling innen FNs bærekraftsmål

Ståstedsanalyse

Ståstedsanalysen skal si noe om hvordan kommunen ligger an i bærekraftsarbeidet, og inkluderer en analyse av en rekke indikatorer som kan knyttes opp mot FNs bærekraftsmål. Analysen skal gi en oversikt over kommunens resultater og utvikling innen hver indikator.

Hva menes med indikatorer?

En indikator er statistikk eller data som brukes for å få forståelse av en tilstand eller en utvikling på et område. Bærekraft er omfattende og komplisert. For å si noe om bærekraft er det viktig å se på utvikling over tid, samt sammenligne med utvikling i sammenlignbare områder. I dette tilfellet sammenlignes kommunen med gjennomsnittet til Trøndelag fylke.

Hvordan måle bærekraft?

Analysen er basert på etablerte indikatorer innen FNs bærekraftsmål. Utvalget av indikatorer har tatt utgangspunkt i anerkjente indikatorer som anbefales for å måle bærekraft, blant annet FNs indikatorsett, EU håndbok "Voluntary Local Review", Mål med mening, KS/SSB taksonomi og United 4 Smart Sustainable Cities. I samarbeid med Trøndelag fylkeskommune er det valgt ut et indikatorsett basert på hvor det finnes god tilgjengelig statistikk for de ulike delmålene. Til sammen har det blitt samlet inn og sammenstilt 71 indikatorer.

Offentlig tilgjengelige data

For å sikre konsistens og høy grad av gjenbrukbarhet er offentlig tilgjengelig informasjon lagt til grunn i analysene. Dette gir et godt sammenligningsgrunnlag på tvers av kommunene i rapportserien. I sammenslåtte kommuner har man tatt utgangspunkt i data fra opprinnelige kommuner og sammenstilt, og evt gjort forutsetninger. Det samme gjelder for data før fylkessammenslåingen. Noen kommuner mangler data på enkelte indikatorer som følge av manglende tallgrunnlag i databasen til kildene (eks. SSB). Dette kan være på grunn av manglende innrapporterte data eller anonymiserte data.

Det tas forbehold om at rapporten ikke gir en fasit på resultater innen bærekraft, men en status for kommunen basert på valgte indikatorer med offentlige tilgjengelige data. Indikatorene bør sees i sammenheng med hverandre, og må ikke stå for seg selv.

71 indikatorer som måler kommunens ståsted innen FNs bærekraftsmål

- Andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt
- Andel personer i husholdninger med vedv. lavinntekt
- Andel barn i husholdninger med vedv. lavinntekt
- Andel mottakere av stønad til livsopphold
- Inntektsulikhet - GINI

- Andel barn med grunnleggende kompetanse - lesing
- Andel barn med grunnleggende kompetanse - regning
- Andel personer utenfor arbeid, utdanning og arb. tiltak
- Andel personer som kun har gjennomført grunnskole
- Andel elever som fullfører videregående opplæring
- Andel barnehageansatte med pedagogisk utdannelse
- Andel barn som oppgir at de trives på skolen

- Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger per innbygger
- Energibruk per m² eid areal i kommunale formålsbygg

- Sysselsettingsandel for menn og kvinner
- Uføretrygdeandel
- Andel som har fullført VGS og høyere utdanning
- Andel som leier bolig blant alle boforhold

- Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger
- Hensyntatt risiko og sårbarhet for alvorlige naturhendelser i kommunal planlegging

- Årlige anmeldelser vold, mishandling og seksuallovbrudd
- Andel barn/unge på tiltak gjennom barnevernet
- Valgdeltakelse kommunevalg

- (Andel voksne kvinner med overvekt og fedme)
- (Andel voksne menn med overvekt og fedme)
- Andel jenter som spiser frokost før første skoletime
- Andel gutter som spiser frokost før første skoletime
- Årlig omdisponert dyrket mark til andre formål enn landbruk

- Andel fedre som tar ut hele fedrekvoten
- Andel kvinnelige ledere
- Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter
- Forskjell i andel sysselsatte med innvandrerbakgrunn
- Andel kvinner i arbeidsstyrken
- Forskjell gjennomsnittlig bruttolønn menn og kvinner
- Andel sysselsatte kvinner som jobber deltid

- Andel av befolkningen som er sysselsatt
- Sysselsettingsbidrag
- Andel sysselsatte som jobber i privat sektor eller offentlig eide foretak
- Sysselsettingsrater for unge og - innvandrere
- Gjennomsnittlig bruttolønn per måned
- Legemeldt sykefravær for lønnstakere

- Andel barn som bor trangt
- Andel befolkning som bor i tettbygde strøk
- Forsørgerbrøk for eldre
- Grønne områder som andel av totalt bebygd areal

- Antall kg avfall innsamlet i ryddeaksjoner
- Vernet areal til havs

Det finnes få indikatorer som baserer seg på offentlig tilgjengelig data med god datakvalitet for å måle bærekraftsmål 17. Derfor er ikke dette bærekraftsmålet inkludert i analysen.

- Vaksinasjonsdekning blant 16-åringer (kvinner)
- Andel 65 år og eldre som er influensavaksinert
- Antall dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer
- Andel ungdomsskoleelever med mange psykiske plager
- Forskjeller i antall leveår (høy/lav utdanning)
- Antall fastleger per tusen innbyggere

- Andel fornyet kommunalt ledningsnett
- Andel produsert drikkevann som går til spille pga. lekkasje i ledningsnett
- Andel befolkning tilknyttet kommunal avløpstjeneste
- Andel fornyet kommunalt spillvannnett

- Andel befolkning med tilgang til fast bredbånd
- Andel befolkning med tilgang til mobildata
- Andel elbiler av alle personbiler
- Antall ladepunkt for elbiler per 10.000 innbyggere

- Tonn matavfall per årsinnbygger
- Farlig avfall fra husholdningene per årsinnbygger
- Gjenvinningsgrad for husholdning
- Tonn husholdningsavfall per årsinnbygger

- Andel skog av totalt arealbruk
- Endring i ubebygde areal
- Utvikling fysisk nedbygd areal
- Andel vernet areal på land

(...) = mangler data for Trondheim kommune

Ståstedsanalysen viser at Trondheim kommune er på riktig vei med bærekraftsarbeidet, men har også flere områder med forbedringspotensial

FNs bærekraftsmål har stor innvirkning på norsk politikk – både nasjonalt, regionalt og lokalt. En oppsummering av hvordan kommunen ligger an i forhold til målene vil gi en oversikt over hvor man står, og vil være et godt kunnskapsgrunnlag for vurdering av utviklingsbehov i kommunen. Oppsummeringen av kommunens ståsted innen bærekraftsmålene presenteres over de påfølgende sidene, etterfulgt av en analyse av hver enkelt indikator.

Økning i andel personer med vedvarende lavinntekt

Bærekraftsmål 1 har som mål å utrydde all ekstrem fattigdom og halvere andelen mennesker som lever i relativ fattigdom. Ifølge den internasjonale rapporten om bærekraftsmålene¹ har Norge oppnådd delen av målet som handler om å utrydde ekstrem fattigdom, men har utfordringer med en økende andel relativ fattigdom i landet.

Trondheim kommune har generelt hatt en økning i vedvarende lavinntekt, hvor andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt har vært høyere enn gjennomsnittet i fylket i tiårsperioden. Andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt har tidligere vært over fylkessnittet, men har hatt en nedgang i perioden og ligger nå omtrent på snittet. Kommunen har ellers en høyere inntektsulikhet enn fylket som helhet, og ulikheten er økende.

Flere ungdomsskoleelever med mange psykiske plager

Bærekraftsmål 3 har som mål å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder. God helse er en forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Norge har et velutviklet helsesystem, med god helsedekning. Selv om mange rapporterer at de har det godt, er det flere som

har det dårligere enn før. Norge skårer også dårligere på lykkeindeksen enn de andre nordiske landene. Trondheim kommune har en høyere forskjell i antall leveår mellom personer med høy og lav utdanning enn fylkessnittet, og forskjellen har økt i tiårsperioden. Fastlegedekningen i kommunen er også lavere enn snittet, selv om antall fastleger per innbygger også har økt. Antall ungdomsskoleelever med mange psykiske plager har videre hatt en økning både i kommunen og i fylket.

En generell utfordring med overvekt og fedme

Bærekraftsmål 2 handler om at alle skal ha tilgang på næringsrik og bærekraftig mat, og at ingen skal sulte. Norge har utryddet sult, og matsikkerheten er god. Landets største utfordring er imidlertid økt overvekt og fedme, usunt kosthold og feilernæring blant eldre. I tillegg har 15-21% av barn i Norge overvekt eller fedme. Trondheim kommune har

ikke tilgjengelig data på dette, men det er en generell økning i andelen med overvekt i hele fylket. Kommunen har imidlertid en høyere andel elever på ungdomstrinnet som spiser frokost før første skoletime sammenlignet med fylkessnittet. På skoler der mange spiser frokost, opplever man mer ro, bedre konsentrasjon og trivsel. En rekke studier viser at frokost som en del av en sunn livsstil, kan påvirke barns helse og velvære.

Flere unge som står utenfor arbeid og utdanning

Bærekraftsmål 4 handler om å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle. Inkluderende opplæring av god kvalitet er en av de viktigste byggeklossene for velstand, helse og likeverd i samfunnet. Norge har et godt utdanningssystem, men har mangel på kvalifiserte lærere og barnehageansatte.

Trondheim kommune har en høyere andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i lesing og regning, og ligger over fylkessnittet for begge. Det er videre flere elever som oppgir at de trives på skolen, men trenden i hele fylket går nedover. Kommunen har også en høy og økende andel som fullfører videregående skole, men likevel har kommunen flere unge som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak enn snittet.

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

På riktig vei med likestillingsarbeidet

Bærekraftsmål 5 har som mål om å oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet. Norge har kommet langt, og har en høy grad av likestilling i samfunnet. Likevel er det fortsatt en vei å gå. Kvinner har gjennomsnittlig lavere lønn enn menn, og i næringslivet er det færre kvinner i lederstillinger og i styrerom. Trondheim

kommune har hatt en økning i andelen kvinnelige ledere, men ligger fremdeles litt bak gjennomsnittet i fylket. Ellers har andel kvinner i arbeidsstyrken generelt hatt en liten økning, samtidig som at andel sysselsatte kvinner som jobber deltid er lavere enn snittet. Forskjell i gjennomsnittlig lønn mellom menn og kvinner har stort sett fulgt fylkessnittet.

7 REN ENERGI TIL ALLE

Generell økning i energiforbruk i Trøndelag

Bærekraftsmål 7 handler om å sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris. I Norge er alle delmålene i mål nummer 7 så godt som oppnådd ifølge Regjeringen. Det Norge har å jobbe med er å øke energieffektiviteten, og bli flinkere til å spare på strømmen. Strømbehovet i Norge forventes å øke når

industri og transport også elektrifiseres. I Trøndelag har det generelt vært en forbruksøkning av elektrisk kraft per innbygger. Utviklingen i strømforbruk per innbygger i Trondheim har i stor grad fulgt fylkessnittet, men kommunen har hatt et noe lavere forbruk per innbygger enn snittet. Kommunens eget strømforbruk per kvm kommunale formålsbygg har hatt en nedgang i samme periode, hvor kommunen har et lavere forbruk per kvm enn snittet.

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

Lav mengde vann som går til lekkasje

Bærekraftsmål 6 handler om å sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle. Vannkvaliteten i Norge er god, men vi har utfordringer knyttet til forurensning og rensing av avløpsvann. Norge må reparere gamle vannledninger og -nett slik at kvaliteten på drikkevannet holder seg god og rørene ikke lekker. I snitt

lekker 30 prosent av vannet ut før det når forbrukeren. Trondheim kommune har en høyere andel produsert drikkevann som går til spille som følge av lekkasjer enn snittet i fylket, men andelen har vært relativt stabil. Kommunen har imidlertid gjort større fornyelser av både ledningsnett og spillvannsnett de siste årene, som bidrar til å holde lekkasjenivået nede.

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

Høy sysselsettingsgrad og sysselsettingsbidrag

Bærekraftsmål 8 skal fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle. Norsk arbeidsliv er blant de mest produktive i verden, men må gjøre mer for å hindre at unge mennesker ikke faller ut av skole og næringsliv. I Trøndelag fylke er det flere som er sysselsatt enn gjennomsnittet i landet.

Sysselsettingsandelen i Trondheim har i tiårsperioden ligget litt over fylkessnittet, og har stort sett fulgt trenden i fylket. Kommunens sysselsettingsbidrag har imidlertid vært stabilt og over 1, som betyr at kommunen bidrar til arbeidsplasser utover egen befolkning og at folk pendler inn til kommunen for å arbeide. Sysselsettingsgraden for unge har imidlertid vært lavere enn snittet i fylket, selv om andelen har økt siden 2013.

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

Sterk elbilvekst, men færre ladepunkt per innbygger

Bærekraftsmål 9 handler om å bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon. Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. I Norge er infrastrukturen godt utbygd, og neste steg vil være å gjøre industrien i landet mer bærekraftig. I Trondheim kommune

100 prosent av befolkningen tilgang til fast bredbånd og 99,9 prosent tilgang til mobildata, hvor begge er over snittet i Trøndelag. Kommunen har også hatt en sterk vekst i andel elbiler av alle personbiler, mens antall ladepunkt per innbygger har falt bak fylkessnittet i 2022.

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

Økende forsørgerbrøk er en trend i hele Norge

Bærekraftsmål 11 handler om å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. I Norge bor rundt 80 prosent av befolkningen i byer og tettsteder, og de fleste har tilgang til vann, veier, tjenester, energi og søppelhåndtering. Trondheim kommune har en høyere andel barn som bor trangt enn gjennomsnittet i Trøndelag.

Videre har kommunen en lavere forsørgerbrøk enn fylkessnittet, noe som betyr at kommunen har flere yrkesaktive per eldre enn Trøndelag som helhet. I likhet med både fylket og landet forøvrig har imidlertid forsørgerbrøken økt, og er forventet å øke enda mer de neste ti årene.

10 MINDRE ULIKHET

Lavere uføretrygdeandel enn fylkessnittet

Bærekraftsmål 10 innebærer å redusere ulikhet i og mellom land. I det store bildet har Norge generelt små lønnsforskjeller, og Norge scorer høyt når det gjelder likestilling. Likevel har forskjellene mellom fattig og rik økt siden 1980. Hoveddriveren til økte forskjeller er inntektsutviklingen blant de rikeste. Trondheim kommune har en høyere andel

sysselsatte, både menn og kvinner, enn snittet i Trøndelag. Andelen sysselsatte kvinner ligger imidlertid høyere over snittet enn menn. Andel uføretrygdete er også lavere enn fylkessnittet, men andelen har imidlertid økt i tiårsperioden. Dette stemmer også med utviklingen i fylket generelt. Kommunen har ellers en høy og økende andel som har fullført videregående skole eller høyere utdanning.

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

Økt gjenvinningsgrad i husholdninger de siste ti årene

Bærekraftsmål 12 handler om å sikre bærekraftig forbruk og produksjon, som innebærer å gjøre mer med mindre ressurser. Norge er relativt gode på gjenvinning av avfall, men er også ett av landene med verdens høyeste forbruk per innbygger. Norge henger generelt etter i omstillingen til en såkalt sirkulær økonomi, der ressurser og produkter

repareres, gjenbrukes og resirkuleres. Trondheim kommune har hatt en lavere mengde husholdningsavfall per innbygger enn snittet i fylket, og mengden per innbygger har også hatt en svak nedgang i tiårsperioden. Gjenvinningsgraden i kommunen har stort sett vært lavere enn fylkessnittet, men har økt og lå omtrent på snittet i 2022.

Reduksjon i klimagassutslipp per innbygger

Bærekraftsmål 13 har som mål å stoppe klimaendringene. Dette innebærer å handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem. Norge har så langt gjort flere tiltak for å bekjempe klimaendringene, slik som å øke CO₂-avgiften og redusere kostnaden for klimavennlige alternativer. Blant annet gjennom bruk og

kjøp av elbiler, og innen resirkulering. Norge er imidlertid en betydelig eksportør av olje og gass, noe som betyr at vi er en mye større bidragsyter til klimaendringene enn våre nasjonale utslipp skulle tilsi. Generelt har Trøndelag fylke i snitt et høyere klimagassutslipp enn landssnittet. Trondheim kommune har under halvparten så høyt klimagassutslipp per innbygger, sammenlignet med fylkessnittet. Utslipet per innbygger har også hatt en nedgang som viser at kommunen er på riktig vei i arbeidet med å redusere klimagassutslipp.

Bevart vernet areal på land og høy andel skog

Bærekraftsmål 15 innebærer å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I Norge har man et omfattende regelverk for bærekraftig bruk og bevaring av naturen. Norge ligger ikke an til å nå

bærekraftsmålene om gjenoppretting av tapt natur, og er heller ikke på vei til å kunne nå disse delmålene. Vi er også langt unna å oppfylle målet som er satt for beskyttelse og verning av økosystemer. Trondheim har en lavere andel vernet areal på land av totalt landareal enn fylkessnittet, men en høyere andel skog av totalt arealbruk. Videre har ubebygde areal i kommunen hatt en nedgang i tiårsperioden, på samme måte som at fysisk nedbygd areal av bygninger og vegbane har økt i samme periode.

Mer innsamlet avfall i ryddeaksjoner i 2029 enn andre år

Bærekraftsmål 14 handler om å bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling. Norge har utviklet en reguleringsplan for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen. Myndighetene har også identifisert viktige områder for biomangfold. Det er likevel flere områder som Norge må arbeide med. Norske

myndigheter mangler bla. en plan for bevaring av sjøfugl, fisketrålere får med seg tilleggsfangst som rammer truede arter, man mangler et juridisk instrument for opprettelse av beskyttede marine områder i den økonomiske sonen mm. Trondheim kommune har samlet inn omtrent 20 tonn avfall fra ryddeaksjoner i perioden 2019-2022, hvor mesteparten av dette ble innrapportert i 2019. Vernet areal til havs i kommunen har også forblitt uendret.

Lavere andel barn med barnevernstiltak enn fylkessnittet

Bærekraftsmål 16 handler om å fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer. Norge har lenge hatt et levedyktig demokrati med relativt små forskjeller. Det norske samfunnet kjennetegnes av høy

grad av tillit, gode velferdsordninger, og et velorganisert arbeidsliv. Trondheim kommune har hatt et relativt stabilt antall anmeldelser per innbygger de siste ti årene. Andel barn og unge med barnevernstiltak er også lavere enn fylkessnittet, og andelen har hatt en liten nedgang det siste året. Valgdeltakelsen i kommunen har ellers fulgt fylkessnittet de siste fire kommunevalgene.

Oppsummering av utviklingsområder i kommunen

Oppsummeringen av ståstedsanalysen viser at Trondheim kommune ligger godt an i forhold til mange indikatorer, men kommunen har likevel et forbedringspotensiale på flere områder.

Områdene hvor Trondheim har størst utfordringer legges frem som potensielle utviklingsområder. Dette er områder som anbefales å vurderes nærmere, samt legge ekstra fokus på i det videre arbeidet med bærekraftig utvikling i kommunen.

Det bør presiseres at innspillene til utviklingsområder er basert på ovennevnte dataanalyser, og områdene bør kartlegges grundigere før igangsettelse av tiltak. Følgende utviklingsområder bør vurderes i videre arbeid med bærekraftig utvikling i kommunen:

- **Mål 1: Utrydde fattigdom:** Trondheim kommune har hatt en økning i andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt, og ligger over fylkessnittet. Kommunen har også i flere år hatt en høyere andel innbygger med sosialhjelp som hovedinntekt, men denne har hatt en nedgang de siste årene. Trondheim har ellers en større inntektsulikhet enn fylkessnittet.
- **Mål 3: God helse og livskvalitet:** Kommunen har en lavere fastlegedekning per innbygger enn fylkessnittet. I likhet med resten av fylket har også Trondheim en økende andel ungdomsskoleelever med mange psykiske plager.
- **Mål 4: God utdanning:** Trondheim kommer godt ut innen de fleste indikatorene knyttet til god utdanning. Likevel har kommunen en høyere andel unge som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak i hele perioden.
- **Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur:** Kommunen har hatt en sterk vekst i andel elbiler, og ligger langt over fylkessnittet. Antall ladepunkt for elbiler har derimot falt bak snittet, hvor kommunen har et lavere antall ladepunkt per innbygger i 2022.

- **Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn:** Kommunen har hatt en høyere andel barn som bor trangt enn fylkessnittet de siste ti årene, til tross for at andelen har hatt en liten nedgang etter 2019.

Samarbeid er nøkkelen for å nå målene

Dette er forbedringsområder som er utfordrende å løse for én enkelt kommune alene. Et godt samarbeid på tvers vil derfor være avgjørende for å lykkes med arbeidet med bærekraftig omstilling i fylket. Dette er man allerede godt i gang med gjennom etableringen av *Bærekraftsnettverket i Trøndelag*.

I dag brukes nettverket som en arena for å ta opp problemstillinger som er krevende å jobbe med, samt å dele god praksis mellom kommunene. Nettverket har allerede diskutert viktige temaer slik som bærekraft i politiske saker, kommunale plan- og styringssystemer, bærekraftige anskaffelser, matsvinn, folkehelse og bærekraftsmål, samt indikatorer.

Videre anbefales det at man benytter bærekraftsnettverket aktivt til å arbeide med problemstillingene som er spesielt relevant for hele Trøndelag. Flere av utfordringsområdene er også relevante på nasjonalt nivå, hvor nasjonale samarbeid kan være aktuelt. I dag inviteres kommunene allerede til Teamsmøtene “bærekraftfredag” i regi av det nasjonale bærekraftsnettverket. Møtene tar opp relevante temaer som det nasjonale nettverket er opptatt av. I tillegg vil bærekraftsrapportene til hver enkelt kommune være et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere kommunespesifikke utviklingsområder.

Det finnes også en rekke tilskudd og virkemidler som kan kobles opp mot flere av utviklingsområdene i fylket. Disse presenteres i en egen oversikt i kapittel 6.

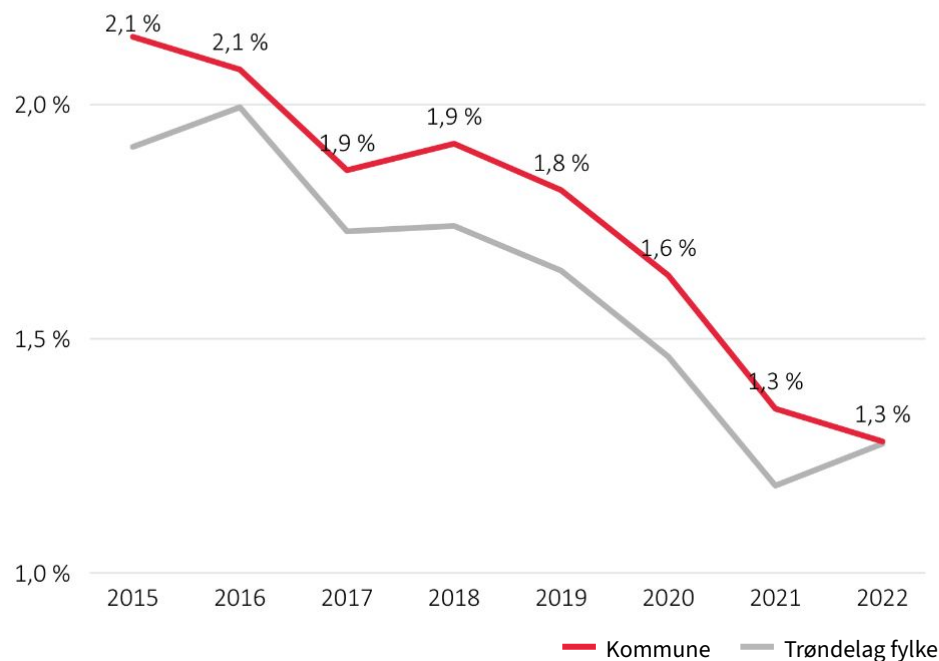

Mål 1 - Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Delmål 1.1: Utrydde all ekstrem fattigdom

Andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt

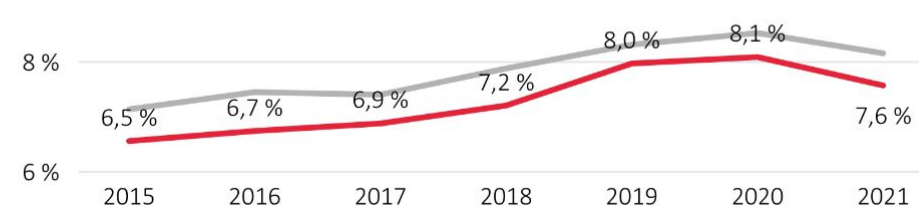

Andelen innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt sier noe om hvor stor del av befolkningen som er avhengig av stønad som sin primære inntektskilde. I Trondheim kommune har andelen innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt gått ned siden 2015, slik at kommunen nå ligger omtrent på fylkessnittet.

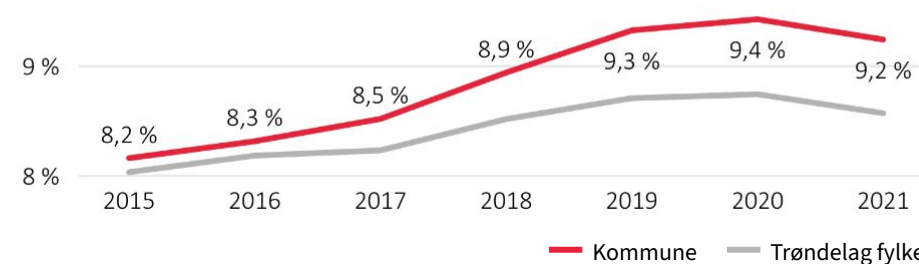
Både andel personer og andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt har hatt en økning siden 2015. Andel barn i husholdninger med lavinntekt har jevnt over vært under fylkessnittet, men andel personer ligger noe over snitt.

Delmål 1.2: Halvere relativ fattigdom

Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt - EU-skala 60 %

Andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt - EU-skala 60 %

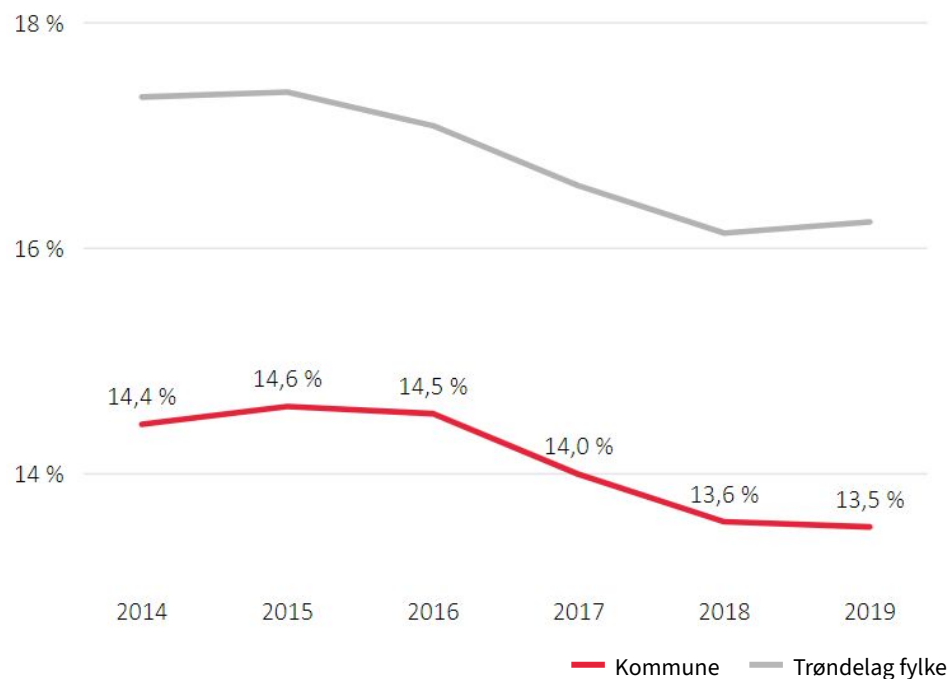
Vedvarende lavinntekt måles ved å slå sammen husholdningens inntekt over en treårsperiode, og dele summen på tre. Dette gir den gjennomsnittlige husholdningsinntekten i treårsperioden, hvor siste årstall for perioden fremstilles i grafen. Inntekten måles ved beregne husholdningens samlede inntekt, etter at skatt er trukket fra. Vedvarende lavinntekt måles ut fra medianinntekten til husholdninger i samme periode, hvor lavinntektsgrensen er på 60 prosent av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala. Grensen er ulik for ulike typer husholdninger, hvor 2021-grensen for *enslig forsørger med ett barn* eksempelvis er 327.100 kr og *par med to barn* er 528.400 kr.

Mål 1 - Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Delmål 1.3: Innføre nasjonalt tilpassede sosiale velferdsordninger

Andel mottakere av stønad til livsopphold

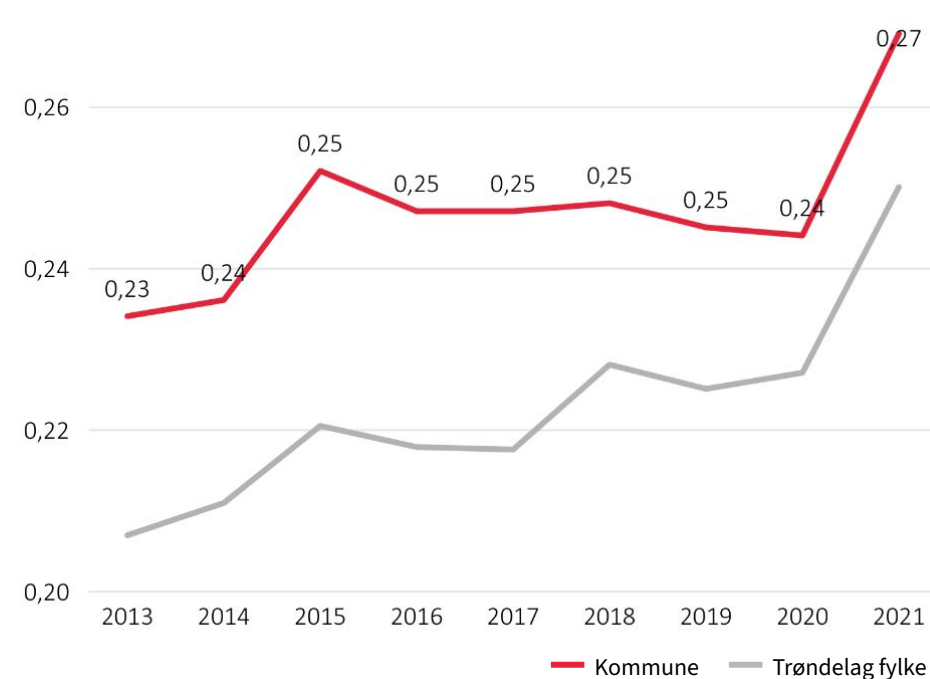

Andel mottakere av stønad til livsopphold viser kun utviklingen fra 2014 til 2019, da det ikke er tilgjengelig data for senere år, men gir likevel en god indikasjon på utviklingen av stønadsmottakere til livsopphold i kommunen.

Analysen viser at antall stønadsmottakere i Trondheim kommune har gått ned i analyseperioden. Kommunen ligger også under gjennomsnittet for Trøndelag i samtlige av årene.

Delmål 1.4: Sikre at alle menn og kvinner har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester

Inntektsulikhet - GINI¹

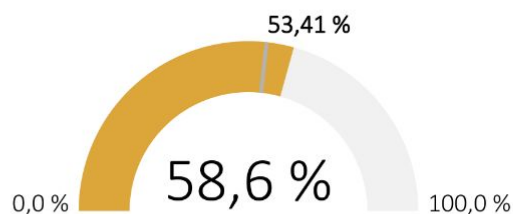
Gini-koeffisienten beskriver inntektsulikhet og varierer fra 0 til 1. Jo større koeffisient, desto større ulikhet. Den tar utgangspunkt i forholdet mellom de kumulative andelen av befolkningen rangert etter stigende inntekt, og den kumulative andelen av inntekten som de mottar. I følge analysen har inntektsulikheten i kommunen økt svakt de siste ti årene, men fikk et oppsving i 2021. Det betyr at det er større ulikhet i dag, enn det var for ti år siden. Konjunktorene til kommunen følger også gjennomsnittet i fylket, men kommunen har likevel større inntektsulikhet enn Trøndelagssnittet.

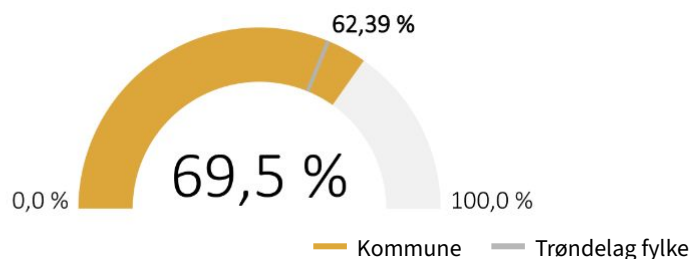
Mål 2 - Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Delmål 2.2: Utrydde alle former for feilernæring

Andel jenter som spiser frokost før første skoletime 5 dager i uken

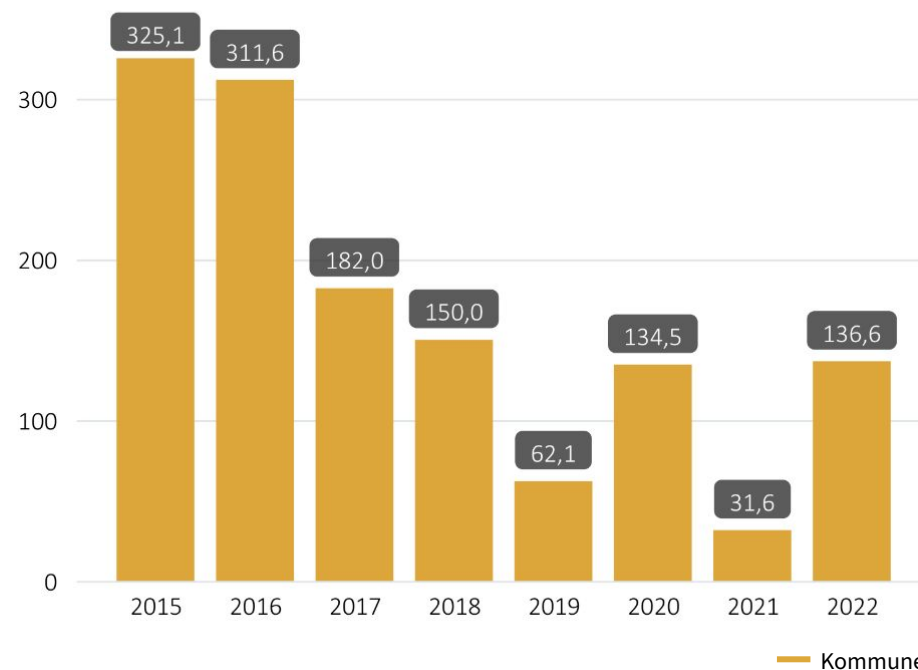
Andel gutter som spiser frokost før første skoletime 5 dager i uken

Oversikten viser hvor stor andel av jenter og gutter på ungdomstrinnet som spiser frokost før første skoletime fem dager i uken (2021). For Trondheim kommune er andelen litt større enn fylkesgjennomsnittet for både jenter og gutter. Det er likevel 11 prosentpoeng færre jenter som spiser frokost, enn gutter. I undersøkelsen fra Ungdata deltok 5433 elever fra Trondheim kommune.

Delmål 2.4: Sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon

Årlig omdisponert dyrket mark til andre formål enn landbruk (dekar)

Kommunene spiller en viktig rolle i å sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon. En måte å måle dette på er å se på hvor mye av kommunens landområde som blir brukt til andre formål enn landbruk.

Trondheim kommune har hatt varierende mengde dyrket mark som er omdisponert til andre formål enn landbruk. De siste årene har imidlertid vært lavere enn de første årene i analyseperioden.

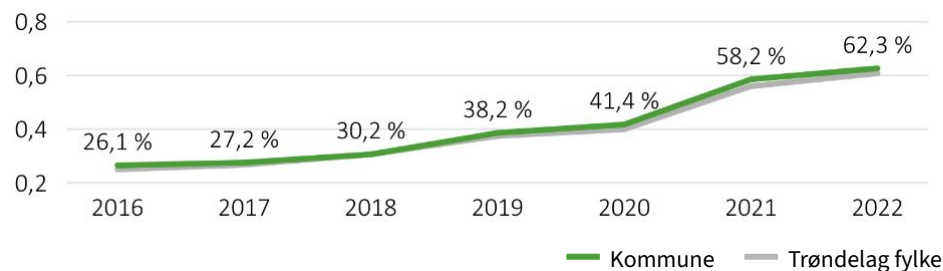
Mål 3 - Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Delmål 3.3: Stanse epidemiene av bl.a. aids, tuberkulose, malaria, samt bekjempe hepatitt, vannbårne sykdommer og andre smittsomme sykdommer

Vaksinasjonsdekning blant 16-åringer for difteri, stivkrampe, pneumokokk, meslinger, kikhoste, HPV (kvinner)

Andel 65 år og eldre som er influensavaksinert

Vaksinasjonsdekningen blant 16-åringer i Trondheim kommune har vært omtrent på fylkessnittet i analyseperioden. I perioden har vaksinasjonsdekningen også steget. Når det gjelder andel 65 år og eldre som er influensavaksinert, har den økt jevnt frem til 2019. Etter dette har andelen vaksinerte hatt en sterkere vekst, noe som trolig kan forklares av koronapandemien. Dette er også i tråd med fylkessnittet som også har hatt en oppgang de siste årene.

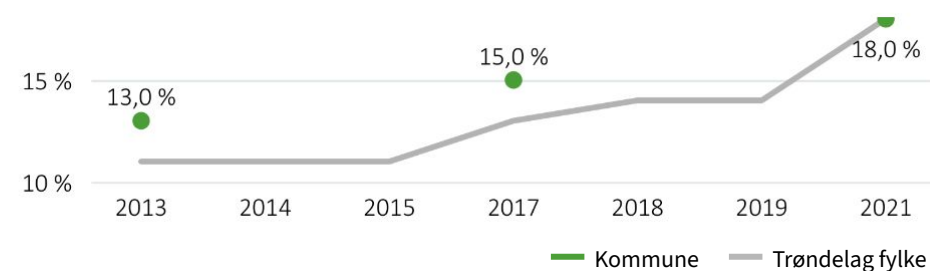
Utviklingen i tidlige dødsfall er målt per 100.000 innbygger for aldersgruppen 0-74 år som et gjennomsnitt over tiårsperioder. Trondheim kommune har hatt en

Delmål 3.4: Redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer og fremme mental helse

Antall dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme dødsårsaker per 100.000 innbygger (0-74 år)

Andel ungdomsskoleelever som har mange psykiske plager

nedgang antall tidlige dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme dødsårsaker¹. De siste to periodene hadde kommunen også et noe lavere antall enn fylkessnittet.

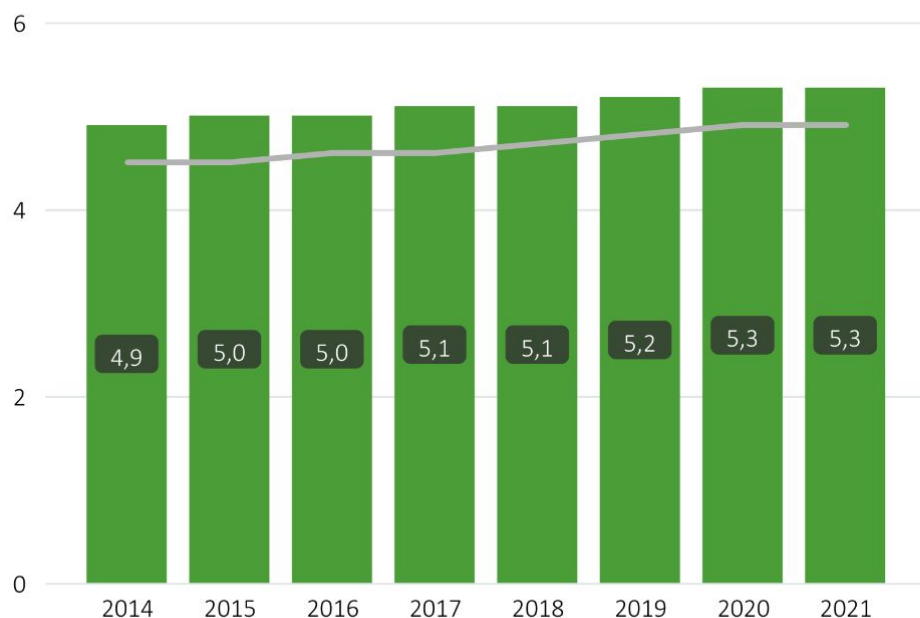
Analysen av andel ungdomsskoleelever som har mange psykiske plager viser at Trondheim kommune har hatt en økning siden 2017. Dette er i likhet med snittet i fylket, som også har hatt en økning under samme tidsperiode. Trondheim kommune har nå samme andel elever med psykiske plager som snittet. Ungdataundersøkelsen gjennomføres med jevne mellomrom i kommunene, hvor data for Trondheim kommune kun finnes tilgjengelig i årene 2013, -17 og -21.

¹Ikke-smittsomme dødsårsaker består av diabetes, hjerte- og karsykdommer, KOLS, kreft, selvmord og ulykker..

Mål 3 - Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Delmål 3.8: Oppnå allmenn dekning av helsetjenester

Forskjeller i antall leveår mellom personer med høy og lav utdanning

I [Meld. St. 40](#) (2020-2021) nevnes det at Norge har utfordringer med ulikhet i helse mellom enkeltpersoner og befolkningsgrupper. Disse ulikhetene kommer blant annet til uttrykk i ulik forventet levealder etter utdanning, inntekt og andre sosioøkonomiske kjennetegn. Personer med bare grunnskole kan forvente å leve mellom 5 og 6 år kortere enn personer med høyere utdanning.

Analysen for Trondheim kommune viser at forskjellen på levealder mellom personer med høy og lav utdanning har gått opp siden 2014. Kommunen har også en større ulikhet i levealder enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Antall fastleger per tusen innbyggere

God fastlegedekning er viktig for å ivareta helsen hos befolkningen. I distrikter kan det være utfordrende å sikre god nok dekning i en spredt bebyggelse, og i byene er det flere pasienter som har behov for fastlege.

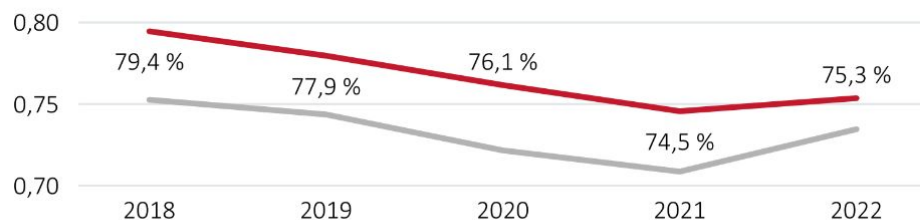
I Trondheim kommune har andelen fastleger økt stabilt de siste årene. Kommunen har likevel en lavere fastlegedekning enn gjennomsnittet i fylket.

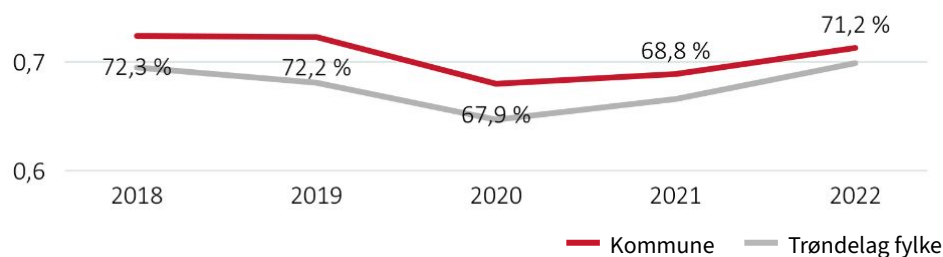
Mål 4 - Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Delmål 4.1: Sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring

Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i lesing (8. trinn)

Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i regning (8. trinn)

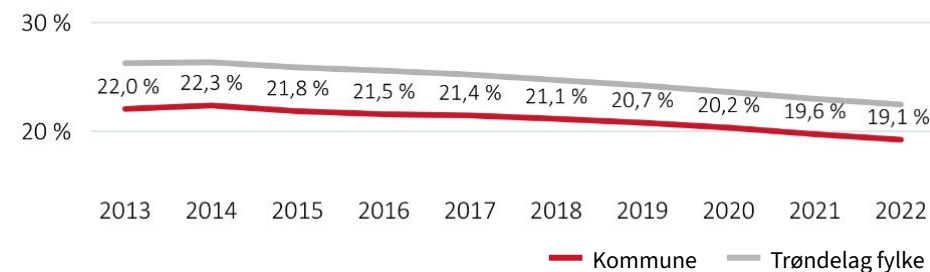

Nasjonale prøver i lesing og regning gir en indikasjon på kompetansenivået i kommunen. Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i lesing (mestringsnivå 3-5 i nasjonale prøver, 8. trinn) i Trondheim kommune gikk ned frem til 2021, men økte igjen i 2022. Grunnleggende kompetanse i regning (mestringsnivå 3-5 i nasjonale prøver, 8. trinn) har vært stabil i perioden. Kommunen ligger høyere enn gjennomsnittet både i lesing og regning.

Andel personer (15-29 år) som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak (NEET)

Andel personer som kun har gjennomført grunnskole som høyeste utdanning

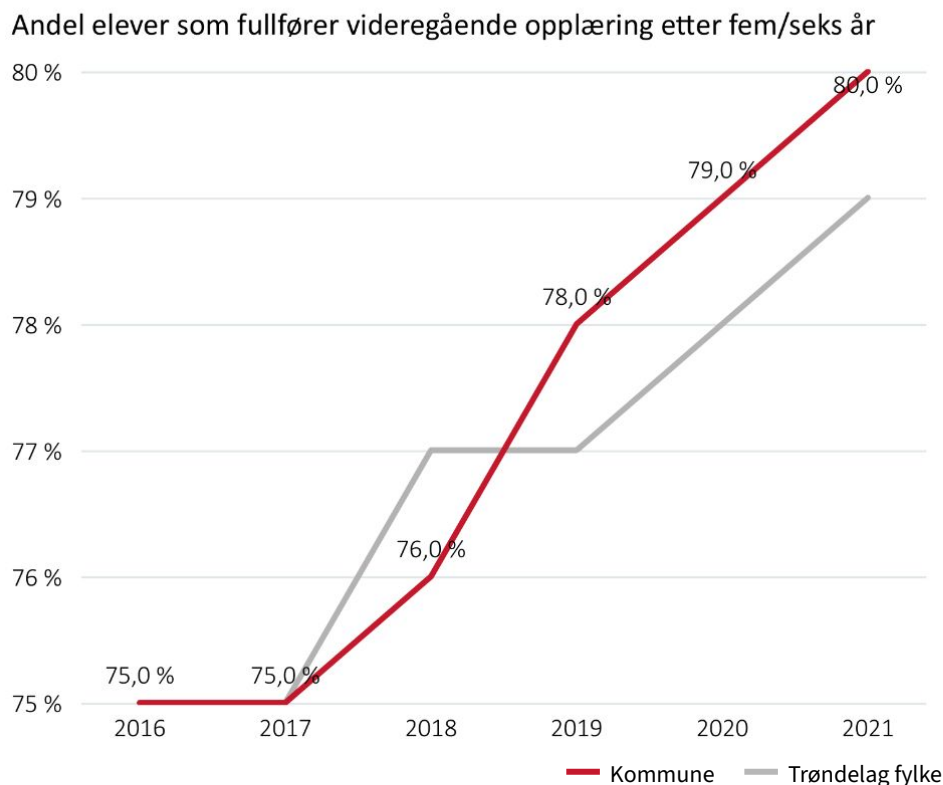
Andel personer 15-29 år som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak har variert over tiårsperioden. Sammenligner man med snittet for fylket ligger Trondheim kommune med en noe høyere andel innen denne kategorien, men har hatt en nedgang siden 2020.

Andel personer i kommunen som kun har gjennomført grunnskole som høyeste utdanning har en positiv trend, hvor stadig færre faller inn under denne kategorien. Kommunen har også en lavere andel som kun gjennomfører grunnskole enn snittet.

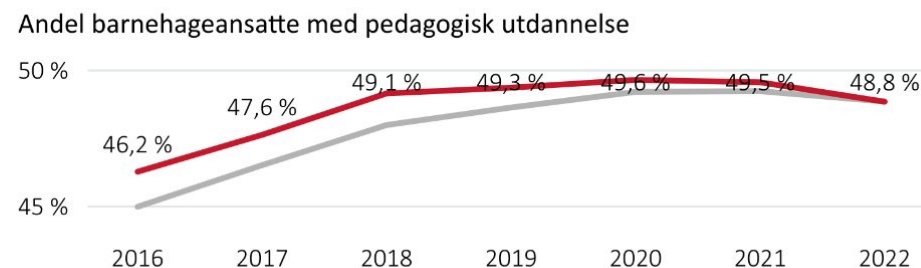
Mål 4 - Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Delmål 4.1: Sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring

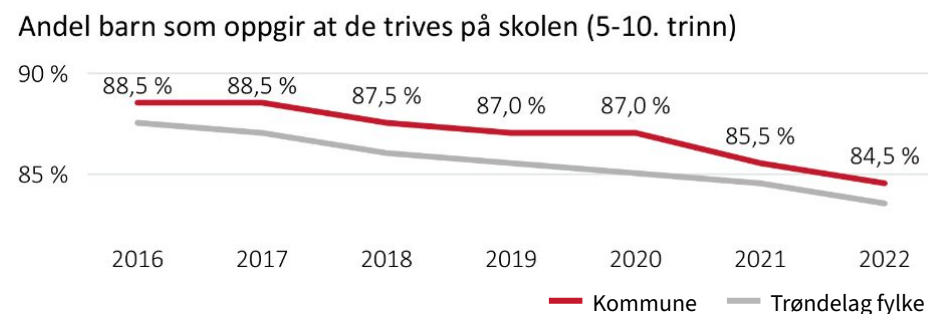

Hvor mange elever som fullfører videregående opplæring viser i hvilken grad kommunen evner å sikre at befolkningen får grunnleggende kompetanse. Analysen viser at Trondheim kommune har hatt en økning i andelen elever som fullfører videregående skole etter fem/seks år de siste årene. Dette følger snittet for Trøndelag, som også har økt siste årene.

Delmål 4.2: Sikre alle jenter og gutter mulighet for god tidlig utvikling og omsorg og tilgang til førskole

Delmål 4.a: Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige

Andel barnehageansatte med pedagogisk utdanning sier noe om kommunens evne til å sikre kompetent arbeidskraft. I Trondheim kommune har andelen økt i perioden, men holdt seg stabil siden 2018.

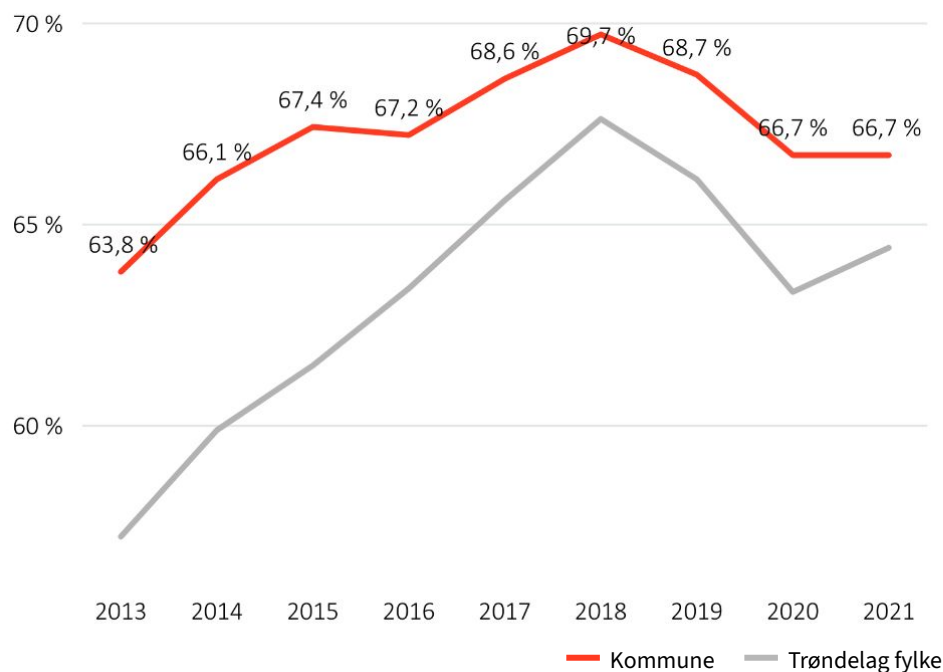
Når det gjelder andel barn som opplever at de trives på skolen, er det en negativ trend fra 2016-2022. Det er imidlertid flere som oppgir at de trives på skolen i kommunen, enn snittet i Trøndelag over alle år.

Mål 5 - Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Delmål 5.4: Anerkjennelse og verdsette ubetalt omsorgs- og husarbeid

Andel fedre som tar ut hele fedrekvoten

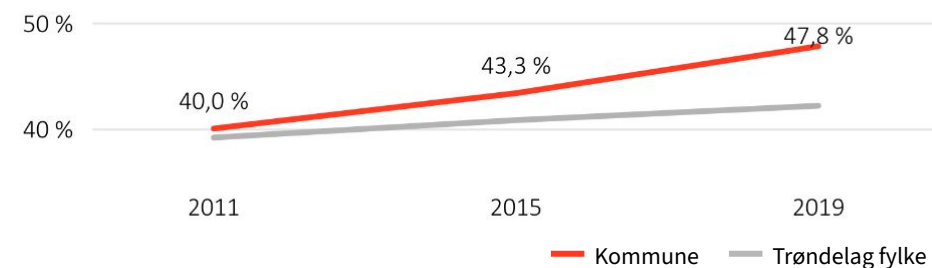
Andel fedre som tar ut fedrekvoten varierer fra år til år. I perioden 2013 til 2018 var det en økning i andel fedre som tar ut fedrekvoten, mens de siste tre årene har andelen gått litt ned. Sammenlignet med snittet for fylket ligger Trondheim kommune med en litt høyere andel i hele perioden.

Delmål 5.5: Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger

Andel kvinnelige ledere (20-66 år)

Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter

Andel kvinnelige ledere i alderen 20-66 år har økt i Trondheim kommune de siste ti årene, hvor andelen nå ligger på 37 prosent. Likevel ligger kommunen noe under gjennomsnittet for Trøndelag

Andelen kvinnelige kommunestyrerepresentanter har gått opp mellom valgperiodene. Den er nå høyere sammenlignet med snittet for fylket som lå på 42 prosent i 2019.

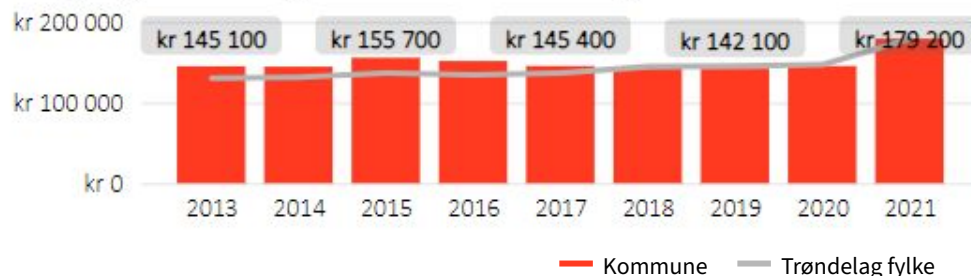
Mål 5 - Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Delmål 5.a: Lik rett til økonomiske ressurser og muligheter for kvinner

Kjønnsbalanse mellom sysselsatte med innvandrerbakgrunn, menn og kvinner (15-74 år)

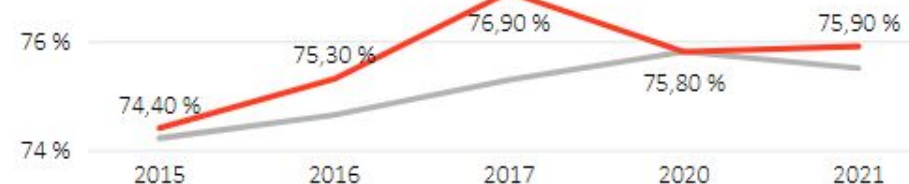
Forskjell i gjennomsnittlig bruttolønn mellom menn og kvinner

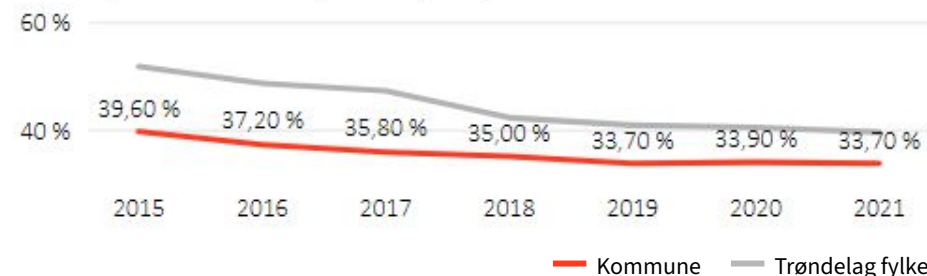
Forskjell i andel sysselsatte innbyggere med innvandrerbakgrunn har gått ned over tid, men kommunen har generelt hatt større forskjell i sysselsatte menn og kvinner med innvandrerbakgrunn enn snittet i fylket over hele tiårsperioden.

I tillegg til dette øker også ulikheten i lønn mellom menn og kvinner totalt sett. Dette er i tråd med fylket, som også har en økende ulikhet i gjennomsnittlig bruttolønn.

Andel kvinner (20-66 år) i arbeidsstyrken

Andel sysselsatte kvinner (20-66 år) som jobber deltid

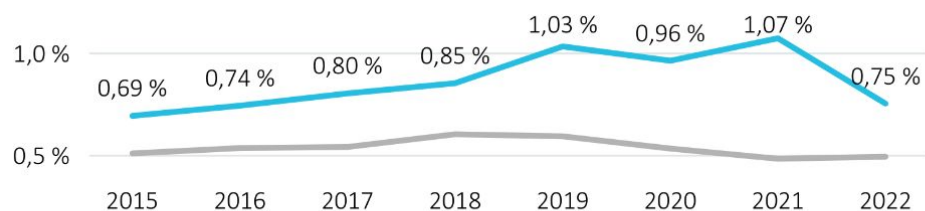

Arbeidsstyrken er definert som summen av alle lønnstakere, selvstendig næringsdrivende og arbeidsledige, i alderen 20-66 år. Dette inkluderer også f.eks. studenter som har deltidsarbeid ved siden av studiet. Andel kvinner 20-66 år i arbeidsstyrken har økt siden 2015 og ligger nå på 76 prosent (ikke tilgjengelig data for 2018-2019). Kommunen har også en høyere andel kvinner i arbeidsstyrken enn gjennomsnittet for fylket. De har også en lavere andel deltidsansatte kvinner enn fylkessnittet, selv om andelen er noe høyere enn i 2015.

Mål 6 - Sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

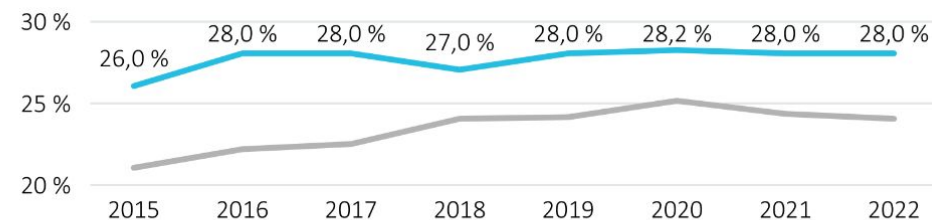
Delmål 6.1: Sørge for at alle har tilgang til rent drikkevann

Andel fornyet kommunalt ledningsnett

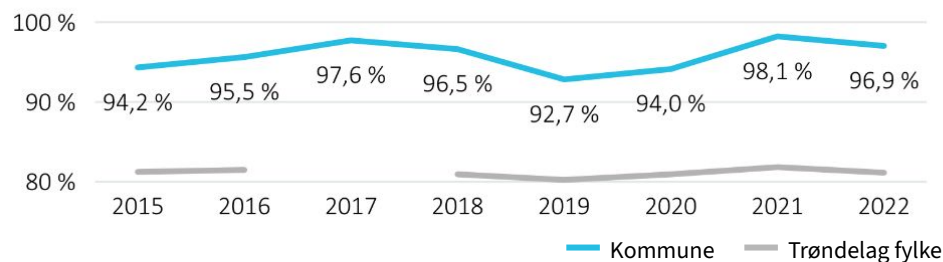
Delmål 6.4: Bedre utnyttelsen av vann og sikre bærekraftig uttak av og tilgang til ferskvann

Andel produsert drikkevann som går til spille pga lekkasjer i ledningsnettet

Delmål 6.3: Bedre vannkvaliteten gjennom reduserte utslipp, økt rensing og gjenbruk av spillvann

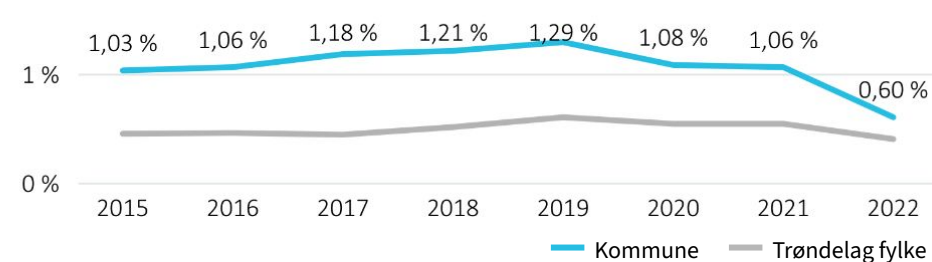
Andel av befolkning tilknyttet kommunal avløpstjeneste

Andel fornyet kommunalt ledningsnett i Trondheim kommune har jevnt over vært høyere enn fylkessnittet.

Andelen drikkevann som går til lekkasje har vært relativt stabil i kommunen, men kommunen har mer drikkevann som går til spille enn gjennomsnittet i fylket.

Andel fornyet kommunalt spillvannsnett

Ser man på andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste er det en positiv trend, og Trondheim kommune ligger over snittet i fylket.

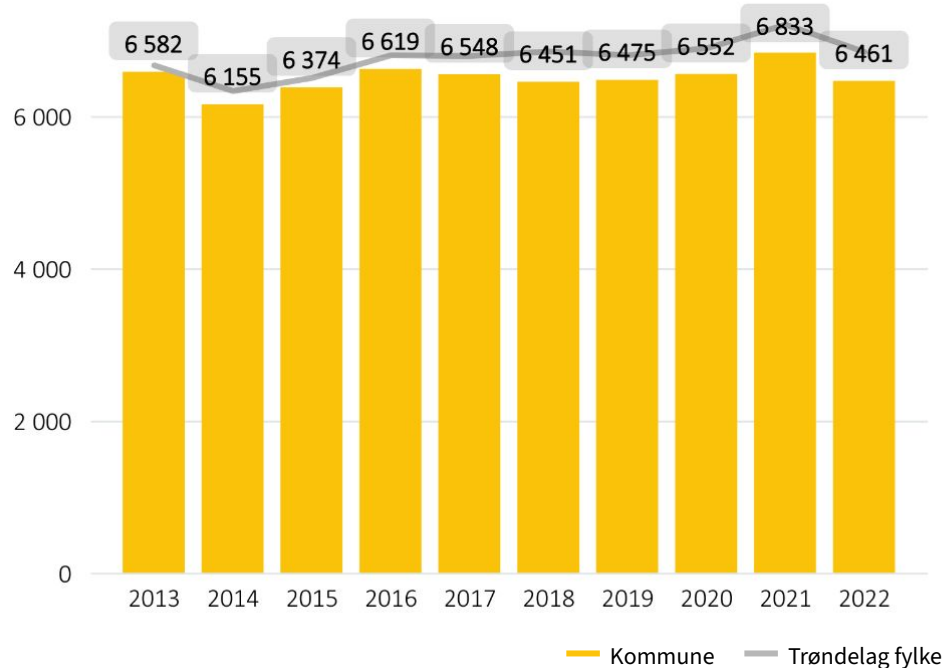
Kommunen har også en større andel fornyet spillvannsnett enn snittet over tid.

Mål 7 - Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris

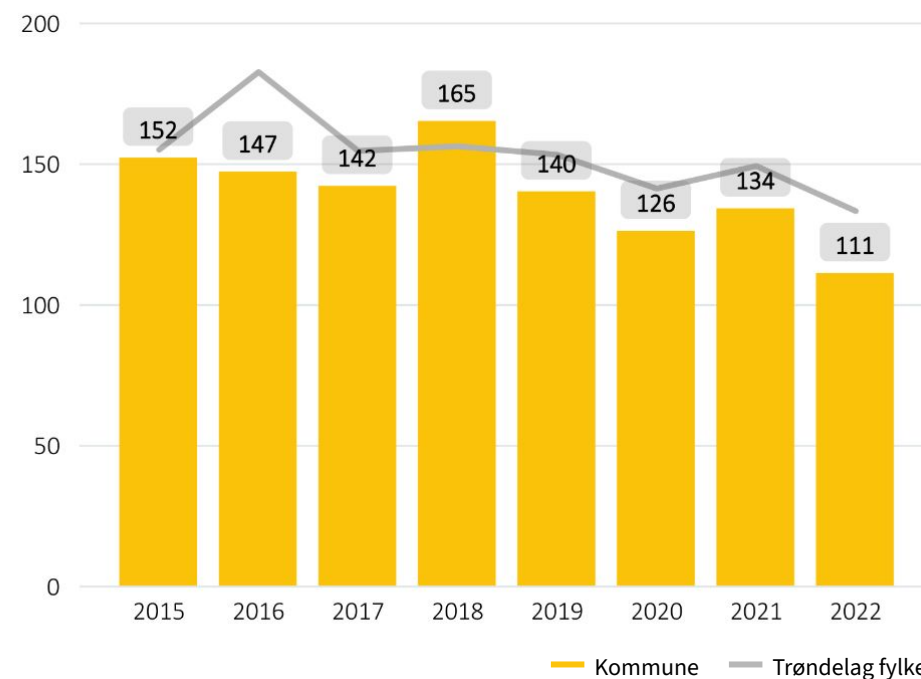
Delmål 7.3: Få forbedringen av energieffektivitet på verdensbasis til å gå dobbelt så fort

Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger per innbygger (kWh)

Energieffektivitet blir stadig et viktigere tema i debatten om knappheten på energiressurser. Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger i Trondheim kommune er jevnt over litt lavere enn snittet for Trøndelag fylke, men følger i stor grad konjunktorene fra år til år.

Energibruk per kvm eid areal i kommunale formålsbygg (kWh)

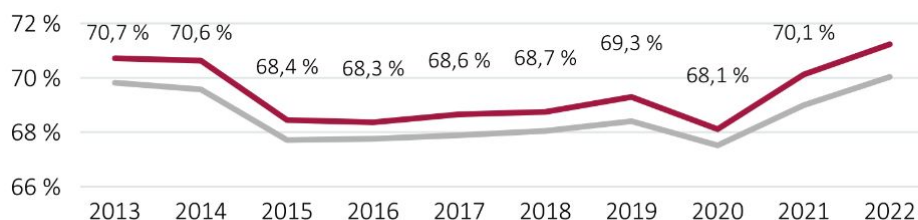
Trondheim kommune sitt energiforbruk per kvadratmeter eid areal i kommunale formålsbygg er også lavere enn snittet for fylket i de fleste år, sett bort fra 2018. De siste årene har kommunen hatt en svak nedgang, som samsvarer med snittet for Trøndelag.

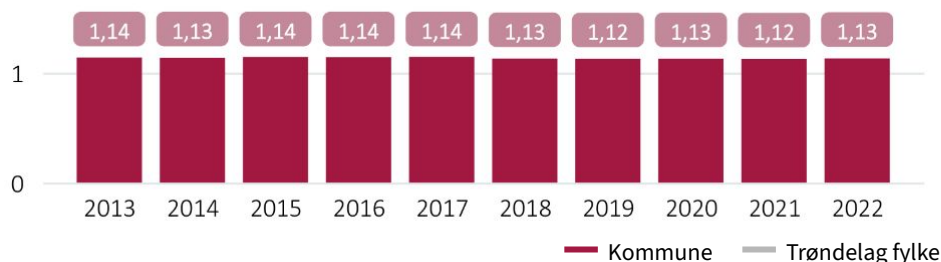
Mål 8 - Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Delmål 8.1: Opprettholde en økonomisk vekst per innbygger som er i samsvar med forholdene i de respektive landene

Andel av befolkningen som er sysselsatt

Sysselsettingsbidrag

Økonomisk vekst har sterk korrelasjon med bærekraftig utvikling. Økonomisk vekst skaper et økonomisk mulighetsrom og motiverer aktører til å tenke langsiktig. Andel av befolkningen som er sysselsatt og sysselsettingbidraget er brukt som indikatorer for dette målet.

Andelen som er sysselsatt i Trondheim kommune har vært stabil for hele tiårsperioden. Dette henger sammen med utviklingen i fylket, og i hele perioden har kommunen holdt seg over gjennomsnittet i fylket.

Delmål 8.2: Øke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk fremgang og innovasjon

Andel sysselsatte som jobber i privat sektor eller offentlig eide foretak

Sysselsettingsbidraget er regnet ut ved at dele antall sysselsatte etter arbeidssted på antall sysselsatte etter bosted. Dette gir innsikt i hvordan kommunens økonomiske situasjon blir påvirket av pendling. I Trondheim kommune har bidraget vært omtrent det samme i hele analyseperioden, og har holdt seg over 1. Dette betyr at kommunen bidrar til arbeidsplasser utover egen befolkning.

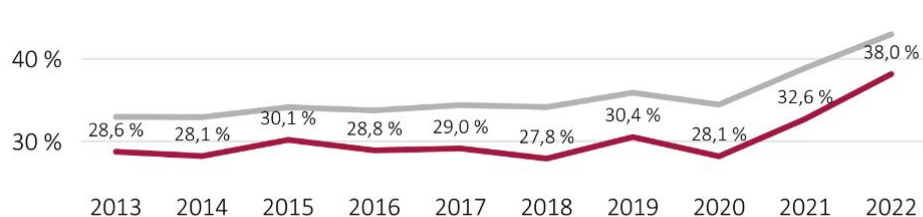
Andelen sysselsatte som jobber i det private er en indikator på økonomisk diversifisering og potensiell innovasjonsgrad i kommunen. For Trondheim kommune er denne nedadgående frem til 2020, men har økt siden.

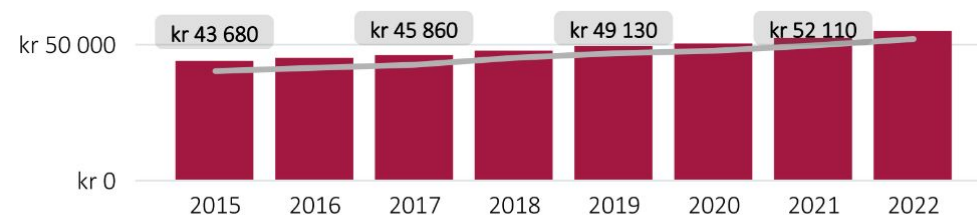
Mål 8 - Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Delmål 8.5: Oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom

Sysselelingsrater for unge

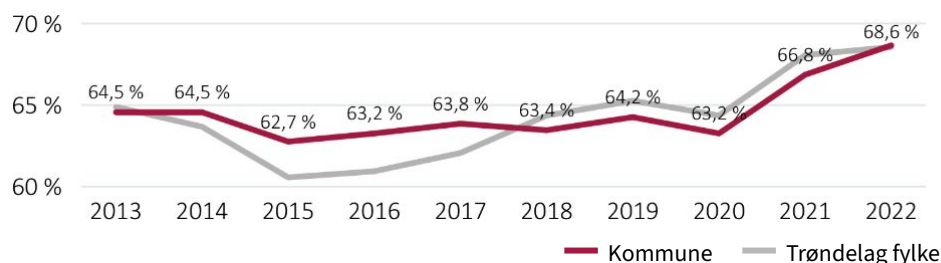

Gjennomsnittlig lønn per måned

Delmål 8.8: Beskytte arbeidsrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere

Sysselelingsrater for innvandrere

Lønnstakere med legemeldt sykefravær i prosent av lønnstakere i alt

Sysseleling er en viktig indikator på produktivitet og er avgjørende for langsiktig velferd i samfunnet og for dets innbyggere. Analysen har målt sysselelingsgrad for unge, innvandrere, og gjennomsnittlig lønn per måned.

Sysselelingsgraden blant unge i Trondheim kommune er lavere enn fylket, men viser en økende trend. Sysselelingsgraden blant innvandrere i kommunen har vært rundt snittet til fylket i hele perioden, og har økt i tråd med fylket de siste to årene.

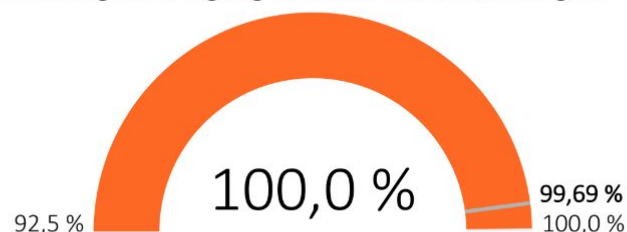
Gjennomsnittlig lønn per måned har økt årlig i tråd med fylkessnittet, og har gjennom perioden ligget litt høyere enn Trøndelag.

Legemeldt sykefravær er en indikator på sykefraværet i arbeidsstokken. I Trondheim kommune har denne steget siden 2013, men sykefraværet har vært lavere enn gjennomsnittet i fylket for hele perioden.

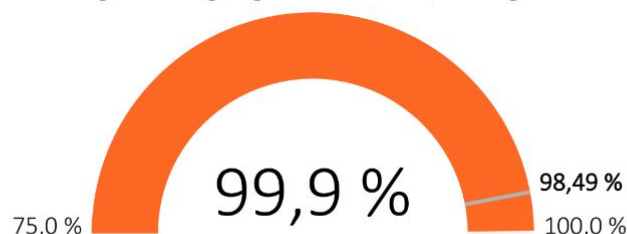
Mål 9 - Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Delmål 9.3: Øke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Andel av befolkning med tilgang til fast bredbånd, hastighet ≥ 30

Andel av befolkning med tilgang til mobildata, hastighet ≥ 30

— Kommune — Trøndelag fylke

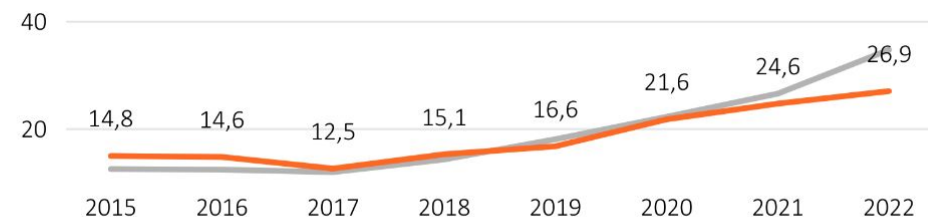
Tilgang til internett er viktig for at folk skal ha tilgang til oppdatert informasjon og være i stand til å kommunisere effektivt. Denne indikatoren ble målt ved å se på andelen av befolkningen som er knyttet til internett via bredbånd og mobildata. I Trondheim kommune har 100 prosent av innbyggerne har tilgang til fast bredbånd og 99,9 prosent har tilgang til mobildata. For begge indikatorer er dette høyere enn gjennomsnittet i fylket.

Delmål 9.4: Oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig

Andel elbiler av alle personbiler

Antall ladepunkt for elbiler per 10 000 innbyggere

— Kommune — Trøndelag fylke

Elektrifisering av transportsystemer spiller en nøkkelrolle i å sørge for at næringslivet blir mer bærekraftig på lang sikt. For dette målet ble andel elbiler og antall ladepunkter per 10 000 innbyggere målt. Trondheim kommune har generelt hatt en høyere andel elbiler enn snittet gjennom hele perioden. Ladeinfrastruktur har ellers fulgt snittet, men ligger litt bak i 2022. Trenden for ladeinfrastruktur går imidlertid oppover, noe som vil tilrettelegge godt for den forventede veksten i andel elbiler.

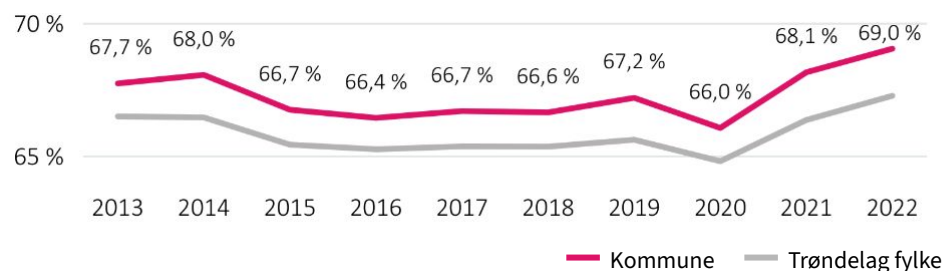
Mål 10 - Redusere ulikhet i og mellom land

Delmål 10.2: Sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle

Syssettingsandel for menn (15-74 år)

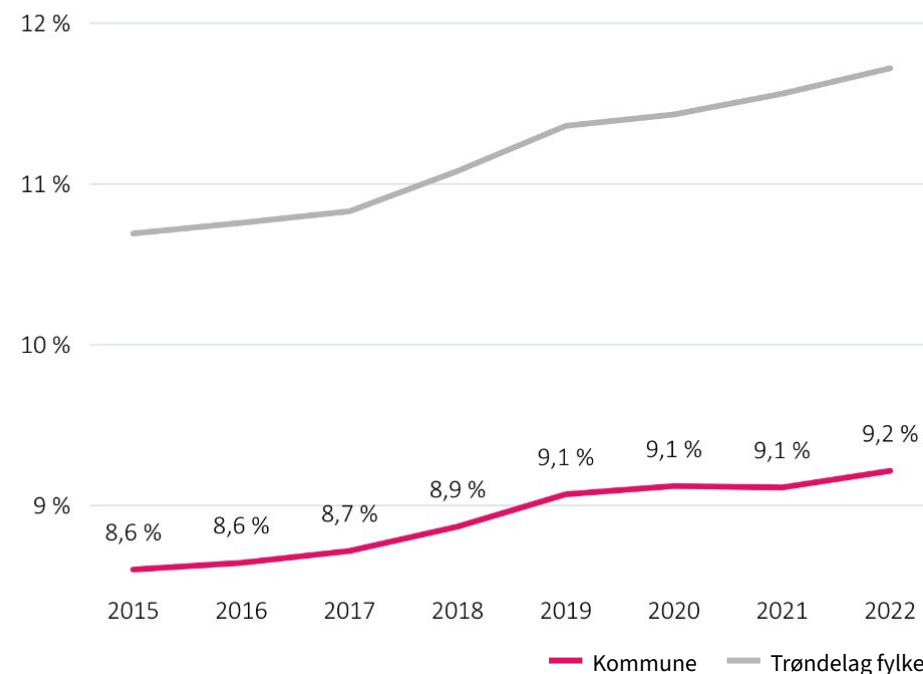
Syssettingsandel for kvinner (15-74 år)

Ulikhet utgjør en utfordring i kampen mot fattigdom globalt. I Norge er det relativt små innteks- og levekårsforskjeller sammenlignet med andre land. Likevel har ulikhetene mellom fattig og rik økt siden 1980-tallet.

Syssettingsandelen for menn i alderen 15 til 74 år har i stor grad fulgt snittet til fylket, men har vært litt høyere de siste to årene. Når det gjelder syssettingsandel for kvinner i samme alder har andelen vært jevnt høyere enn fylket i hele tiårsperioden.

Uføretrygdeandel (18-67 år)

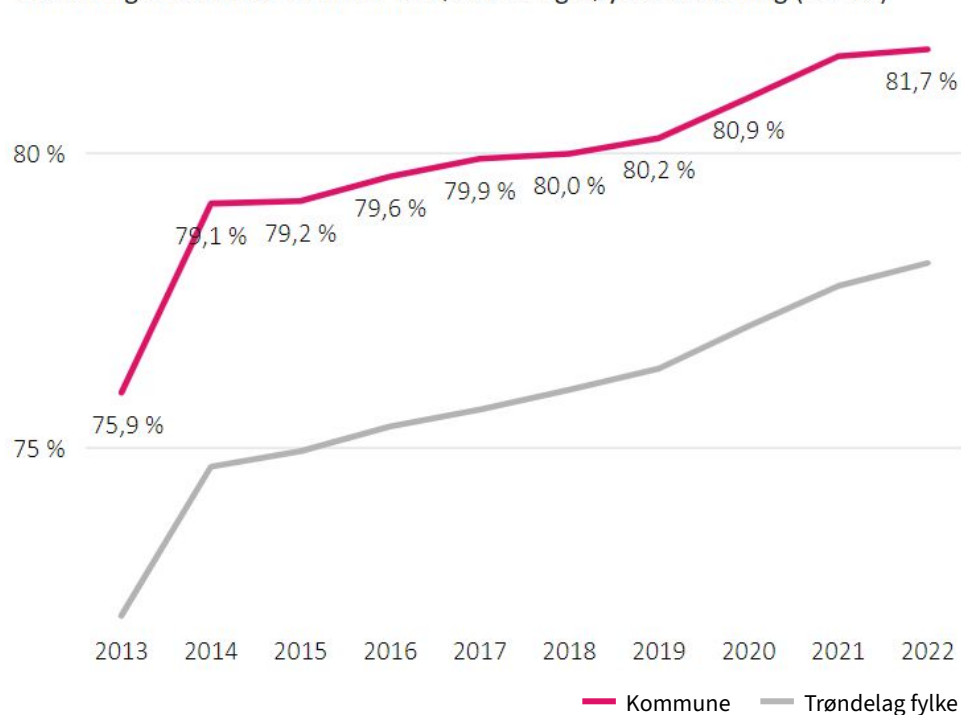
For uføretrygdeandel hos personer i alderen 18-67 år, ligger Trondheim kommune under gjennomsnittet for Trøndelag. Andelen har imidlertid vært økende hvert år siden 2015, som er i tråd med utviklingen for Trøndelag. Andelen for Trondheim kommune er lavere enn andelen for landet forøvrig, som lå på 10 prosent i 2022.

Mål 10 - Redusere ulikhet i og mellom land

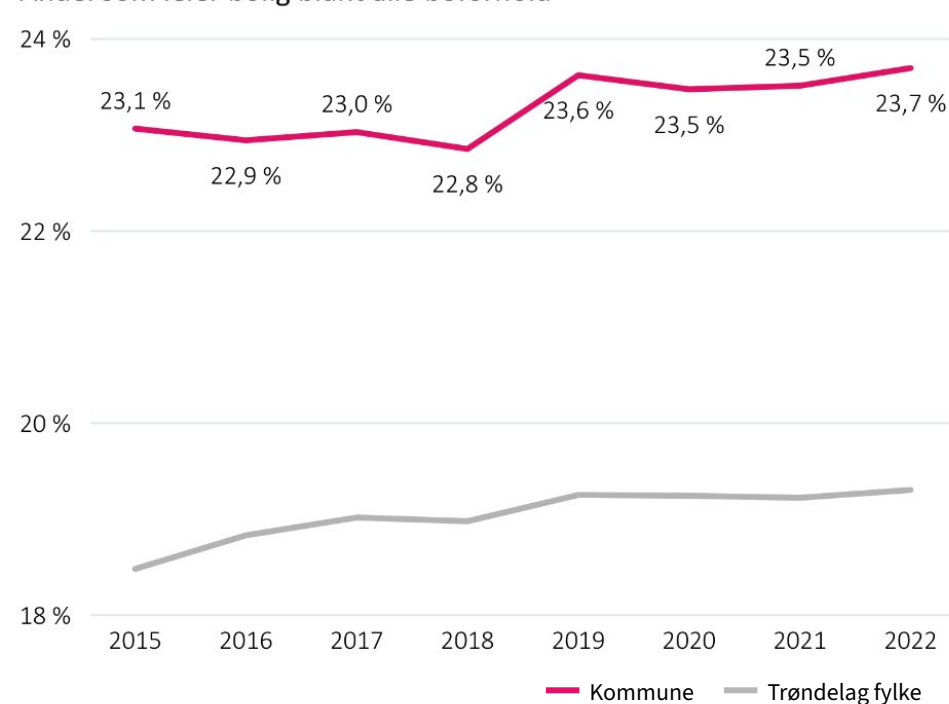
Delmål 10.3: Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår

Utdanningsnivå: Andel som har fullført VGS og høyere utdanning (16+ år)

Et jevnt, høyt utdanningsnivå i befolkningen kan bidra til å redusere fremtidig ulikhet blant annet i lønn og levekår. Andelen som har fullført videregående opplæring, fagskoleutdanning eller universitet- og høyskoleutdanning i Trondheim kommune har økt jevnt de siste ti årene, og vært høyere enn fylkessnittet i perioden. Den økende trenden er synlig både for kommunen, men også for fylket som helhet.

Andel som leier bolig blant alle boforhold

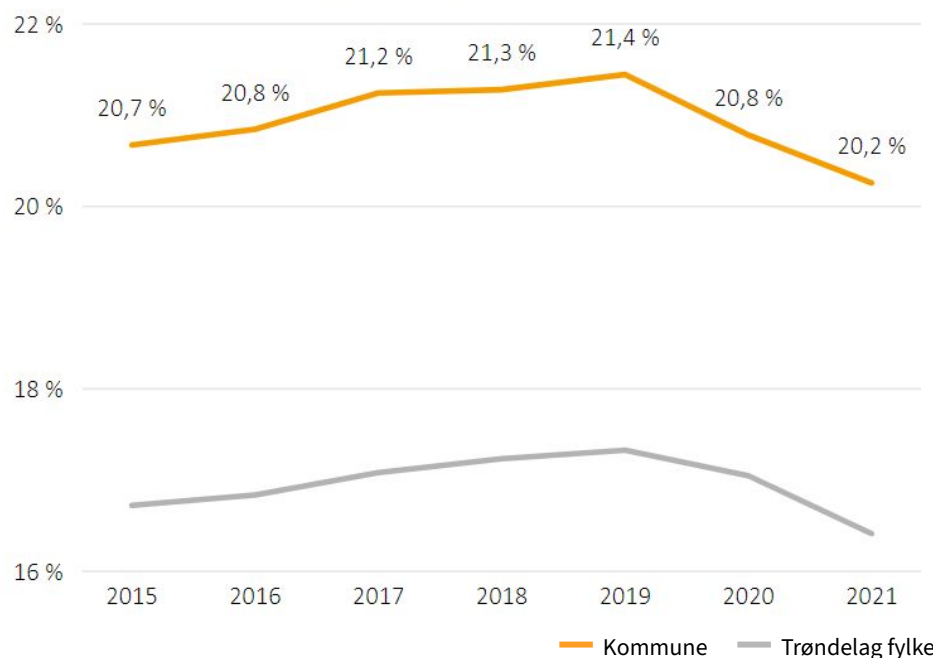

Boforhold påvirker også hvor ulikt et samfunn er, hvor andel personer som eier vs. leier kan si noe om bosituasjonen i kommunen. Andelen personer som leier bolig i Trondheim kommune har vært høyere enn snittet for fylket. Årsaker til dette gapet kan eksempelvis være ulikheter i boligtilbud, boligpriser, utleiepriser m.m. De siste årene har andelen personer som leier i kommunen vært relativt stabil.

Mål 11 - Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Delmål 11.1: Sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger grunnleggende tjenester

Andel barn som bor trangt (0-17 år)

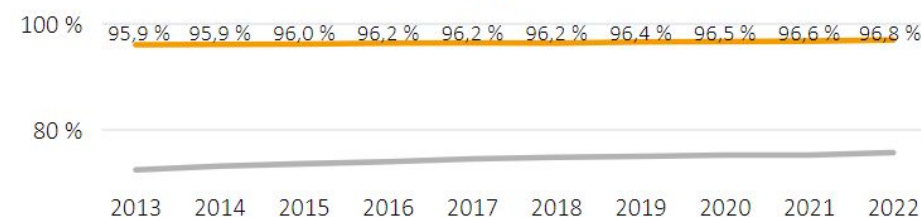

Et barn som bor trangt bor i en bolig hvor det er under 25 kvm per person eller at det er et eller færre rom per person. I perioden etter 2015 hadde Trondheim kommune en økning i andel barn som bor trangt, men nivået falt fra 2019 til 2021. Fremdeles er andelen høyere enn fylkesgjennomsnittet.

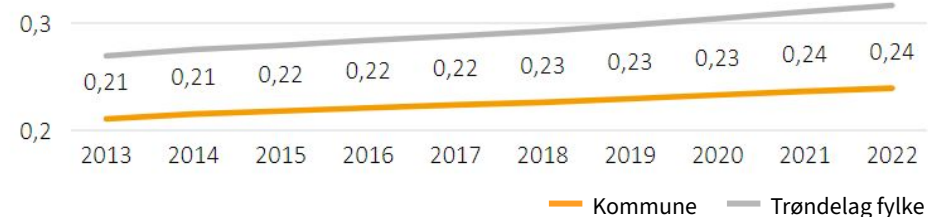
I Trondheim kommune bor en høyere andel av befolkningen i tettbygde strøk enn i spredtbygde strøk. Andelen som bor i tettbygde områder har økt svakt i løpet av de siste ti årene, i likhet med snittet i Trøndelag.

Delmål 11.3: Styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering

Andel av befolkningen som bor i tettbygde strøk

Forsørgerbrøk for eldre

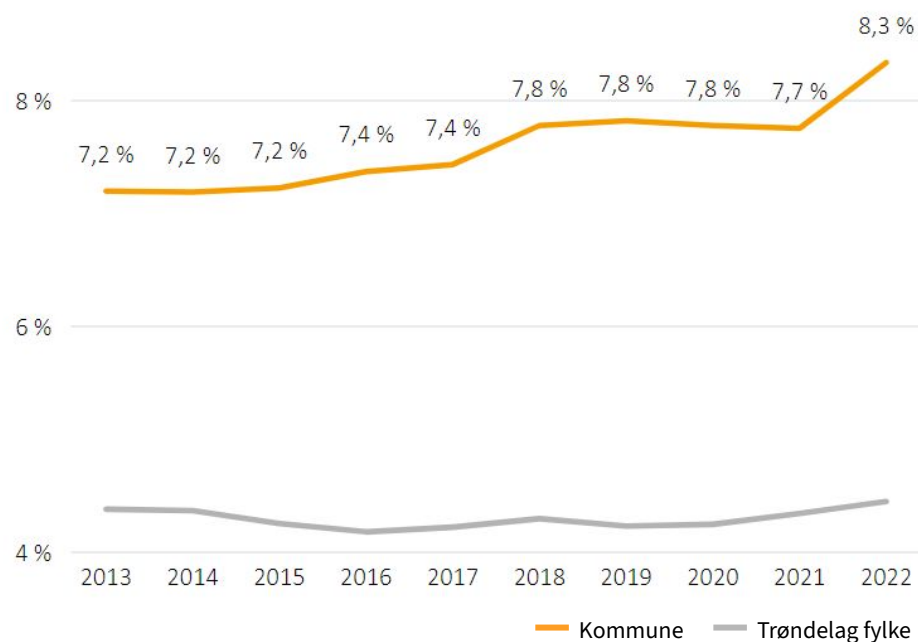

Forsørgerbrøken sier noe om hvor mange personer i eldre alder man ofte er ferdig med sin yrkesaktive periode (65 år og eldre) relativt til antall personer i normalt yrkesaktiv alder (20-64 år). Forsørgerbrøken i Trondheim kommune er lavere enn fylkesgjennomsnittet, noe som indikerer at kommunen har flere yrkesaktive per eldre enn gjennomsnittet i Trøndelag. Forsørgerbrøken i kommunen har økt jevnt de siste ti årene, i likhet med Trøndelag. Dette er i tråd med den helhetlige demografiske utviklingen hvor vi stadig blir flere eldre.

Mål 11 - Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Delmål 11.3: Styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering

Grønne områder som andel av totalt bebygd areal

Med økende urbanisering av samfunnet er det viktig å ta hensyn til grønne områder i samfunnsplanlegging og forvaltning. Grønne områder defineres i dette tilfellet som park, grav- og urnelund, lekeplass, fornøylespark og idretts- og sportsområder.

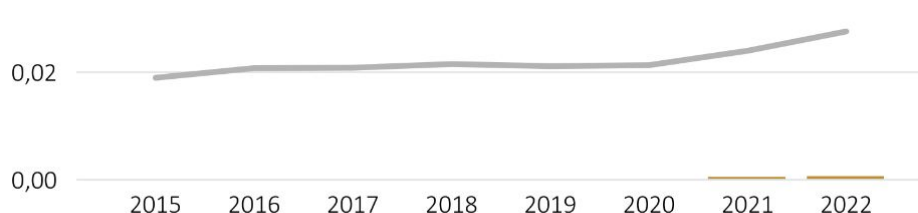
Andel grønne områder av totalt bebygd areal i Trondheim kommune har hatt en økende trend de siste ti årene, og ligger over fylkesgjennomsnittet.

Mål 12 - Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

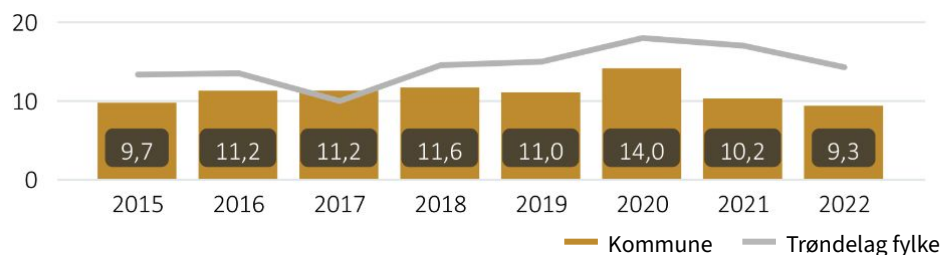
Delmål 12.3: Halvere matsvinn per innbygger

Tonn matavfall per årsinnbygger

Delmål 12.4: Oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall

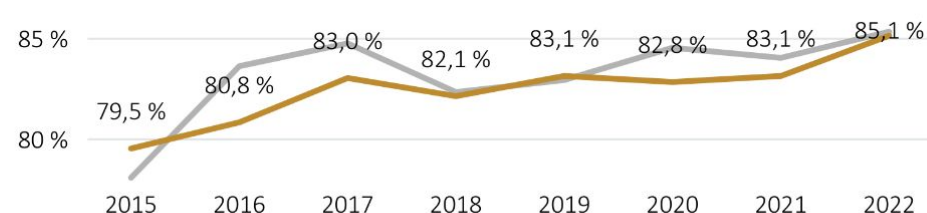
Farlig avfall fra husholdningene per årsinnbygger (kg)

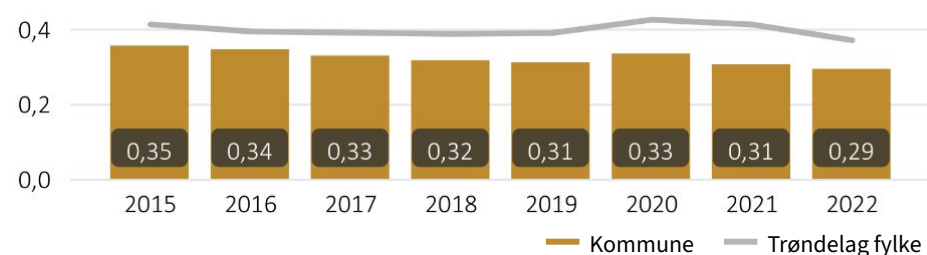
Avfall er en god indikator på hvor bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre innbyggerne i en kommune har, siden det også representerer det som skjer oppstrøms i verdikjeden. Avfall analyseres per årsinnbygger for å ta høyde for kommuner som eksempelvis har mange hytter, slik at avfallsmengden per innbygger blir mest mulig korrekt. Årsinnbyggere er definert som fastboende pluss fritidsboliger dividert med 3.

Delmål 12.5: Redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk

Gjenvinningsgrad for husholdning

Tonn husholdningsavfall per årsinnbygger

Trondheim kommune har tidligere ikke sortert matavfall på innbyggernivå, men innfører dette gradvis område for område fra 2023. Ser man på husholdningsavfall per årsinnbygger ligger kommunen lavere enn fylkessnittet. Farlig avfall fra husholdninger var på sitt høyeste i 2020, men har i ettertid falt. Også her ligger kommunen lavere enn snittet.

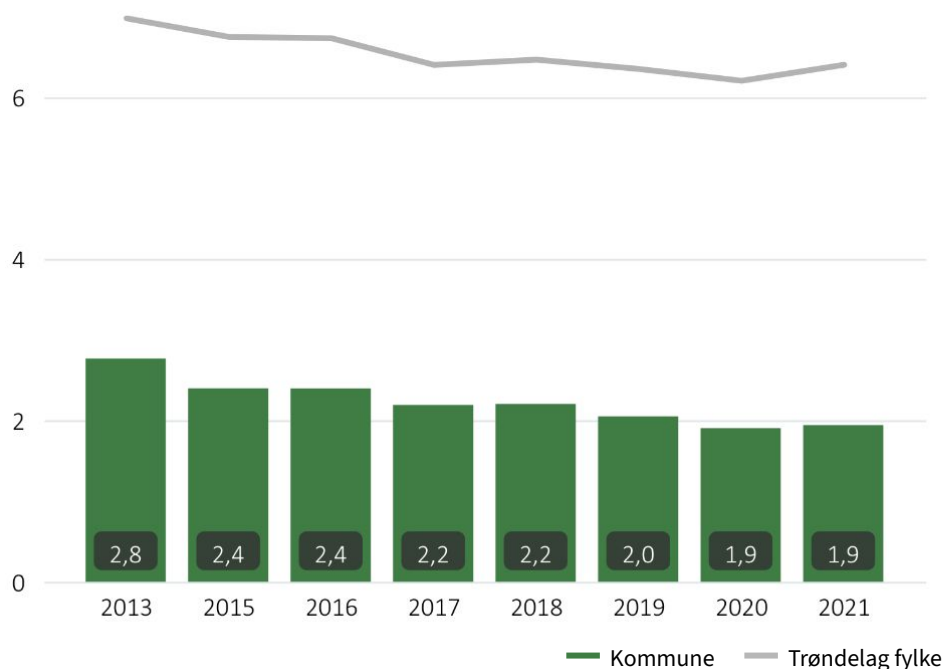
Gjenvinningsgraden i Trondheim kommune for enkelte år vært lavere enn gjennomsnittet i fylket, men ligger i 2022 på snittet.

Mål 13 - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Delmål 13.2: Innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå

Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger

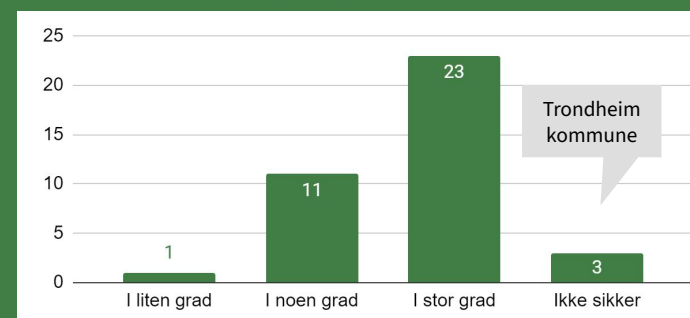
Utslipp av CO₂ og andre klimagasser er det som bidrar mest til fortsatte klimaendringer, og utslipp av CO₂-ekvivalenter per innbygger er derfor den viktigste indikatoren for å måle en kommunes påvirkning på klimakrisen. Dataen omfatter de direkte, fysiske utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grenser.

Siden 2013 har klimagassutslipp per innbygger hatt en svak nedgang i Trondheim kommune. Sammenlignet med resten av fylket har kommunen et lavere utslipp per innbygger.

Delmål 13.3: Styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer

Hensyntatt risiko og sårbarhet for alvorlig naturhendelser i kommunal planlegging

I hvilken grad blir økt risiko og sårbarhet som følge av langsiktige klimaendringer tatt hensyn til i kommunal planlegging (plan- og bygningsloven)?

Kommune

Vi ser allerede konsekvensene av klimaendringer. For å redusere risiko og sårbarhet må kommuner legge til rette for at enkeltpersoner og institusjoner evner å tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer. Planlegging er det viktigste verktøyet som kommunen kan bruke for å sikre seg dette. DSB gjennomfører *Kommuneundersøkelsen* årlig hvor blant annet dette er et tema som blir adressert. Om Trondheim kommune tar hensyn til risiko og sårbarhet som følge av klimaendringene i kommunal planlegging, har blitt vurdert til **ikke sikker**. Spørsmålene i Kommuneundersøkelsen besvares av kommunen selv.

Mål 13 - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Klimaregnskap

Nedenfor vises kommunens utslippsstatistikk over direkte utslipp fra Miljødirektoratet. Tilgjengelig data finnes på *Trøndelag i tall*.

402,760

tonn CO₂-ekvivalenter

Endring i utslipp (tonn CO₂-ekv)
2009 - 2021 i Trondheim

-23 %

Endring %

-122,034

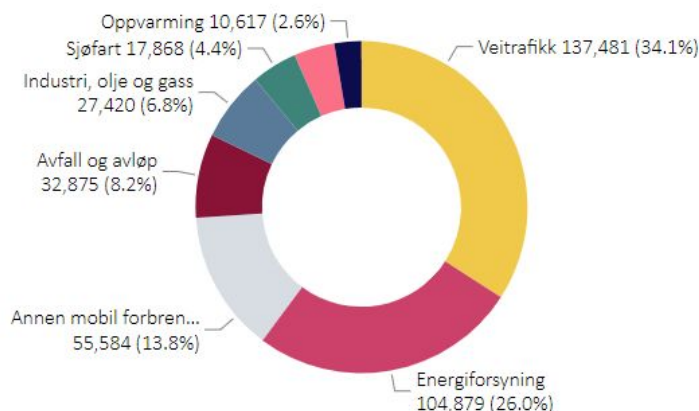
Endring tonn

Utslippskilde

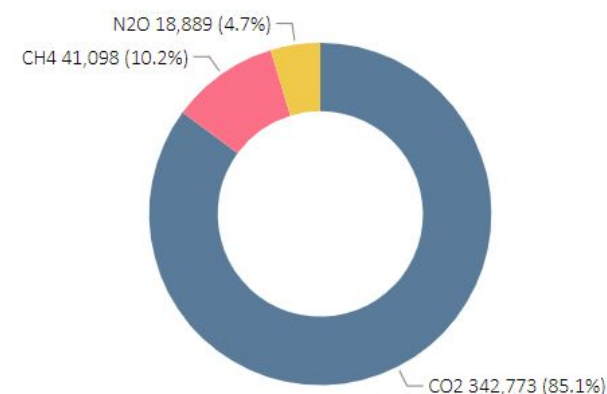
Utslipp (tonn
CO₂-
ekvivalenter)

Avfallsforbrenning	82,185
Personbiler	67,319
Tunge kjøretøy	36,351
Bygg og anlegg	31,040
Industri, olje og gass	27,420
Fjernvarme unntatt avfallsforbrenning	22,694
Varebiler	17,560
Avfallsdeponigass	16,947
Busser	16,251
Total	402,760

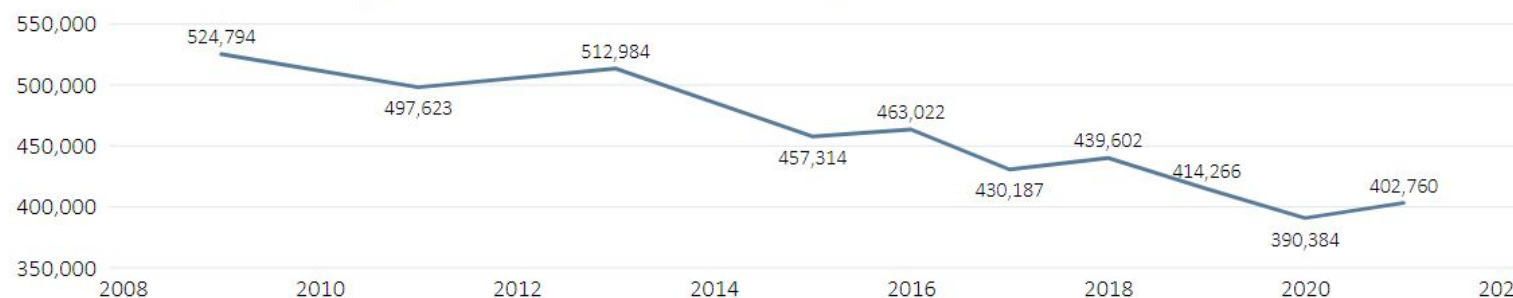
Utslipp (tonn CO₂-ekvivalenter) per sektor i Trondheim i 2021

Utslipp (tonn CO₂-ekvivalenter) i Trondheim i 2021 per klimagass

Utslipp (tonn CO₂-ekvivalenter) 2009-2021 i Trondheim

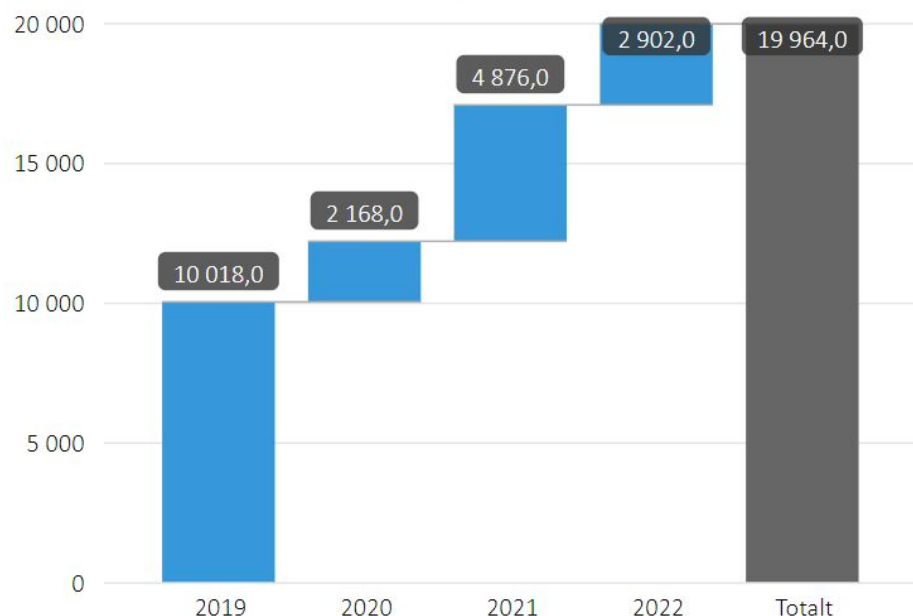

Mål 14 - Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

Delmål 14.1: Innen 2025 forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning

Antall kg avfall innsamlet i ryddeaksjoner

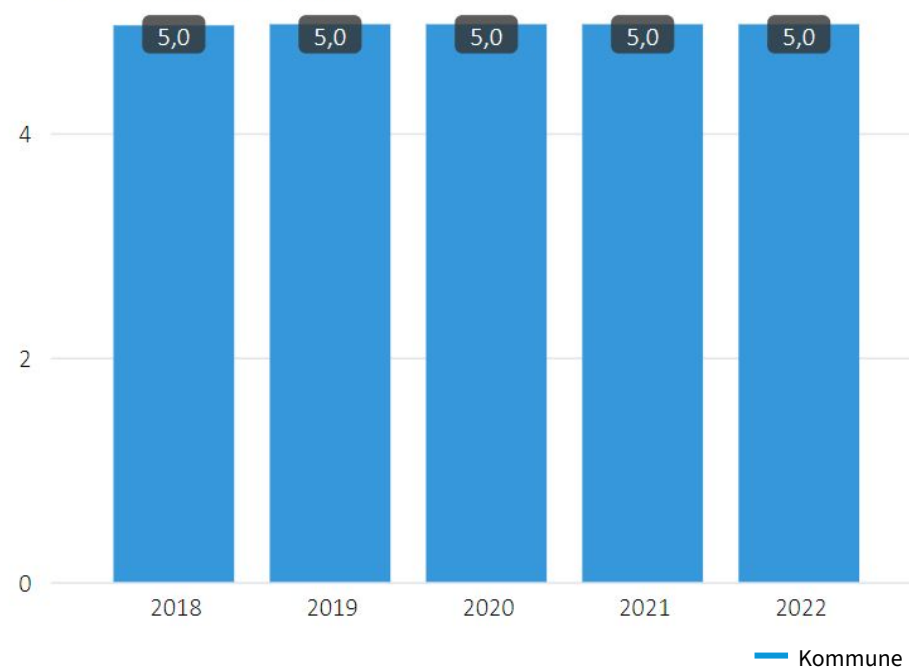

Havet er en av Norges viktigste naturressurser, og det er derfor avgjørende å verne om det, og å sørge for at vi bruker det på en bærekraftig måte.

For å redusere havforurensning er det viktig både å redusere mengden utslipp av materialer, og rydde i eksisterende forurensning. Indikatoren som er benyttet for å måle dette er antall kg innsamlet avfall fra ryddeaksjoner og vernet areal til havs. I Trondheim kommune har det totalt blitt samlet inn omtrent 20 tonn avfall fra ryddeaksjoner siden 2019.

Delmål 14.5: Bevare minst 10 prosent av kyst- og havområdene

Vernet areal til havs (km²)

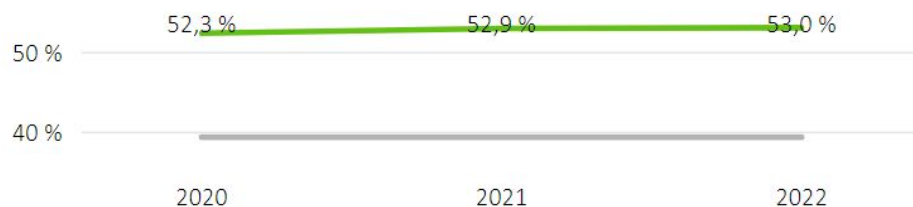
For Trondheim kommune utgjør vernet areal i sjø en størrelse på 5 km². Dette har vært det samme i hele femårsperioden.

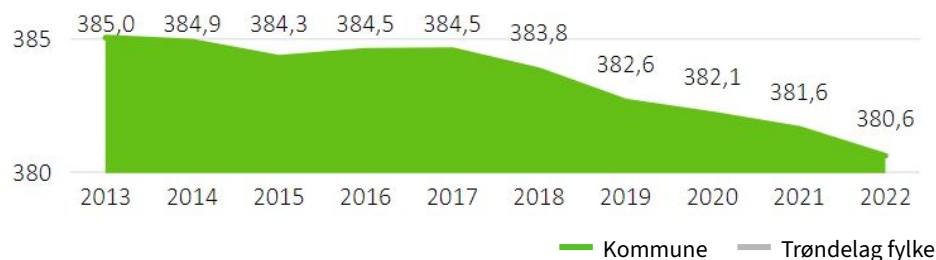
Mål 15 - Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer

Delmål 15.1: Bevaring, gjenoppretting og bærekraftig bruk av land- og ferskvannsbaserte økosystemer

Andel skog av totalt arealbruk

Endring i ubebygde areal (km²)¹

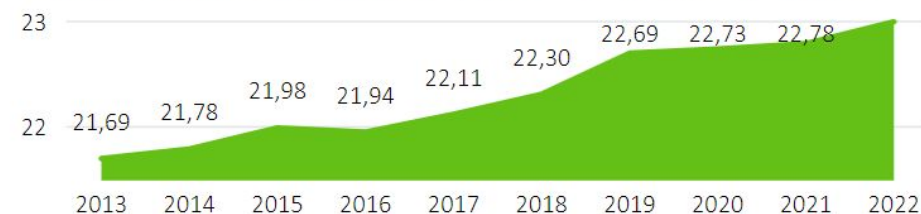

Gjennom FNs naturavtale er det satt høye mål for å redde og bevare natur- og biomangfoldet i verden. Norge har sluttet seg til denne avtalen som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne og gjenopprette det som allerede har gått tapt.

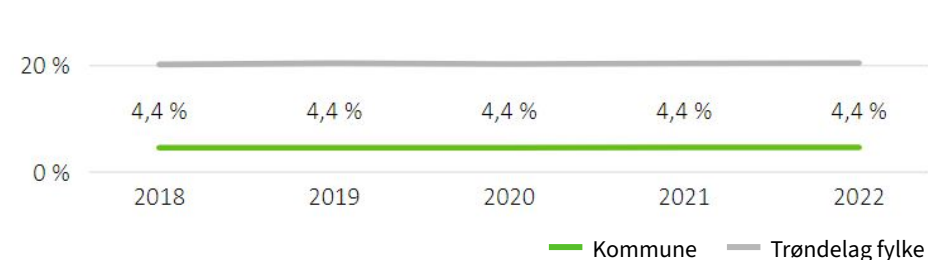
Trondheim kommune har en høyere andel skog av totalt arealbruk, sammenlignet med fylkesgjennomsnittet. Kommunen sitt ubebygde areal har blitt redusert fra 2013 til 2022.

Delmål 15.5: Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater

Utvikling i fysisk nedbygd areal av bygninger og vegbane areal (km²)

Andel vernet areal på land av totalt landareal

Siden 2013 har utbygging av veier og konstruksjon av nye bygg økt i Trondheim kommune. Totalt har kommunen hatt en økning i fysisk nedbygd areal de siste ti årene.

Vernet areal på land i Trondheim kommune har vært det samme siden 2018. I forhold til Trøndelag som helhet, har kommunen en lavere andel vernet areal på land av totalt landareal.

¹Ubebygde areal består av skog, ferskvann, åpen fastmark og myr, bart fjell, grus- og blokkmark, samt varig snø, is og bre.

1] SSB 12942, 2] SSB 09594, 3] SSB 10781, 4] SSB 08936

Mål 15 - Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer

Trondheim -
Tråante

Arealregnskap for Trondheim - Tråante 2023

Departementet anbefaler at kommunene utarbeider et arealregnskap som del av kommuneplanarbeidet. Planer skal være realistiske og gjennomførbare og arealregnskap er et verktøy som er nyttig for å kunne gjøre vurderinger rundt disponering av areal i kommuneplan.

Det arbeides med et [arealregnskap for Trøndelag og kommunene i fylket](#). Arealregnskapet kan gi oversikt over planlagte endringer i arealbruk, samt vise til utbyggings- potensial som ligger inne i eksisterende planer. Arealregnskapet kan også brukes til å fremheve kvalitetene til arealer som vurderes eller foreslås omdisponert til utbyggingsformål, og bidra til økt bevissthet rundt konsekvensene av arealendringer.

Man kan kartlegge og føre arealregnskap over blant annet karbonrike myrområder, skog og jordbruksarealer, samt beregne klimapåvirkning av planforslag. Dette gir et bedre kunnskapsgrunnlag for å gjøre alternativvurderinger for omdisponering for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer.

Naturregnskap skal utvikles og vil kunne oppgi mer detaljer om arealenes naturkvaliteter.

Arealtyper

Total areal
713,708

Skog
272,942

Åpen fastmark
23,992

Ferskvann
32,534

Dyrka mark
73,735

Andre arealtyper,
inkludert bebygd areal
124,251

Bebygd areal

Bebygd areal
opparbeidet
73,733

Boligbebyggelse
27,891

Fritidsbebyggelse
997

Næring og tjeneste
3,267

Helse, skole og
kultur
2,774

Annen bruk
32,354

Kommunale planer

Utbyggingsformål
i plan
34,188

Antatt planreserve i
byggeområder
3,246

Boligformål
6,655

Boligformål
1,146

Fritidsformål
7

Fritidsformål
(Blank)

Næringsformål
2,486

Næringsformål
398

Tjenesteyting
2,344

Tjenesteyting
248

Andre formål
22,696

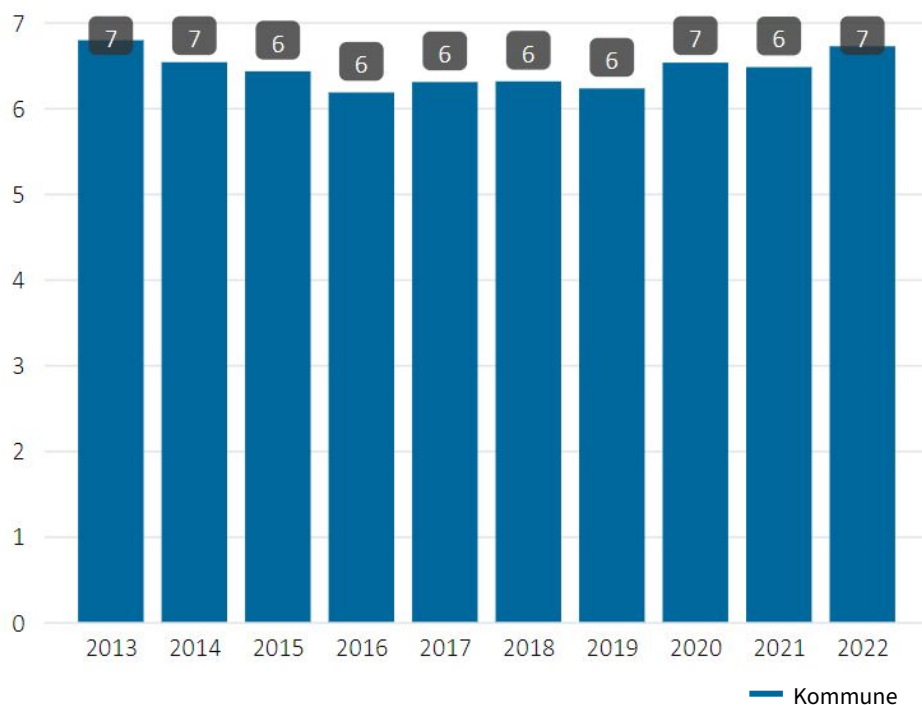
Andre formål
1,430

Mål 16 - Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge gode institusjoner

Delmål 16.1: Betydelig redusere alle former for vold

Antall årlige anmeldelser for vold, mishandling og seksuallovbrudd per 1000 innbygger

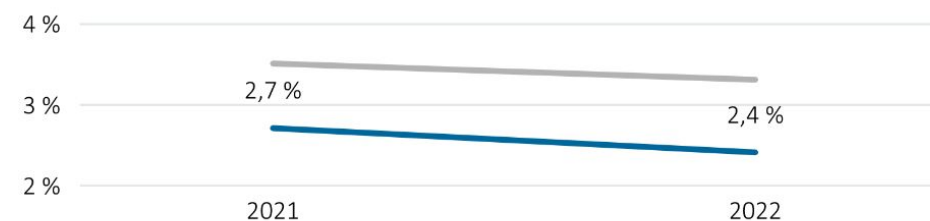
Verden er fortsatt langt unna å oppnå målet om fredfulle, rettferdige og inkluderende samfunn. Norge har lenge hatt et levedyktig demokrati og har et omdømme som en fredsnasjon. Fokus på å fremme fredelige og inkludere samfunn er sentralt for å fortsette i dette sporet.

Et lavt antall årlige anmeldelser for vold, mishandling og seksuallovbrudd er viktig for å sikre et trygt og fredelig lokalsamfunn. I Trondheim kommune har antall

*Estimert av "Avgitte stemmer" relativt til befolkning 18 år og eldre for å hensynta evt. kommunesammenslåinger. Avvik fra valgprosent kan derfor forekomme.

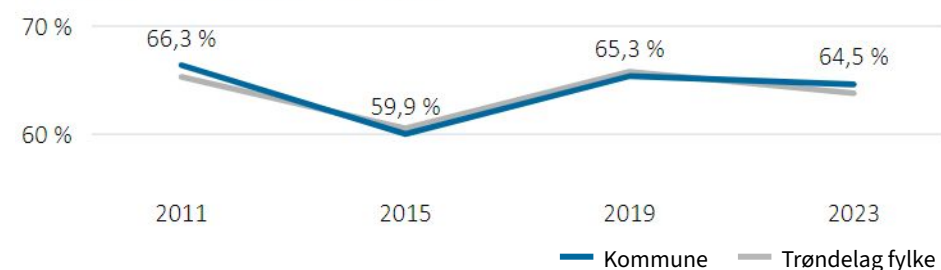
Delmål 16.2: Stanse overgrep, utnytting, menneskehandel og alle former for vold og tortur mot barn

Andel barn og ungdom på tiltak gjennom barnevernet (0-24 år)

Delmål 16.7: Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer

Valgdeltakelse ved kommunevalg *

årlige anmeldelser gått opp over tiårsperioden, men per 1000 innbygger har den vært relativt stabil. Andel barn og ungdom med tiltak gjennom barnevernet sank fra 2021 til 2022 i Trondheim kommune. I samme periode hadde Trøndelag fylke en nedgang på 0,2 prosent for andel barn og ungdom med tiltak.

Valgdeltakelsen i Trondheim kommune har vært omtrent det samme som snittet i Trøndelag ved de siste fire kommunevalgene.

4

Kartlegging av materialer

Metode og avgrensinger

Formål

Kartlegging av materialstrømmer skal bidra til å øke forståelsen av hvordan råvarer og ulike komponenter transporteres gjennom en verdikjede. Målet er å kartlegge potensial for effektivisering som kan bidra til økt sirkularitet i bruk av materialer i kommunen. Analysen skal også gi en indikasjon på størrelsesforholdet mellom ulike materialstrømmer, samt aktivitetsnivå for de ulike delene av verdikjeden.

Kort beskrivelse av metoden

Kartleggingen av materialstrømmer tar utgangspunkt i deler av rammeverket for materialstrømanalyser (Material Flow Analysis; MFA), som er godt verktøy for å få avdekke eventuelle ineffektiviteter og potensial for sirkularitet.

Kartleggingen tar utgangspunkt i data fra Trøndelag fylkeskommune og offentlig tilgjengelige data, hovedsakelig fra Statistisk Sentralbyrå og Direktoratet for Mineralforvaltning. For å forenkle analysene har volumene blitt avrundet, og noen av analysene er estimert ved hjelp av forbruksvarer grunnet varierende datakvalitet.

På grunn av begrenset datatilgang har det ikke vært mulig å gjennomføre en fullstendig materialstrømsanalyse, og analysen har derfor begrenset seg til kartlegging av individuelle materialstrømmer. Det etterlyses bedre tilgjengelighet til relevante data, spesielt på byggeråstoff, slik at en fullstendig materialstrømsanalyse kan gjennomføres. Analysen har imidlertid definert systemgrensene, slik at det er mulig å fylle inn manglende kvantifiserte materialstrømmer dersom data tilgjengeliggjøres.

Systemgrensene, eller avgrensningene, for analysen er satt til kommunens geografiske område i tidsrommet 2022. Der data fra 2022 ikke er tilgjengelig, har man benyttet data fra 2021. For enkelte materialer er det kun begrenset til offentlig tilgjengelige data, noe som begrenser deler av analysene.

Analyserte materialer

Kartleggingen av materialstrømmer er avgrenset til tre ulike områder:

Vann og avløp

Vann

Avfall

Restavfall, glass,
papp, plast,
metaller, farlig
avfall, tre-, mat-
og hageavfall

Byggeråstoff

Pukk og
løsmasser

Economy Wide Material Flow Accounts

Rammeverket som analysen bygger på kalles *Economy Wide Material Flow Accounts* (EW-MFA) utviklet av Eurostat. Rammeverket tar for seg både import, eksport og utvinning av ressurser i et gitt område, og er godt egnet for materialstrømanalyser av byer og kommuner.

Kartleggingen av vann og avløp tar for seg verdikjeden rundt vannforsyning, men ikke vannutvinning eller avløpshåndtering

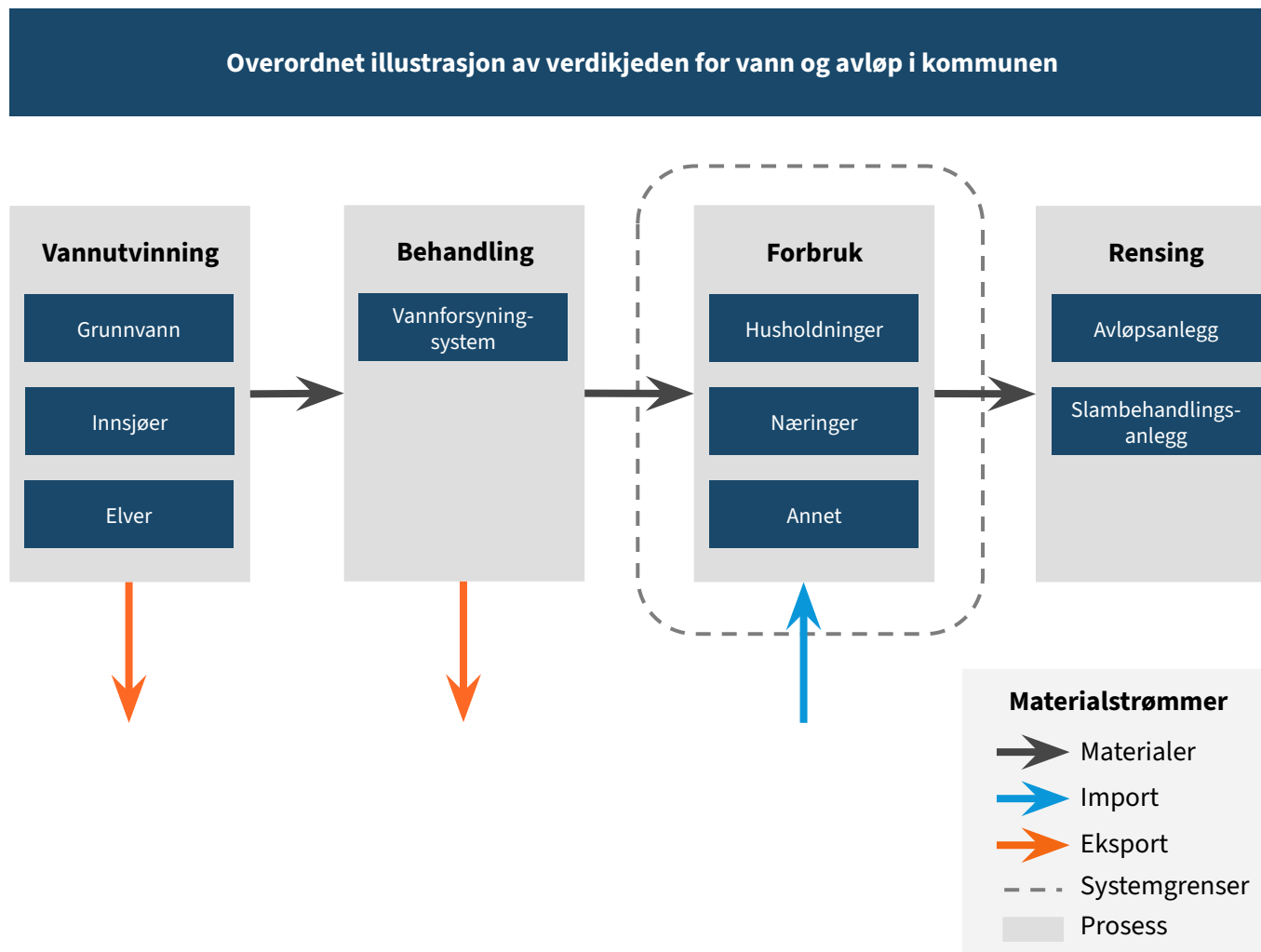
Systemgrenser

Systemgrensen for denne verdikjeden er definert rundt forbruk, og ekskluderer dermed vannutvinning og avløpsanlegg, samt import og eksport fra alle prosesser. Denne vurderingen ble gjort på bakgrunn av innledende analyser av volum, samt tilgjengelighet av data på kommunenivå.

Analyserte materialer

Vann

Vann i denne analysen er drikkevann som blir levert via kommunens vannforsyningssystem. Dette systemet består av fire elementer: vanntilsigsområde, råvannskilde, vannbehandlingsanlegg og distribusjonssystem. I analysen kartlegges materialstrømmen til vann fra vannbehandlingsanlegg til forbruk.

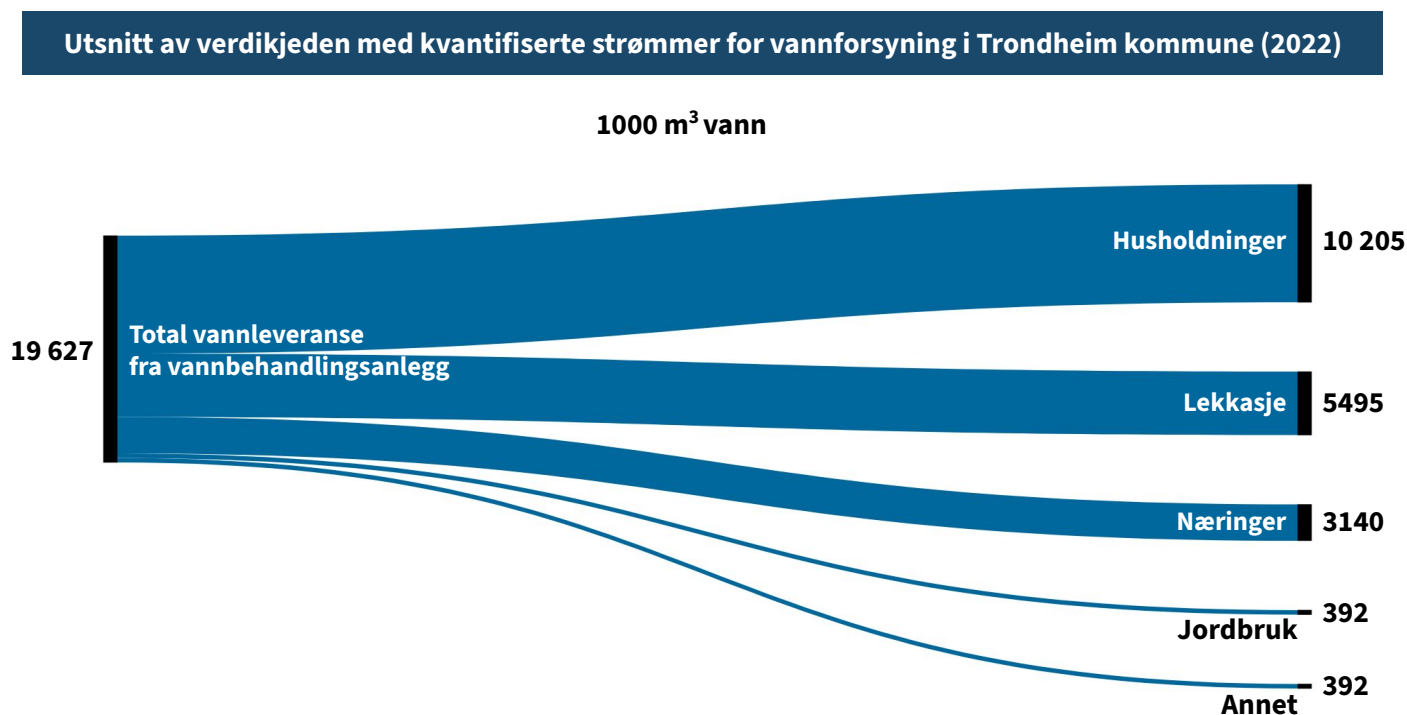

Majoriteten av vannforsyningen i kommunen går til husholdninger

Distribusjon av vannforsyning

Vannforsyningssystemet i Trondheim kommune leverer årlig 19 627.000m³ vann fra vannbehandlingsanlegg. Av denne vannforsyningen går 52 prosent til husholdninger, mens litt mindre enn en tredel går tapt på grunn av lekkasjer. Næringssektoren, som inkluderer både industri og tjenesteytende næringer, står for omtrent 16 prosent av vannforbruket.

Sammenlignet med fylket bruker Trondheim kommune litt større andel av vannforsyningen til husholdninger (52 prosent mot 46 prosent), men en mindre andel til næringsformål (16 prosent mot 19 prosent).

Vannforbruket i kommunen gikk opp i 2020, men har deretter gått ned

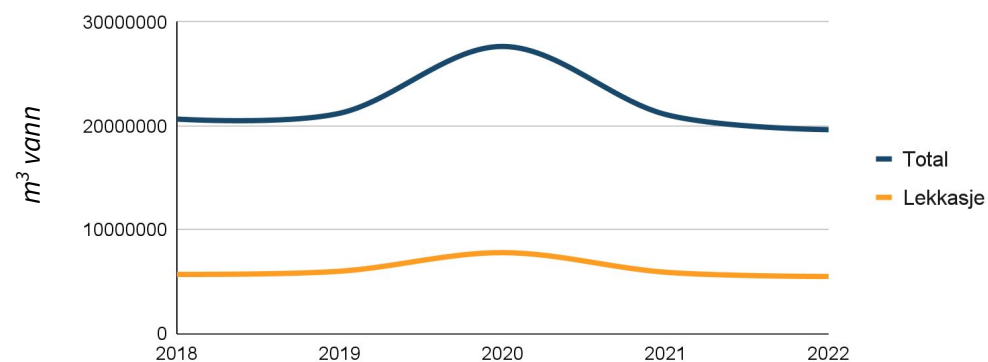
Utvikling av vannforbruk i kommunen

Vannforbruket i kommunen har i analyseperioden holdt seg relativt stabilt rundt 21.000.000 m³ vann per år, med unntak av 2020. I 2020 hadde kommunen en betydelig økning i forbruket, men har deretter hatt en reduksjon. Mengden lekkasje hadde en tilsvarende økning i 2020, men har for de øvrige årene ligget stabilt på omtrent 6.000.000 m³ per år.

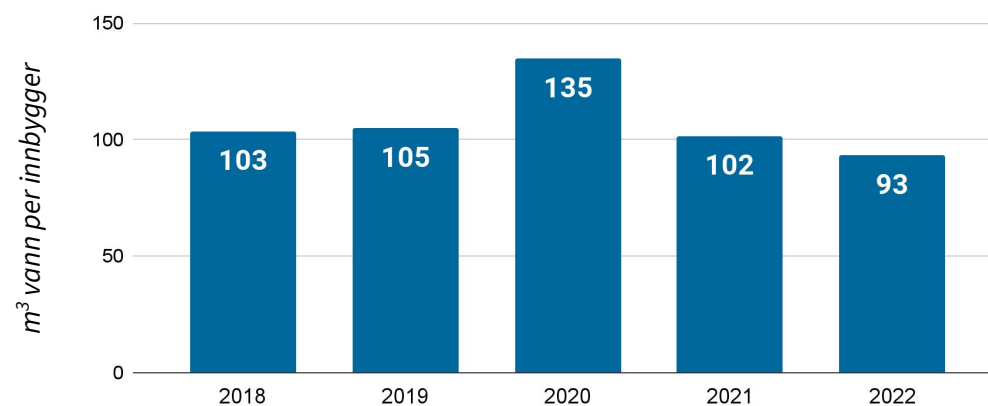
Kommunen har lavere vannforbruk per innbygger enn resten av fylket

Vannforbruket per innbygger har holdt seg mellom 105 m³ og 93 m³, med unntak av 2020. Dette representerer en normal variasjon i vannforbrukseffektivitet over tid. Vannforbruket per innbygger i resten av fylket er imidlertid 112 m³, noe som betyr at vannforbruket i Trondheim kommune er lavere enn snittet i fylket.

Totalt vannforbruk i kommunen (2018-2022)

Vannforbruk per innbygger i kommunen (2018-2022)

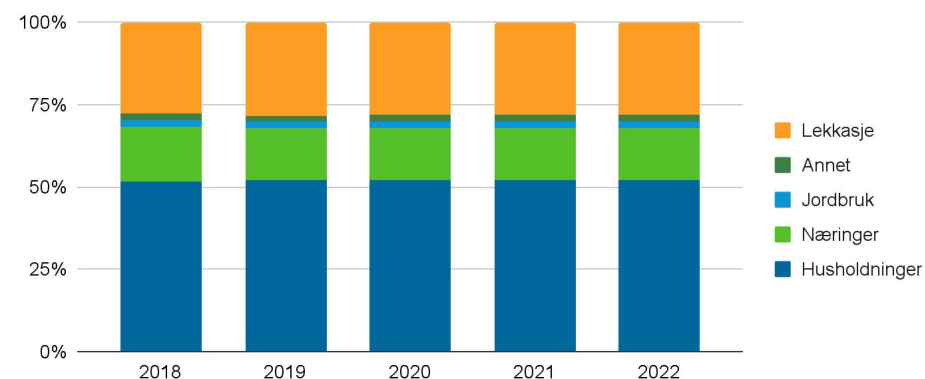
Kommunen har et høyt lekkasjenivå per meter ledning

Vannfordeling i kommunen

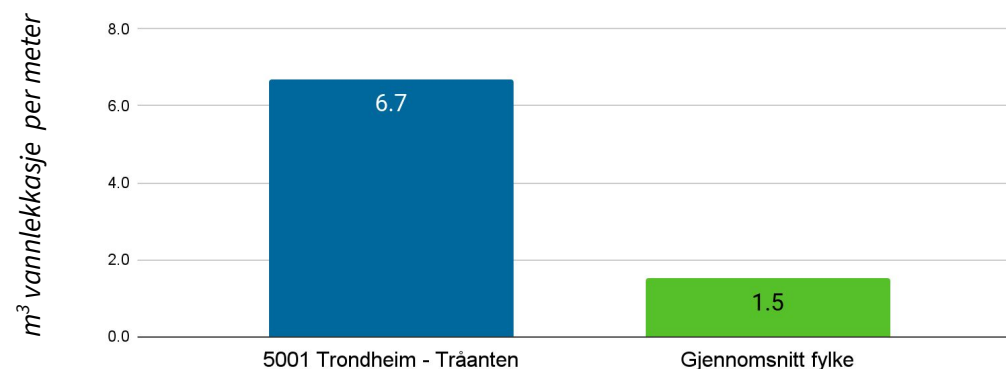
Vannfordelingen i kommunen har ikke hatt noen vesentlige endringer i analyseperioden.

Andelen vann som går til lekkasje har vært rundt 28 prosent, og Trondheim kommunes lekkasjenivå er dermed høyere enn gjennomsnittlig lekkasje både i Norge (26 prosent) og Trøndelag (24 prosent). Denne forskjellen blir enda mer tydelig når man ser på vannlekkasje per meter kommunal ledning, der kommunen har en lekkasje på 6,7 m³ per meter ledning sammenlignet med fylkets gjennomsnitt på 1,5 m³.

Utvikling av vannfordeling i kommunen (2018-2022)

Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning (2022)

Kartleggingen av avfall tar for seg verdikjeden fra avfallshåndtering til behandling for 11 forskjellige materialgrupper

Systemgrenser

Systemgrensen for denne verdikjeden er definert rundt avfallshåndtering, sortering og behandling. Analysen tar kun for seg avfall fra husholdninger som følge av datatilgjengelighet på kommunenivå. Eksport og import av materialer er heller ikke inkludert i analysen.

Analyserte materialer

Restavfall

Avfall som blir igjen etter rene materialfraksjoner er utsortert, f.eks. brennbart.

Glass

Glassemballasjer og ikke-laminert vindusglass.

Papp

Blandet papp og papir, drikkekartonger, aviser og bøker.

Plast

Blandet plastemballasje og plast/hardplast. Ikke gummi.

Metaller

Kasserte forbruksvarer og emballasje av jern. Ikke bilvrak.

EE-avfall

Hvitevarer elektronikk, kabler, ledninger, lyskilder, og annet elektronisk.

Matavfall

Organisk avfall som lett kan brytes ned i biologiske prosesser. F.eks. Mat, blomster og bleier.

Treavfall

Ubehandlet trevirke, paller og tremøbler.

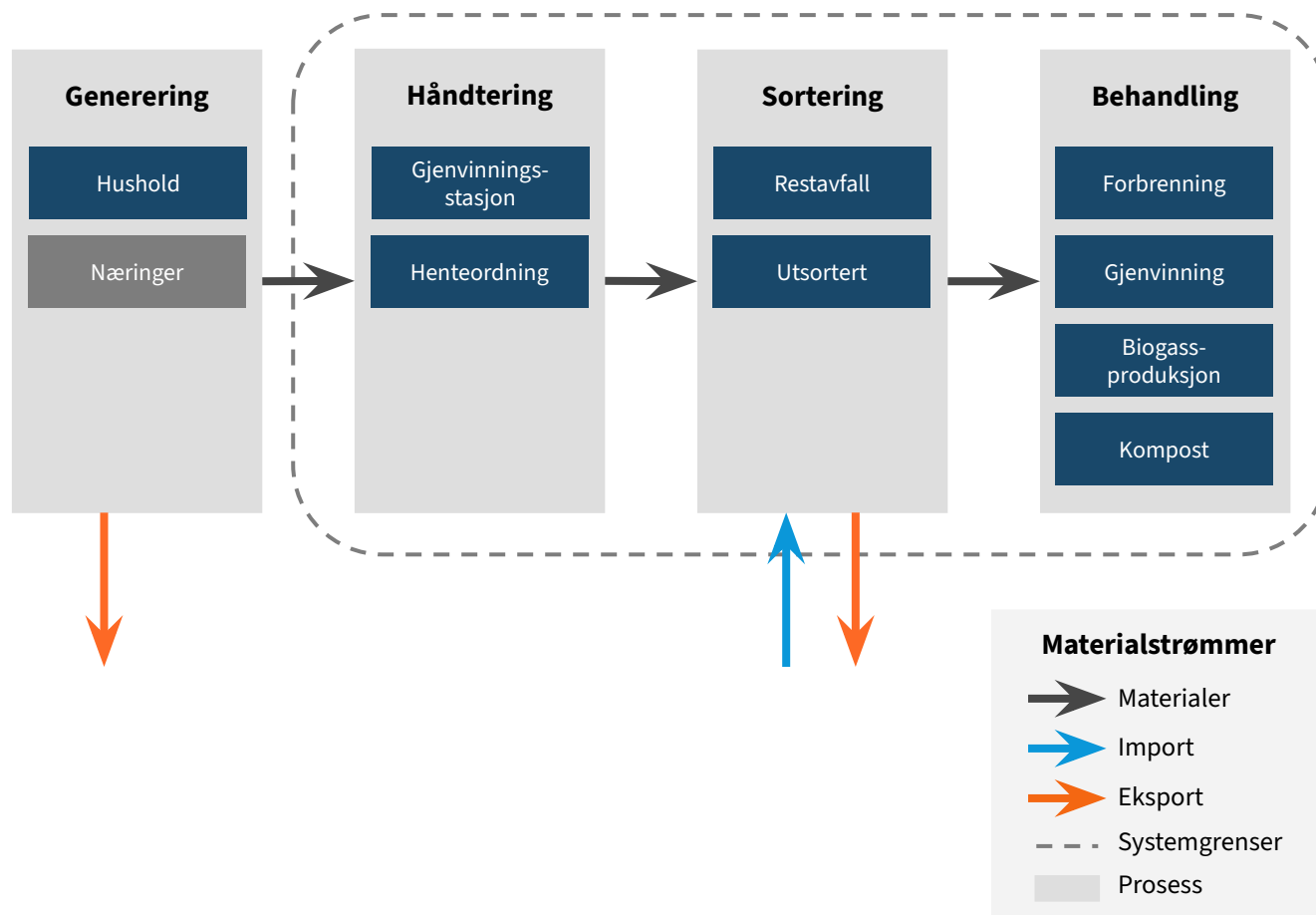
Hageavfall

Planterester, røtter, jord og bark.

Annet avfall

Avfall som ikke er definert av de andre kategoriene, f.eks. madrasser.

Overordnet illustrasjon av verdikjeden for avfall i kommunen

1] <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/avfall/statistikk/avfall-fra-husholda>

I Trondheim kommune håndteres mesteparten av avfallet gjennom henteordninger

Avfallskilder

32 prosent av avfallet i Trondheim kommune håndteres ved gjenvinningsstasjoner der innbyggerne selv transporterer og sorterer avfall i containere. Dette er lavere enn resten av fylket, der gjennomsnittet for andelen avfall fra gjenvinningsstasjoner er 47 prosent.

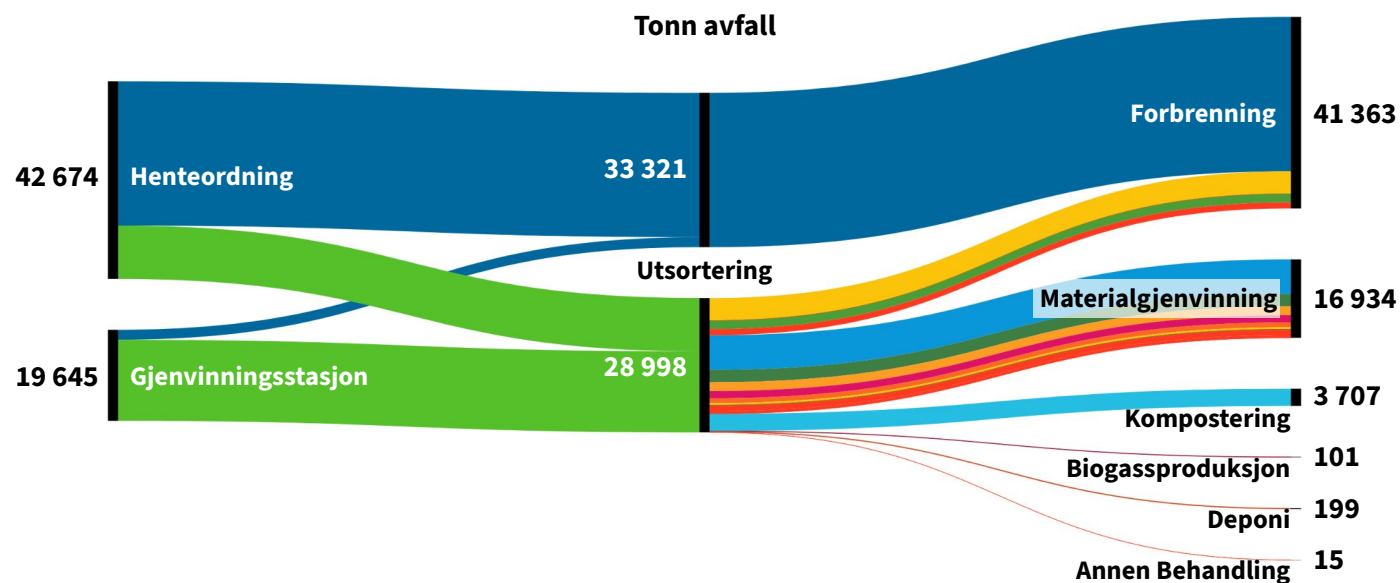
Andel av avfall som blir sortert

Mengden avfall som sorteres i Trondheim kommune er noe lavere enn snittet for fylket (47 prosent i Trondheim mot 58 prosent i fylket). Dette resulterer også i at kommunen har en litt større andel restavfall enn snittet.

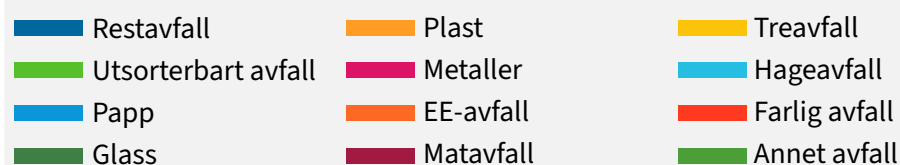
Avfallsbehandling

Håndtering av avfall i Trondheim kommune er tilnærmet lik resten av fylket, men med noen unntak. I kommunen går en liten andel matavfall til biogassproduksjon (0,2 prosent mot 8,5 prosent i resten av fylket). På den andre siden det en litt større andel til forbrenning.

Utsnitt av verdikjeden med kvantifiserte strømmer for avfall i Trondheim kommune (2022)

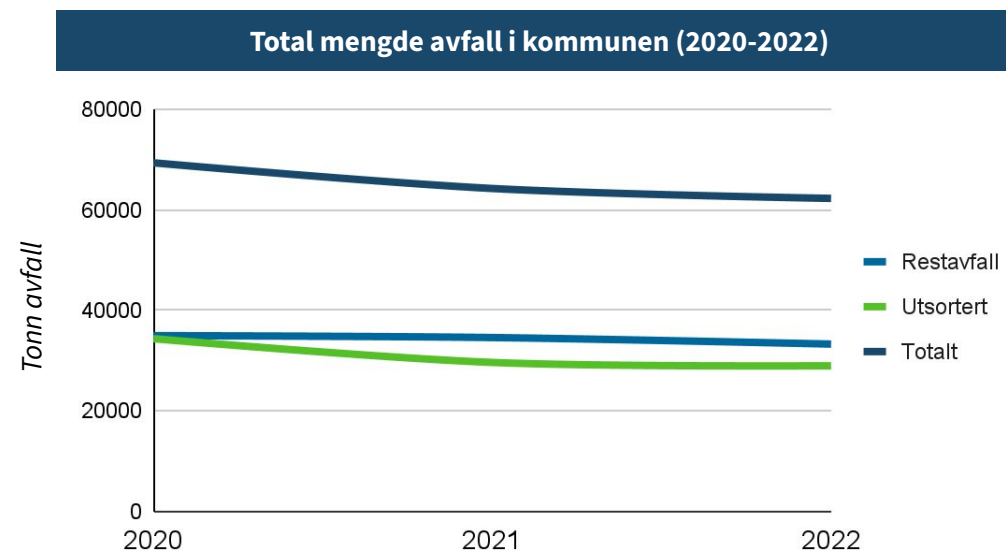
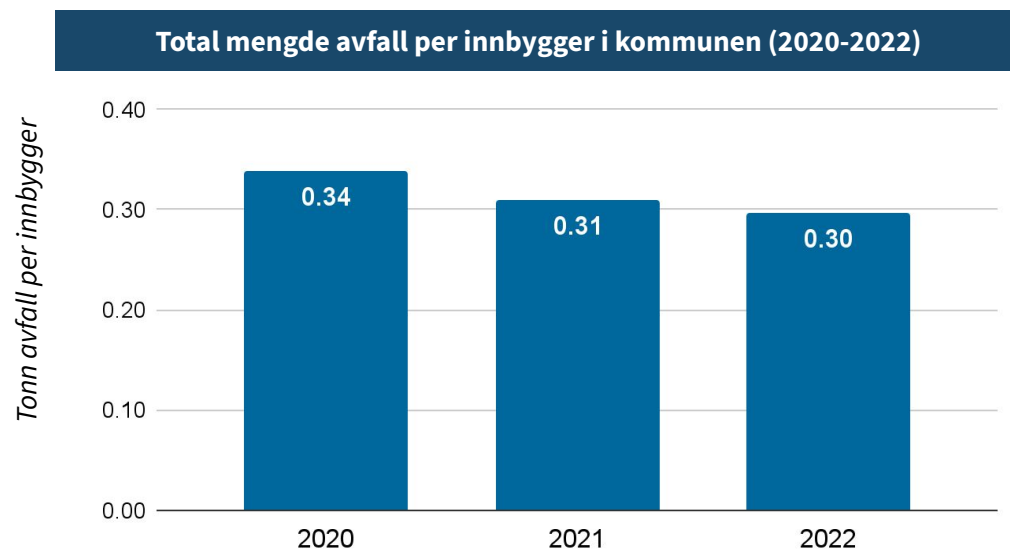
*Figuren inkluderer ikke materialstrømmer fra import og eksport

Trondheim kommune har fra 2020 redusert avfallsmengden per innbygger

Utvikling av avfallsmengde i kommunen

I løpet av 2021 og 2022 har avfallsmengden i kommunen blitt redusert fra omtrent 69.000 tonn til omtrent 62.000 tonn. Dette representerer en nedgang på 10 prosent, noe som i stor grad ser ut til å skyldes en nedgang i mengden sortert avfall på 16 prosent.

Treavfall og annet avfall står for mesteparten av avfallsreduksjonen

Avfallsreduksjon

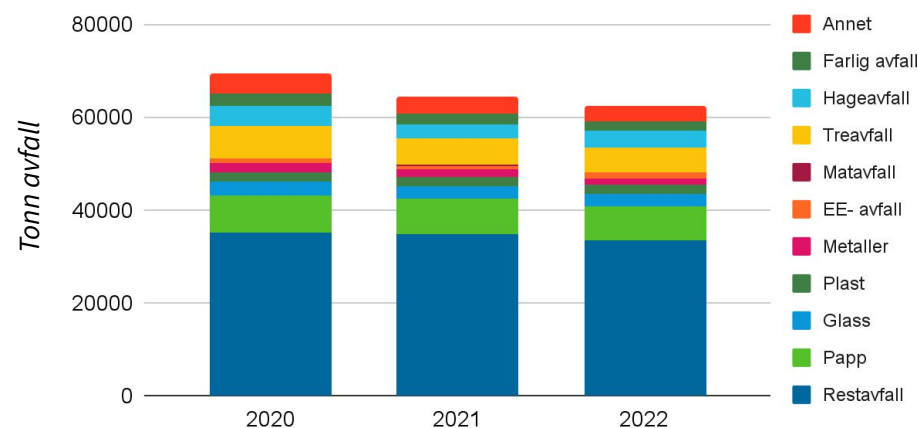
Reduksjonen i kommunens avfallsmengde kan i hovedsak tilskrives fire hovedkategorier: treavfall (-25 prosent), restavfall (-5 prosent), farlig avfall (-32 prosent) og annet avfall (-22 prosent). Kommunen har også hatt en reduksjon i andre avfallsmaterialer, som papp (-9 prosent) og hageavfall (-10 prosent). Disse utgjør imidlertid en mindre andel av det totale avfallet, og har således ikke hatt stor innvirkning på den generelle avfallsreduksjonen.

Det eneste materialet som har økt i avfallsmengde er matavfall, som har gått fra 0 tonn til 101 tonn.

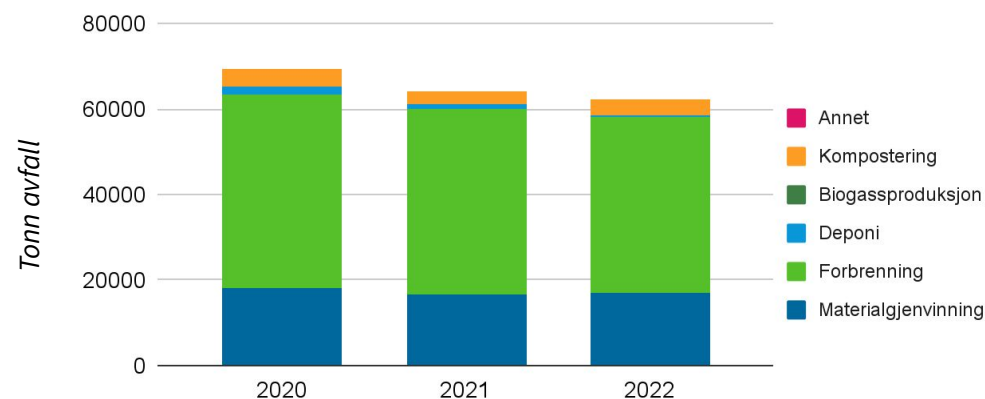
Hvordan påvirker dette avfallsbehandlingen?

Ettersom materialene med størst reduksjon behandles ved forbrenning (tre og rest), har dermed også denne avfallsbehandlingen redusert tilsvarende med 9 prosent. Som følge av reduksjonen i farlig avfall og annet avfall har også mengden avfall som deponeres gått ned med 89 prosent.

Utvikling av fordeling av avfallsmaterialer kommunen (2020-2022)

Mengde avfallsbehandling i kommunen (2020-2022)

Kartleggingen av byggeråstoff tar for seg verdikjeden fra materialutvinning til avfall, men bygger på et ufullstendig datagrunnlag

Verdikjeden til byggeråstoff påvirker bærekraft i kommunen på flere måter, eksempelvis gjennom sirkulærpotensial (for å redusere avfall, redusere uttak og miljøpåvirkning), lokal produksjon og forbruk som minimerer transport.

Systemgrenser

Systemgrensen for analysen er definert til hele verdikjeden for byggeråstoff i kommunen, fra materialutvinning til avfall. På grunn av svært begrenset tilgang til førstehånds datakilder har det imidlertid vært nødvendig å estimere flere av materialstrømmene, hvor noen har blitt forkastet fra analysen. Eksempelvis estimeres avfall fra bygg ved hjelp av offentlig tilgjengelige data på nyopprettet bygningsmasse og avfallsfaktorer for ulike typer bygg. I figuren på neste side angis status for datakilden til hver materialstrøm i ulike farger.

Som følge av begrenset tilgjengelighet på datakilder ekskluderer analysen bla. hogst og andre byggematerialer som kartlegger denne materialgruppen.

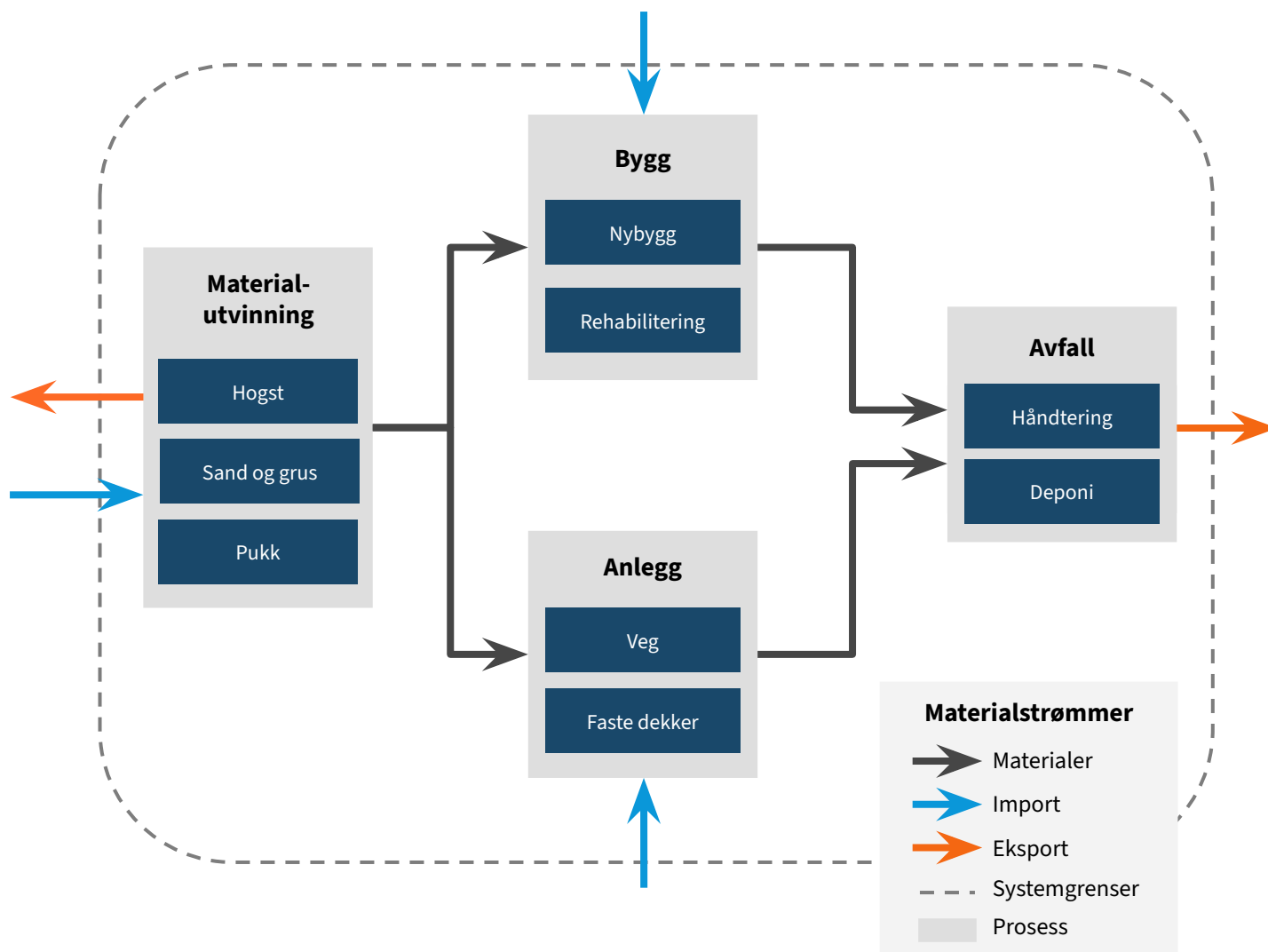
Analyserte materialer

Pukk: Byggeråstoff som produseres ved å knuse fjell. Dette er ofte seig naturstein, slik som granitt og gneis.

Løsmasser: Stein, sand og grus som ligger drappert over berggrunner.

Avfall: Avfall fra byggevirksomhet. Inkluderer både produsert avfall og overskuddsmasser.

Overordnet illustrasjon av verdikjeden for byggeråstoff i kommunen

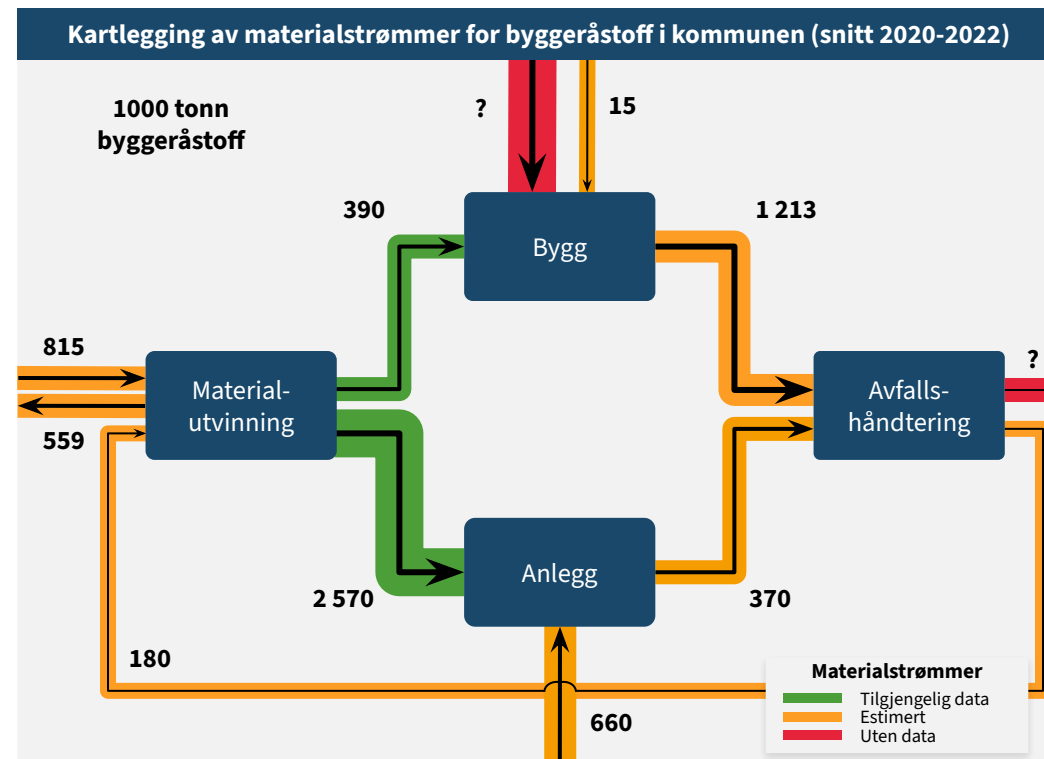
For å ta hensyn til årlige variasjoner er materialstrømmene for byggeråstoff i kommunen beregnet med gjennomsnitt for de tre siste årene

Bygg og anlegg er både en material- og utslippsintensiv næring, men samtidig en viktig næring for mange kommuner. Sammen med store avfallsmengder og lite gjenbruk av materialer indikerer dette et stort sirkulært potensial i næringen. Dette støttes av kunnskapsgrunnlaget til den nasjonale strategien for sirkulær økonomi, der bygg og anlegg er identifisert som næringen med størst potensial for sirkularitet.

Materialstrømmer for byggeråstoff

I perioden fra 2020 til 2022 var gjennomsnittlig uttak av kjemikalier og mineraler i Trondheim kommune på 2,5 millioner tonn per år. Dette tilsvarer 12,1 tonn per innbygger. Kommunen har et betydelig høyere uttak av disse materialene sammenlignet med snittet for fylket i samme tidsperiode, som var på 17,4 tonn per innbygger.

Trondheim kommune har en relativt stor mengde uttak, men må fortsatt importere mye av materialene som brukes til bygg og anlegg. Dette er i tråd med resten av fylket.

Begrensninger i materialstrømmer

Manglende tilgjengelighet til datakilder begrenser kartleggingen for flere av materialstrømmene innen byggeråstoff. For å forbedre innsikten i dette området, etterlyses det et behov for utvikling av systemer for innhenting av denne typen data.

Figuren bidrar til å identifisere de manglende kildene og illustrerer potensialet for innsikter som kan oppnås hvis det etableres bedre systemer for datainnsamling. Grønne materialstrømmer baserer seg på offentlige data fra Direktoratet for Miljøforvaltning sitt ressursregnskap for byggeråstoff.

Gule materialstrømmer er estimert basert på eksisterende data, eksempelvis basert på data om oppføring av bygg og relaterte avfallsfaktorer. Røde materialstrømmer har ikke offentlig tilgjengelige datakilder. Dette omfatter:

1. Oppdaterte og spesifikke tall på import og eksport av byggeråstoff (både råmaterialer og bruksmaterialer), samt hva det skal brukes til.
2. Tall på avfallshåndtering av byggeråstoff (fra næringer), med hensyn til kilde, material og behandling.

1] Data fra SSB. Tabeller: 05939, 05940

2] Dirmin. DMFs ressursregnskap for byggeråstoff

3] Kartlegging overskuddsmasser 2020 (MEF)

4] Ressursregnskap for Byggeråstoffer, Trøndelag 2018

5

Innbyggerundersøkelsen

1 269 respondenter i Trondheim kommune har svart på spørsmål om bærekraft og innbyggermedvirkning

Respons Analyse gjennomførte en spørreundersøkelse til innbyggerne i Trøndelag på oppdrag fra Trøndelag fylkeskommune. Vi presenterer et utvalg av svarene her.

Formålet med undersøkelsen var å sette søkelys på tema bærekraft og bidra til innbyggermedvirkning i kommunenes beslutningsprosesser før ny planstrategi.

Undersøkelsen foregikk fra 5. september til 17. september 2023 og ble sendt ut som SMS med link til et web-spørreskjema. Målgruppen var alle innbyggerne i Trøndelag fylke.

Respondentene ble spurt om hvor enige de var i ulike utsagn. Hvert utsagn er besvart på en skala fra 1 til 6, hvor 1 = Helt uenig og 6 = Helt enig. I denne rapporten presenteres en prosentandel som er enig i utsagnet (har svart 4, 5 eller 6)

Svarene fra innbyggerne i Trondheim kommune tyder på at de er:

- Like fornøyde med lokale institusjoner som snittet i fylket
- Fornøyd med Trondheim som oppvekstkommune, men er mindre involvert i sitt lokalsamfunn enn snittet i fylket
- Gjennomgående mer opptatt av klima og miljø enn snittet i fylket
- Trygge på at arbeidsplassen ikke blir overflødig i fremtiden

1 269**respondenter i Trondheim kommune**
(Svarprosent 12 %)**51 %**
menn**49 %**
kvinner**27 %****Grunnskole/
Videregående/
Yrkesskole****30 %****1-3 år ved
Univ./Høgskole****43 %****4 år eller mer ved
Univ./Høgskole****60 %**
Yrkesaktive**22 %**
Trygdet/
pensjonist**15 %**
Student/
skoleelev

Innbyggerne i Trondheim kommune er like fornøyde med lokale institusjoner som snittet i fylket

Andelen som er enige i følgende utsagn

34 %

**Kommunen bruker ressursene (tid og penger) på en god måte
(32 prosent i Trøndelag)**

Svarene i undersøkelsen tyder på at innbyggerne i Trondheim kommune omtrent er på snittet i fylket når det kommer hvor fornøyde de er med kommunen og kommunepolitikerne. De ligger på snitt med tanke på vurderinger av kommunens bruk av ressurser.

De oppgir å ha tillit til kommunepolitikerne omtrent på samme nivå som fylket ellers, og er omtrent like fornøyd med hvordan måten kommunen informerer innbyggerne på.

40 %

**Jeg har tillit til kommunepolitikerne
(41 prosent i Trøndelag)**

49 %

**Kommunen informerer innbyggerne på en enkel og forståelig måte
(51 prosent i Trøndelag)**

Innbyggerne er fornøyd med Trondheim kommune som oppvekstkommune, men er mindre involvert i sitt lokalsamfunn enn snittet i fylket

Andelen som er enige i følgende utsagn

42 %

Det er viktig for meg å engasjere meg i frivillig arbeid
(48 prosent i Trøndelag)

Spørreundersøkelsen tyder på at innbyggerne i Trondheim kommune er mindre involvert i sitt lokalsamfunn og i frivillig arbeid enn fylket som helhet.

Samtidig tyder svarene på at innbyggerne er fornøyd med sin kommune, og det er like stor andel som sier seg enig i at de opplever at kommunen er god å vokse opp i som snittet i fylket.

73 %

Jeg opplever at min kommune er god å vokse opp i
(73 prosent i Trøndelag)

27 %

Jeg opplever at jeg har mulighet til å være med å påvirke utviklingen i mitt lokalsamfunn
(32 prosent i Trøndelag)

Innbyggerne er gjennomgående mer opptatt av klima og miljø enn snittet i fylket

Andelen som er enige i følgende utsagn

53 %

Fremkommeligheten for syklist og gående bør prioriteres fremfor bilister
(43 prosent i Trøndelag)

Innbyggerne i Trondheim kommune oppgir at de opptatt av klima og miljø, og svarene ligger gjennomgående høyere enn snittet i fylket.

De svarer at det er viktig for dem at kommunen bidrar til å redusere klimagassutslippene. De svarer også i større grad enn snittet i fylket at de også selv tar bærekraftige valg, selv når det koster dem mer. Innbyggerne oppgir også at de i større grad er villig til å prioritere syklist og gående fremfor bilister enn snittet i fylket.

54 %

Jeg tar bærekraftige valg selv når det koster meg mer
(48 prosent i Trøndelag)

75 %

Det er viktig for meg at min kommune bidrar til å redusere klimagassutslippene i Norge
(60 prosent i Trøndelag)

Innbyggerne er trygge på at arbeidsplassen ikke blir overflødig i fremtiden

Andelen som er enige i følgende utsagn

36 %

Jeg kjenner ikke til barn og unge i min kommune som er forhindret fra å delta på fritidsaktiviteter på grunn av økonomi (38 prosent i Trøndelag)

Ut fra svarene å dømme opplever innbyggerne i Trondheim kommune omtrent i samme grad som resten av fylket fattigdom (i form av at barn og unge blir ekskludert fra fritidsaktiviteter på grunn av økonomi) og er omtrent på snittet i fylket når det gjelder trygghet for at kommunen behandler ulike grupper rettferdig.

54 %

Jeg er trygg på at kommunen behandler alle grupper rettferdig uavhengig av kjønn, funksjonsevne, etnisitet, religion, seksuell orientering e.l. (56 prosent i Trøndelag)

75 %

Jeg er ikke bekymret for at min arbeidsplass blir overflødig i fremtiden (74 prosent i Trøndelag)

6

Nasjonale og regionale rammer for bærekraftsarbeid

- Nasjonale forventninger og oversikt regionale planer
- Rød tråd i plan og styringssystem
- Oversikt tilskudd og virkemidler
- Oversikt kunnskapsgrunnlag

Nasjonale forventninger og oversikt over regionale planer

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet. Forventningene skal følges opp i arbeidet med planstrategier og planer i fylkeskommunene og kommunene, og legges til grunn av statlige myndigheter når de deltar i planprosessene.

Forventninger til regional og kommunal planlegging for 2023-2027 ble vedtatt 20. juni 2023.

De nasjonale forventningenes rolle i plansystemet

Hensikten med forventningsdokumentet er å etablere et felles grunnlag for fylkeskommunene, kommunene og statlige myndigheter slik at planprosessene blir effektive og målrettet og at unødige innsigelser unngås. Forventningsdokumentet er retningsgivende, og gjelder for hele landet og for ulike plansituasjoner. De må derfor tilpasses regionale og lokale forhold gjennom gode planprosesser.

Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling

Som samfunnsutviklere, tjenesteytere og planmyndigheter er fylkeskommunene og kommunene avgjørende for at Norge skal lykkes med å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling i hele landet. Nasjonale klima- og miljømål gir rammer for planleggingen og er sentrale for at bærekraftsmålene kan nås.

Viktige planutfordringer fremover

Norge har gode forutsetninger for å nå mange av bærekraftsmålene innen 2030. Likevel er det utfordringer med å nå målene om reduserte klimautslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet. Dette er utfordringer som må løses gjennom planlegging. I tillegg møter kommunene andre store samfunnsutfordringer som følge av en aldrende befolkning med større omsorgsbehov og mangel på arbeidskraft.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Forventningsdokumentet er bygd opp rundt FNs bærekraftsmål og 2030 agendaen

Forventningsdokumentet er bygd opp rundt 2030 agendaens fem overordnede perspektiver:

Samordning og samarbeid i planleggingen (mål 11, 16 og 17)

Regional og kommunal planlegging er fylkeskommunenes og kommunenes viktigste styringsverktøy for en bærekraftig samfunnsutvikling basert på et lokalt folkestyret. Oppdaterte planer som bygges på et godt kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å ta tak i aktuelle utfordringer og for å sikre at nasjonale rammer og mål følges opp. Planprosesser som er åpne og involverende gir legitimitet til vedtatte planer. Det er samtidig viktig at planene er realistiske og legger til rette for effektiv ressursbruk i det offentlige og i det private.

Trygge og inkluderende lokalsamfunn (mål 1, 3, 5, 8, 10, 11, 12, 13 og 15)

Et sosialt bærekraftig samfunn forutsetter at vi lykkes med å utvikle store og små byer, større og mindre tettsteder og spredtbygde strøk, slik at det er godt å bo, leve og arbeide der. Samfunns- og arealplanleggeren skal sikre fysiske omgivelser og sosiale arenaer som er varierte, inkluderende og varige, med tilgang til nødvendige tjenester for alle deler av befolkningen. Gode lokalsamfunn og nabolag gir grunnlag for stabile bomiljøer og livskvalitet i ulike deler av livet. Attraktive og godt planlagte omgivelser, tilgang til natur og varierte tilbud og møteplasser er viktig for identitet, folkehelse og miljø.

Velferd og bærekraftig verdiskaping (mål 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 13 og 14)

Regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å legge til rette for grønne næringer og overgangen til en mer sirkulær økonomi, sikre god infrastruktur og bidra til omstilling i offentlig sektor. Helhetlig planlegging er nødvendig for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur og kulturbaserte næringer som landbruk, reindrift, fiskeri og reiseliv. Planlegging og kunnskap om regionale og lokale forutsetninger kan gi et betydningsfullt bidrag til å stimulere bærekraftig næringsutvikling i hele bredden av næringslivet og bidra til vekstrkraftige regioner og lokalsamfunn.

Klima, natur og miljø for fremtiden (mål 3, 6, 7, 11, 13, 14 og 15)

Langsiktig velferd, verdiskaping og livskvalitet i tråd med bærekraftsmålene er avhengig av at mange hensyn ivaretas samtidig. Helhetlig samfunns- og arealplanlegging må bidra til at innsatsen for klima og miljø ses i sammenheng og på tvers av sektorene. Viktige tema i regionale og kommunale planer framover vil være hensyn til naturmangfold, omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn, langsiktige arealvurderinger for å minimere arealtapet av natur og helhetlig forvaltning av vannressursene.

Samfunnssikkerhet og beredskap (mål 2, 3, 6, 11, 13 og 16)

Sikre og oversiktlige lokalsamfunn er den viktigste rammen for at vi alle skal ha en trygg hverdag. Fylkeskommunene og kommunene kan som planmyndigheter bidra til dette ved å legge til rette for at ny utbygging er trygg mot naturfarer nå og i framtidens klima, og mot ulykker og annen samfunnsrisiko. Dette sikres best gjennom tverrfaglig og helhetlig arbeid med samfunns- og arealplaner, risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner. Samfunnet er avhengig av at planleggingen sikrer arealer for matproduksjon og bidrar til tilgang til rent og tilstrekkelig drikkevann, kraftforsyning og kommunikasjon. God beredskap er også avhengig av at Forsvarets arealbehov ivaretas.

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftsmålene, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.

Oversikt over regionale planer og strategier

Regional planlegging skal etter plan- og bygningsloven stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i regionen.

Planer og strategier er stadig i utvikling, og alle oppdaterte planer finnes på [Trøndelag fylkeskommunes hjemmeside for regional planlegging](#).

[Trøndelagsplanen 2019-2030](#) skal vise i hvilken retning vi vil at Trøndelag skal utvikle seg – hvor Trøndelag skal være i 2030. Planen skal mobilisere til samarbeid og felles satsing for å få den utviklinga vi ønsker i regionen.

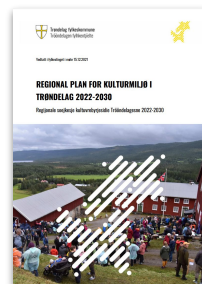
[Trøndelagsplanen](#), regional planstrategi i fylkestingsperioden 2020–2023 angir hvilke prioriterte satsingsområder det skal arbeides med i kommende fylkestingsperiode. Det betyr at de vedtatte satsingsområdene skal videreføres inn i Utfordringsdokumentet til Økonomiplanen.

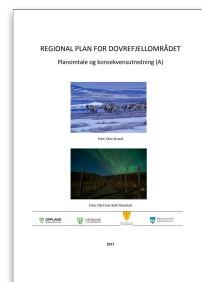
[Utfordringsdokumentet 2024-2027](#) skal gi innsikt i fylkeskommunens utfordringer, muligheter og utvikling. Dokumentet skal gi politikerne et kunnskapsgrunnlag for å kunne gjøre politiske prioriteringer, der de gir tydelige styringssignaler til fylkeskommunens arbeid. Videre viser [Økonomiplan 2023-2026](#) hvilke satsinger fylkestinget har vedtatt og prioritert.

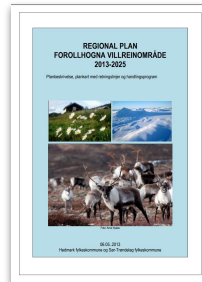
[Regional plan for arealbruk](#) (RPA) skal være et dokument som kommunene bruker som støtte i deres planarbeid. Planen skal være et redskap for god samfunnsutvikling på tvers av kommunegrenser og peke på en retning for utviklingen av Trøndelag mot 2030.

[Regional plan for kulturmiljø](#) skal gi føringer for en regional kulturmiljøpolitikk for Trøndelag. Planen er avgrenset til faste kulturminner, kulturmiljø, kulturlandskap og fartøy, uavhengig av om de har formelt vern eller ikke. Planen gjelder i perioden 2022–2030.

[Regional plan for Dovrefjellområdet](#) skal fastlegge en langsiktig og helhetlig strategi for arealforvaltningen i planområdet. Planen skal forene målene om lokal omstilling og utvikling med nasjonale mål om en helhetlig forvaltning av fjellområdene og sikring av villreinens leveområder.

[Regional plan for Forollhogna villreinområde](#) er en langsiktig og helhetlig strategi for forvaltningen av et prioritert fjellområde som er spesielt viktig for villreinens framtid i Norge. Planen skal i tillegg til å ivareta villreinens leveområde også avklare rammer og muligheter for bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling i området og samordne hensynet til forsvarlig villreinforvaltning og lokalsamfunnenes behov for utvikling.

Oversikt over regionale planer og strategier

Regional plan for vannforvaltning for Trøndelag vannregion beskriver hvordan vi ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionen i et langsiktig perspektiv.

Balansekunst - kulturstrategi for Trøndelag har som ambisjon å gi innhold til og retning for samfunnsutvikling i Trøndelag. Her er kultur i bred forstand en sentral faktor.

Delstrategi trafikkssikkerhet skal bidra til å operasjonalisere og konkretisere de føringer som er lagt i Trøndelagsplanen og samferdselsstrategien innenfor området trafikkssikkerhet.

Sånn gjør vi det - Trøndelags strategi for klimaomstilling skal gi inspirasjon og være en ledesnor for hvordan klimaarbeid skal gjøres i Trøndelag. Trøndelags strategi for klimaomstilling skal være et nyttig verktøy for fylkeskommunen og kommunene.

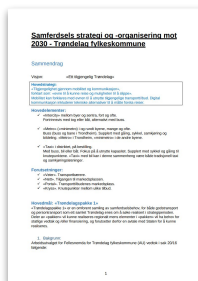
Strategi for ladeinfrastruktur i Trøndelag ble etablert for å bidra til å utvikle og opprettholde et godt nettverk for hurtigladere i fylket.

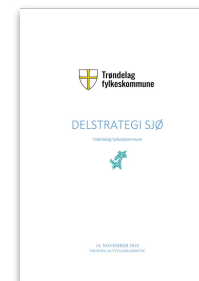
Delstrategi Gods har som mål Trøndelag skal ha et vegnett og en jernbane og havnestruktur som legger til rette for konkurransekraftig næringsliv nært råstoffene, og at fylkeskommunen skal bidra til at godstransport på sjø og bane blir gode og reelle alternativer til veg.

Kompetansestrategi for Trøndelag har som mål at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Trøndelag et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor og at færrest mulig står utenfor arbeidslivet.

Samferdselsstrategien i Trøndelag har en visjon om "Ett tilgjengelig Trøndelag" for å samle Trøndelag til en region og da må ha et felles samferdselstilbud.

Delstrategi Sjø har som formål å operasjonalisere og utdype linjene som ble vedtatt i samferdselsstrategien.

Et verdiskapende Trøndelag - Strategi for innovasjon og verdiskaping har som mål at trøndersk næringsliv skal være konkurransedyktig både nasjonalt og internasjonalt. Det er et mål at verdiskaping og vekst skal skje i hele Trøndelag.

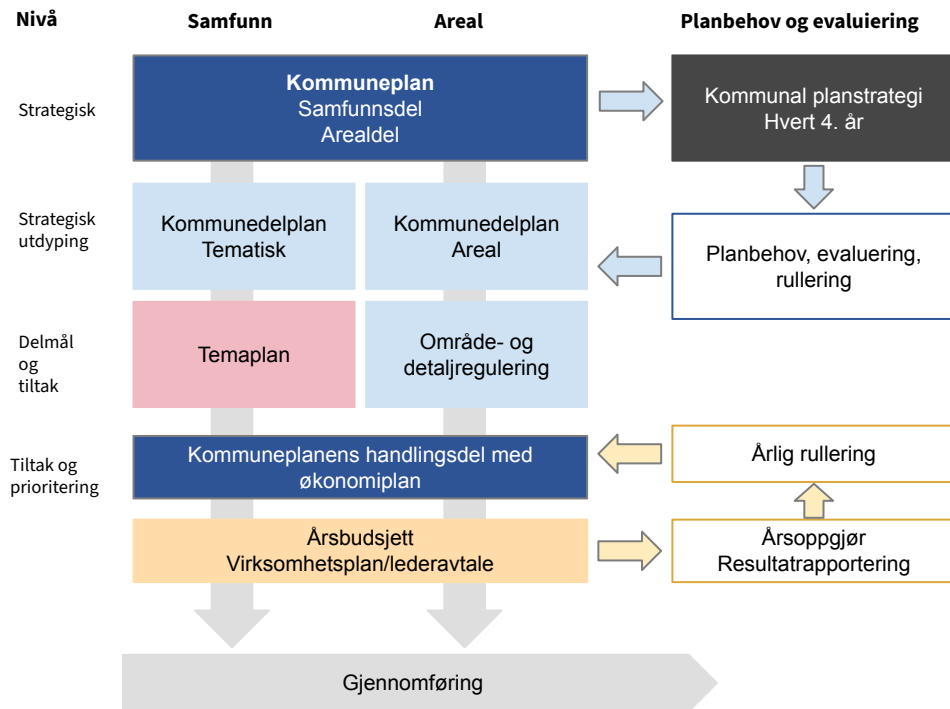

Vegstrategien skal kommunisere til samarbeidspartnere om hvilke overordnede mål og strategier fylkeskommunen har for å løse utfordringer og behov innenfor vegområdet. Det er gitt mål innenfor temaene trafikkssikkerhet, fremkommelighet, klima og miljø og vegeierrollen.

Delstrategi Mobilitet operasjonaliserer og konkretiserer føringer og forventninger innenfor mobilitetsområdet som ligger i Trøndelagsplanen og samferdselsstrategien.

Rød tråd i plan og styringssystem

Figuren viser hvilke planer en kommune er forutsatt å skulle lage og hvordan de forholder seg til hverandre. Alle planer vedtas politisk med unntak av virksomhetsplaner.

Planstrategi: Planstrategi er første ledd i kommunens plansystem og langsiktige samfunnsplanlegging. Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode (fireårsperiode), og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planer som skal utarbeides og revideres i valgperioden. Det skal i tillegg vurderes om det er behov for å revidere hele eller deler av kommuneplanen.

Kommuneplan: Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for lokalsamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen bør også inneholde en langsiktig arealstrategi som kan legge føringer for arealdelen. Arealdelen beskriver hovedtrekkene i arealdisponeringen, og angir rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes. Kommuneplanen har en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp i fireårsperioden, og denne revideres årlig.

Virksomhetsplaner: Alle virksomheter skal hvert år utarbeide en virksomhetsplan for sin virksomhet, og denne skal oppdateres løpende. Virksomhetsplanen er et administrativt verktøy som skal sikre sammenheng mellom organisasjonens mål, tiltak og resultater, samt oppfølging av politiske vedtak, lover og forskrifter. Mål, strategier og oppdrag fra kommuneplanen, temaplaner og handlings-programmet følges opp og implementeres i virksomhetene gjennom virksomhetsplanene.

Plan- og bygningslovens §3.1 slår fast at planleggingen skal bygge på økonomiske og andre ressursmessige forutsetninger for gjennomføring. Det er viktig at det er en god sammenheng mellom de politisk vedtatte kommunale planene og den samlede virksomhetsstyringen i kommunen, men også mellom planene og de ulike tjenesteområdene. Konkrete og etterprøvbare målsettinger og tiltak vil gjøre det lettere å få til denne sammenhengen og kunne sikre en bedre oppfølging av planene. Samfunnsdelen bør være et reelt styringsverktøy som blir konkretisert gjennom en handlingsplan, og tjenesteområdene i kommunen bør ha et selvstendig ansvar for å følge opp samfunnsdelen og tilhørende handlingsplan. Jevnlige rapporteringer og evalueringer er viktig for at politikere og administrasjon skal kunne få et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid. En langsiktig arealstrategi, utarbeidet som del av kommuneplanens samfunnsdel (evt. som en del av planstrategien), er viktig for å få til en god kobling mellom samfunnsdel og arealdel.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Kommuner oppgir at det er få dedikerte ressurspersoner i kommunene som jobber med søknadsskriving og rapportering. I tillegg er rapporteringen på bruk av midler omfattende og ressurskrevende. En [nasjonal kartlegging](#) viser også at få kommuner er gode på å søke tilskudd.

I dag finnes det ikke en lett tilgjengelig og oppdatert helhetlig oversikt over øremerkede tilskudd til kommunesektoren. Frem til en slik ordning er på plass har man valgt å lage en oversikt over tilskuddsordninger for Trønderske kommuner. Oversikten er ikke uttømmende (status per 01.11.2023).

Barne- og familiedepartementet

- [Tilskudd til foreldrestøttende tiltak](#): Tilskuddsmidlene tildeles som stimuleringsmidler for å styrke kommunenes foreldrestøttende arbeid, og for å stimulere til økt samarbeid med frivillig sektor i det foreldrestøttende arbeidet.
- [Tilskudd til fritidskasser i kommunene](#): Kommuner kan søke tilskudd til å dekke kostnader til utstyr, reise, cup, leir og/eller deltakeravgifter i faste, organiserte aktiviteter for målgruppen. Deltakeravgifter omfatter både kontingent og treningsavgift.
- [Tilskudd til inkludering av barn og unge](#): Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn og unge, Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn og Støtte til oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom.
- [Erasmus pluss ungdom](#): Støtteordninger til prosjekter for personer mellom 13 og 30 år eller som jobber med ungdom.

Digitaliseringsdirektoratet

- [Dette er Stimulab | Digdir](#): Stimulab er stimuleringsordningen for innovasjon og tjenstedesign, og skal støtte og stimulere til brukerorientert eksperimentering og nyskaping i forvaltningen.

Distriktssenteret - Kompetansesenter for Distriktsutvikling

- [Merkur-programmet](#): Merkur-programmet sikrer distrikta tilgang til nærbutikk og bokhandel av god kvalitet.

ENOVA

- [Støtte til energitiltak i kommunale boliger](#): Regjeringen har gitt Enova et særlig oppdrag om å iverksette en ordning for energitiltak i kommunale boliger i 2022. Formålet er å motivere kommunene til å fremskynde investeringer i tiltak som medfører varige reduserte energikostnader hos leietakerne.

Helsedirektoratet

- [Helhetlig støtte til pårørende med krevende omsorgsoppgaver](#): Hensikten med tilskuddsordningen er å bidra til å bedre pårørendes situasjon gjennom å styrke pårørendearbeid på individ-, - tjeneste- og systemnivå.
- [Rådgivnings-, støtte- og veiledningstjenester innen psykisk helse, rus og vold](#): Formålet med tilskuddet er å lette livssituasjonen, eller styrke evnen til å håndtere den, for mennesker som opplever vansker knyttet til psykisk helse, rus og vold.
- [Kommunalt rusarbeid](#): Tilskuddsordningen skal bidra til forbedret livskvalitet, mestring og mulighet for en aktiv og meningsfull tilværelse for personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende.
- [Tilbud til barn og unge med psykiske plager og problematisk rusmiddelbruk og behov for sammensatte tjenester](#): Målet for ordningen er å styrke tilbudet til barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging.
- [Vertskommunene](#): Tilskuddsordningen skal kompensere vertskommunene for de beboerne som valgte å bli boende i institusjonskommunen.
- [Tiltak for å øke kompetansen i helse- og omsorgstjenestene til personer med utviklingshemming](#): Målet er å styrke fag- og tjenesteutvikling og kompetanseheving hos personell som yter tjenester til personer med utviklingshemming.
- [Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud - Helsedirektoratet](#): Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til etablering og videre utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud som bidrar til å fremme helse og livskvalitet, forebygge sykdom, tidlig intervensjon, og til at brukerne lærer å mestre livet med sykdom

Oversikt tilskudd og virkemidler

Helsedirektoratet (forts.)

- [Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester](#): Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene.
- [Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet](#): Formålet med tilskuddsordningen er å motvirke ensomhet og passivitet og å skape aktivitet, deltakelse, sosialt fellesskap og møteplasser.
- [Psykisk helse i skolen](#): Formålet med ordningen er å styrke området psykisk helse i skolen med fokus på bedre læringsmiljø, økt kompetanse, trivsel og samarbeid mellom instanser og tjenester for barn og unge.
- [Styrking av legevaktstjenesten i distriktskommuner](#): Målet med tilskuddsordningen er å bidra til bedre rekruttering og redusert vaktbelastning i kommunens legevaktordning, i kommuner med særlige rekrutteringsutfordringer. Alle kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 (SSB) med befolkningstall < 5000 kan søke tilskuddet.
- [Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetenesta](#): Tilskuddet går til å styrke kapasitet og videreutvikle tilbudet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Tilskuddet skal, jf. regelverket, ikke kompensere for eventuelle kutt i stillinger kommunen finansierer over kommuneramma.

Husbanken

- [Boligpolitiske virkemidler](#): Bostøtte, startlån, lån til: boligkvalitet, barnehager, studentboliger og utleieboliger. Investeringsstilskudd, tilskudd utleieboliger, tilstandsvurdering og boligsosiale tiltak.

Justis- og beredskapsdepartement

- [Tilskuddsordning for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme i kommunene](#): Tilskuddet skal gå til konkrete kommunale prosjekter innen forebygging eller bekjempelse av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

- [Integreringstilskot](#): Formålet med tilskuddet er at kommunene skal gjennomføre et planmessig og aktivt busettings- og integreringsarbeid, slik at flyktningene kan forsørge seg selv og ta del i samfunnet.
- [Tilskot for einslege mindreårige flyktningar med fleire](#): Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger blir busette så raskt som mulig og får et godt bo- og omsorgstilbud.
- [Tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker](#): Kommunene kan søke tilskudd ved bosetting av personer med alvorlig funksjonsnedsettelse, alvorlige rus- eller adferdsproblemer.

Kommunal og distriktdepartement

- [Tilskudd til politiske partier](#): Statlig partistøtte gis til registrerte politiske partier på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Utbetaling av tilskudd forutsetter at partiledet har oppnådd stemmer ved sist foregående valg.
- [Tilskudd til økt digital deltakelse og kompetanse i 2023](#): Formålet med tilskuddet er å legge til rette for etablering av et lavterskel veiledningstilbud for personer med liten eller ingen digital kompetanse.
- [Tilskuddsordning for utprøving av bygdeveksttaler](#): Bygdeveksttaler er eit nytt distriktspolitisk verkemiddel som skal bidra til busetjing, tilgang på arbeidskraft og framtidsetta næringsutvikling i nokre av dei mest spreiddbygde områda av Noreg.

Klima- og miljødepartement

- [Tilskudd for å ivareta naturmangfold i kommuneplanleggingen](#): Kommuner kan søke om midler til tiltak som bidrar til å styrke arbeidet med naturmangfold. I Stortingsmeldingen Natur for Livet (Meld. St. 14 (2015 - 2016)) er utarbeiding av en kommunedelplan for naturmangfold pekt på som et viktig virkemiddel for å synliggjøre naturmangfoldverdiene i kommunenes eget planarbeid.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Klima- og miljødepartement (forts.)

- [Tilskudd til vassmiljøtiltak – generell vassforvaltning](#): Tilskuddsordninga skal bidra til å nå miljømåla i vassforskrifta. Overflatevann skal beskyttes mot forringing, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vassforekomsten skal minst ha god økologisk og god kjemisk tilstand.
- [Tilskudd til trua arter](#): Tilskuddsordningen omfatter blant annet tiltak som bidrar til å ta vare på økologiske funksjonsområder for prioriterte arter.

Miljødirektoratet

- [Klimasats – støtte til klimatiltak](#): Klimasats er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil kutte utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet.
- [Statlig sikring av friluftslivsområder](#): Kommuner og interkommunale friluftsråd kan søke Miljødirektoratet om økonomisk støtte til å sikre seg råderett over friluftslivsområder eller ferdselsårer gjennom kjøp eller bruksavtale.
- [Tilskudd til nasjonale turiststier](#): Tilskuddsordningen skal bidra til å ta vare på opplevelses- og naturverdiene, bidra til godt og forebyggende beredskapsarbeid og bred lokal verdiskaping, samt god håndtering av store mengder besøkende gjennom en helhetlig og god besøksforvaltning.
- [Tilskudd til klimatilpasning](#): Kommuner og fylkeskommuner kan søke om midler til kunnskapsoppbygging og utredninger om konkrete klimatilpasningstiltak.

Kultur- og likestillingsdepartementet

- [Tilskudd til arrangementer for idrett og fysisk aktivitet for personer med funksjonsnedsettelser](#): Tilskuddsordningen gjelder tilskudd til arrangementer for idrett og fysisk aktivitet som enten tilrettelegger for eller er forbeholdt personer med funksjonsnedsettelser.
- [Aktiv formidling i bibliotekene](#): Folkebibliotek og fylkesbibliotek kan søke om tilskudd for å drive aktiv formidling i 2023.

- [Tilskudd til idrettsanlegg, kulturbygg og friluftslivsbygg](#).
- [Arkivutviklingsmidler](#): Arkivverket har siden 2015 disponert prosjekt- og utviklingsmidler for tiltak som styrker sikring og tilgjengeliggjøring av samfunnets arkiver
- [Tilskudd til flom- og skredforebygging og miljøtiltak i vassdrag](#): Tilskuddsordning for kartlegging av fare for flom og skred, sikrings- og miljøtiltak, og for kartlegging av kritiske punkt i bekker og bratte vassdrag.
- [Økonomiske støtteordninger til miljøtiltak, kartlegging og sikring mot naturfare](#): Økonomisk støtte til utredning av flom- og skredfare.

Kunnskapsdepartement

- [Tilskudd til studentboliger for 2023](#): Ordningen skal sikre etablering av boliger for studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Dette skal bidra til en mer forutsigbar og rimelig bosituasjon for studenter, og være et supplement til det private boligmarkedet.
- [Tilskott til kompetanseutvikling i olje-, gass- og leverandørindustrien](#): Målet for tilskottsordninga er økt deltaking i kompetanseutvikling i de bransjene som inngår i bransjeprogramma. Tilskottsordninga skal føre til at bransjene får tilgang til relevant kompetanseutvikling.
- [Tilskudd til videreutdanning for lærere 2024 – norsk som andrespråk](#): Utlysningen gjelder tilskudd til gjennomføring av videreutdanningstilbud i norsk som andrespråk, rettet mot lærere som underviser voksne innvandrere i norsk etter læreplan i norsk for voksne innvandrere, jf. forskrift til integreringsloven.
- [Akkreditering for mobilitet](#): Ordningen retter seg mot aktører som regelmessig ønsker å sende elever, lærlinger, deltakere i voksne sin læring, fagskolestudenter eller ansette på et læringsopphold i utlandet. Ordningen gir tilgang til finansiering av mobilitetsaktiviteter over lengre tid.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Kunnskapsdepartement (forts.)

- [Prosjektetableringsstøtte](#): Alle norske institusjoner, organisasjoner og bedrifter som planlegger å etablere et prosjekt under Erasmus+ sentraliserte tiltak, kan søke om prosjektetableringsstøtte. Støtten skal bidra til at søkerne når opp i europeiske konkurranser om prosjektmidler fra Erasmus+.
- [Språkassistenter](#): En språkassistent fra Frankrike, Spania eller Tyskland kan være til stor hjelp og inspirasjon i klasserommet og gjøre det enklere å gjennomføre tilpasset og variert opplæring.
- [Trollstipend](#): Gjennom Troll-avtalen kan fransklærere i ungdomsskole eller videregående skole få individuell støtte til studieopphold i Frankrike. I tillegg kan elevgrupper få stipend til opphold i Frankrike for å få bedre kunnskap om fransk språk og kultur.
- [Virtuell utveksling for høyere utdanning og ungdom](#): Gjennom virtuell utveksling for høyere utdanning og ungdom kan høyere utdanningsinstitusjoner eller ungdomsorganisasjoner utvikle og gjennomføre digitale studieopplegg og gruppediskusjoner for ungdom og unge voksne.
- [Innovasjonsallianser](#): Innovasjonsallianser er større europeiske samarbeidsprosjekter innen høyere utdanning og fag- og yrkesopplæring. Målet med innovasjonsallianser er å utvikle nyskapende utdanningstilbud som fremmer innovasjon og entreprenørskap innen utdanning og arbeidsliv. Utvikling av ferdigheter og kompetanse står i fokus i 2023.
- [Tilskudd til tillitsreformen i barnehage og skole](#): Tilskuddet skal stimulere kommunene til å prøve ut mer tillitsbaserte arbeidsformer i barnehager og skoler. Målet er at de ansatte kan utnytte sin kompetanse bedre gjennom mer faglig frihet og mer tid til barna og elevene.
- [Tilskudd til svømmeopplæring i barnehager](#): Kommuner, frivillige organisasjoner og barnehager kan søke om tilskudd for at barnehagebarn blir trygge i vann og får bedre svømmeferdigheter.
- [Tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage](#): Tilskuddet skal bidra til at kommunene kan styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage.
- [Tilskudd til skolebibliotek og lesestimulering 2023](#): Midlene skal styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering i grunnskolen og bidra til at skolebibliotek sprer leseglede, øker lærers kompetanse og er en inkluderende arena.
- [Tilskudd til gratis SFO for familier med lav inntekt](#): Tilskuddsordningen for kommuner om å tilby utvidet gratis SFO til elever fra familier med lav inntekt, blir avvirket fra høsten 2023. Det kommer ingen ny søknadsfrist.
- [Tilskudd til veiledning for nyutdannede lærere](#): Tilskuddet skal bidra til at nyutdannede lærere i grunnskolen får god veiledning og gjøre at overgangen fra utdanningen til læreyrket blir enklere. Målet er at nyutdannede lærere blir værende i skolen.
- [Tilskott til læremiddel og pedagogisk barnehagemateriell](#): Søk om tilskott til å utvikle læremiddel for skole og pedagogisk barnehagemateriell på område uten markedsgrunnlag.
- [Støtte til presse- og ytringsfrihet, bærekraftig utvikling, immateriell kulturarv, verdensarv, dokumentarv og demokratiutvikling](#): Tilskuddsordningen skal bidra til å styrke UNESCOs arbeid og ansvarsområder, gjøre UNESCO mer kjent i Norge, og gjennomføre UNESCO-kommisjonens vedtatte satsingsområder.

Landbruk- og matdepartement

- [Støtte til organisasjoner som arbeider innenfor Landbruks- og matdepartementets målområde](#): Formålet med tilskuddsordningen er å støtte organisasjoner på nasjonalt nivå som arbeider innenfor Landbruks- og matdepartementets målområder.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Nærings- og fiskeridepartement

- [Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak](#): Tilskuddsordningen for fiskerihavneanlegg er et virkemiddel for å realisere fiskerihavnetiltak som kommunene vurderer som viktige.
- [Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak](#): Norske kystkommuner kan søke Kystverket om tilskudd til fiskerihavneanlegg i henhold til retningslinjer gitt av Kystverket.
- [Tilskudd til kommunale ungdomsfiskeprosjekt](#): Formålet med ordningen er å gi støtte til konkrete kommunale tiltak som tilrettelegger for at ungdom kan skaffe seg erfaring i fiskeriyrket.

Riksantikvaren

- [Kulturminne i kommunen \(KIK\)](#): Målet med KIK-prosjektet er å styrke kompetansen om kulturmiljø i kommunane og få bedre oversikt over verneverdige kulturmiljø.

Samferdselsdepartement

- [Tilskuddsordningen til trafikkisikkerhetstiltak](#): Formålet med tilskuddet til trafikkisikkerhetstiltak er å bidra til å støtte initiativ og engasjement i arbeidet med økt trafikkisikkerhet, og i tråd med det overordnede målet om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd – nullvisjonen.
- [Tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø](#): Alle kommuner kan søke om tilskudd til mer trafikkisikre skoleveier og nærmiljø, slik at flere barn og unge trygt kan sykle og gå til skolen.
- [Byvekstavtaler og belønningsavtaler](#): Byvekstavtaler og belønningsavtaler er ordninger som har nullvekst for persontransport med bil som overordnet mål.

Statsforvalter

- [Prosjektskjønn fornying og innovasjon 2024](#): Formålet med prosjektmidlene er å gi kommunene støtte til å prøve ut nye løsninger i sin virksomhet. Midlene skal stimulere kommunene til å kunne jobbe med fornying og innovasjon.
- [Rapportering av utgifter til ressurskrevende tjenester til brukere født i 1953 og 1954](#): Statsforvalteren i Trøndelag ber om særskilt rapportering av påløpte utgifter i 2022 til ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere født i 1953 eller 1954. Rapporteringen blir brukt som grunnlag for å tildele skjønnsmidler for 2024.
- [Tilskudd til svømmeopplæring i barnehager 2023](#): Kommuner, frivillige organisasjoner og barnehager som ønsker å drive svømmeopplæring i barnehagen.
- [Studiepermisjon for videreutdanning i samisk](#): Tilskudd til studiepermisjoner for videreutdanning i samisk gis for å styrke læreres kompetanse i samisk språk
- [Barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging](#): Målet for ordningen er å styrke tilbudet til barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging, herunder FACT-ung team.
- [Voksne med behov for langvarig oppfølging og sammensatte tjenester](#): Målet med ordningen er å styrke tilbudet til personer med langvarige og sammensatte tjenestebehov gjennom å etablere helhetlige, samtidige og tverrfaglige tjenester fra ulike nivåer og sektorer.
- [Tilskudd til Kommunalt rusarbeid](#): Tilskuddsordningen skal bidra til bedret livskvalitet, mestring og mulighet for en aktiv og meningsfull tilværelse for personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende gjennom å styrke tilbud innen forebygging, tidlig intervensjon, behandling og oppfølging

Oversikt tilskudd og virkemidler

Statsforvalter (forts.)

- [Tilskudd til kompetansehevede tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt](#): Tilskuddsordningen er etablert for å styrke kvaliteten i tilbudet til personer med behov for lindrende behandling og omsorg og deres pårørende, og for å bidra til kompetanseoppbygging i kommunene.
- [Tilskudd til klimatiltak](#): Klimasats er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil redusere utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet.
- [Kompetanse og Tjenesteutvikling innen helse og omsorg](#): Målet med denne tilskuddsordningen er å bidra til å redusere mangelen på personell med relevant fagutdanning i helse- og omsorgstjenesten, og legge til rette for en bærekraftig omsorgstjeneste.
- [Tilskudd til klimatilpasning](#): Kommuner og fylkeskommuner kan søke om midler til kunnskapsoppbygging og utredninger om konkrete klimatilpasningstiltak.
- [Kunngjøring av tilskudd til kommunalt rusarbeid](#): Overgangsordningen er laget for å sikre at kommuner som i 2021 mottok tilskudd etter tidligere regelverk, kan søke om videreføring av tilskudd til stillinger.
- [Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret](#): Arbeids- og velferdsdirektoratet har kunngjort tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV for 2023.
- [Tilskudd til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne, som omfattes av grunnskoleopplæring 2023](#): Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til å gjøre en ekstra innsats rettet mot nyankomne minoritetsspråklige elevers svømmeferdigheter.
- [Opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge](#): Tilskuddet skal bidra med finansiering og stimulere kommunene og fylkeskommunen til å gi grunnskole- og videregående opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge.

- [Skjønnsmidler uforutsette og særskilte forhold](#): Statsforvalteren fordeler en del av skjønnsrammen til utgiftskrevende forhold av betydning som kommunene selv ikke kan påvirke, og som ikke er fanget opp i den faste delen av inntektssystemet.
- [Tilskudd til fjellandbruket i Trøndelag 2023](#): Tilskudd skal gis til utviklingsrettede fellestiltak som styrker bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Det skal legges vekt på synergi med andre tilskuddsordninger og god forankring i landbruksnæringa.

Trøndelag fylkeskommune

- [Tilskudd til folkehelsearbeid i Trøndelag](#): Tilskuddsordningen skal støtte tiltak som fremmer deltakelse i nærmiljøet, trivsel og livskvalitet samt er med og utjevner sosiale ulikheter.
- [Tilskudd til idrett og idrettsrelaterte prosjekter](#): Mulighet til å søke om tilskudd til idrettskretsen, tilskudd til idrettsarrangement på internasjonalt og nasjonalt nivå, og arrangement rettet mot mennesker med nedsatt funksjonsevne og arrangement rettet mot inkludering på regionalt nivå. I tillegg til utviklingstilskudd til idretts- og friluftslivsprosjekter av regional betydning.
- [Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet](#): Mulighet til å søke om spillemidler til idrettsanlegg, friluftslivsanlegg og nærmiljøanlegg.
- [Spillemidler til friluftslivsanlegg](#): Nå kan man få finansiert flere anleggstyper til friluftsliv med spillemidler.
- [Statlige midler til friluftsliv](#): Frivillige lag og organisasjoner kan søke om støtte til friluftslivsaktiviteter. Målgruppen er barn og unge, samt de lite aktive.
- [Støtte til mindre tilretteleggingstiltak i friluftsliv](#): Gjennom god tilrettelegging skal friluftslivsområdene gjøres lett tilgjengelige og attraktive for allmenhetens friluftsliv.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Trøndelag fylkeskommune (forts.)

- [Utviklingstilskudd innenfor idrett og friluftsliv](#): Tilskudd til etablering av nye friluftsråd og andre større friluftslivsprosjekter.
- [Prosjekt for friluftslivets ferdselsårer](#): Miljødirektoratet vil stimulere til at kommunene skaffer seg kunnskap om ferdselsårene som finnes i kommunen, hvilke behov de dekker og hvordan de kan utvikles til å skape mer aktivitet.
- [Idrettsstipend for ungdom](#): Fylkeskommunen deler hvert år ut stipend til unge idrettsutøvere, trenere og tillitsvalgte i alderen 16 - 23 år.
- [Tilskudd til regionale kultur- og frivillighetsorganisasjoner](#): Formålet med denne drifts- og aktivitetstilskuddsordningen er å stimulere til utvikling av regionale kultur og frivillighetsorganisasjoner i tråd med Trøndelagsplanen og Kulturstrategien «Balansekunst».
- [Støtte til utstyrssentraler 2023 - 2025](#): Bidra og motivere til at det etableres og oppgraderes flere utstyrssentraler rundt i Trøndelag slik at sports-, friluftsliv-, musikk- og annet kunst- og kulturutstyr blir tilgjengelig i flere nærmiljø enn i dag.
- [Tilskudd til friskliv, læring og mestring](#): Kommuner kan søke statlig tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud.
- [Regionale utviklingsmidler](#): Formålet med tilskuddsordningen er å støtte opp om prosjekter som bidrar til å realisere prioriterte mål og strategier i Verdiskapingsstrategien, regional strategi for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025 – med tilhørende handlingsplan 2022-2023.
- [Regionale midler til rekruttering og kompetanse \(RK\) og Regionale tilretteleggingsmidler \(RT\)](#): Tilskuddsordningene skal legge til rette for regional næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving, med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket.
- [SkatteFUNN](#): Bedrifter som investerer i forsknings- og utviklingsaktivitet kan få inntil 20 prosent av prosjektkonstandene som skattefradrag på skatteoppgjøret.
- [Regionalt forskningsfond Trøndelag](#): Regionalt forskningsfond Trøndelag har som formål å styrke FoU-innsatsen hos bedrifter, kommuner og FoU-miljøene i regionen.
- [DistriktForsk](#): DistriktForsk er en egen mobiliseringsordning finansiert av Kunnskaps- og distriktsdepartementet (KDD), men som sees i sammenheng med arbeidet i Regionalt forskningsfond Trøndelag.
- [Ungdomsfondet Trønderkassa](#): Målet med ordningen er at ungdommer skal kunne realisere sine egne prosjektideer, og gjennom dette lære og trene på utvikling, planlegging, og gjennomføring og utvikle entreprenørielle ferdigheter.
- [BIO Trøndelag](#): Bedriftsintern opplæring (BIO) Trøndelag skal bidra til kompetansehevingstiltak i bedrifter.
- [Samarbeidsprosjekter mellom oppvekst-/utdanningssektor og arbeids-/næringsliv](#): Tilskudd til å gi barn og unge kunnskap om, identifikasjon med og stolthet over lokalt arbeids- og næringsliv.
- [Tilskudd til sommerjobb for ungdom](#): Trøndelag fylkeskommune fortsetter praksisen fra de siste tre årene og gir tilskudd til sommerjobb for ungdom også sommeren 2023.
- [Kystskogmidler](#): Fylkeskommunene skal i forvaltningen av ordningen legge vekt på å bygge videre på det arbeidet som er gjort i kystskogbruket.
- [Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner](#): Tilskudd til sikring, istandsetting, vedlikehold, tilstandsregistrering og annet for teknisk og industrielle kulturminner.
- [Tilskudd til verdensarv](#): Tilskudd til sikring, istandsetting, skjøtsel, overvåking og andre nødvendige tiltak for kulturminner, kulturmiljøer og landskap i verdensarvområdet.
- [Tilskudd til tilstandsanalyse av verneverdige bygninger og båter](#): Tilskudd til tilstandsvurdering av verneverdig bygning eller verneverdig båt.
- [Tilskudd til brannsikring av tette trehusområder](#): Tilskudd til brannsikring for tette trehusområder med kulturhistorisk verdi.

Oversikt kunnskapsgrunnlag

KOSTRA/SSB	ssb.no	HUNT	HUNT dashbord	Frivilligsentraler	Norges Frivilligsentraler
Elevundersøkelse	udir.no	Fiskeridir. – ygdrasil	Akvakultur	Kulturminnesøk	Hjem - Kulturminnesøk
Ungdataundersøkelse	Rapporter - Ungdata	KS status kommune	Status kommune 2023 - KS	Husbanken	husbanken.no
Folkehelseprofil	Oppvekstprofil for kommuner og bydeler - FHI	Kommunebilde Statsforvalteren	Kommunebilde	Fremtidsverktøy	Velkommen til fremtidsverktøyet Norge 2040 - KS
Oppvekstprofil	Oppvekstprofil for kommuner og bydeler - FHI	Kommuneareal	Arealbruk i kommunene	IMDi	Tall og statistikk over innvandring og integrering IMDi
Barnehageundersøkelse	udir.no	Arealprofil	Arealprofiler 2022	Effektivitetsanalyse	regjeringen.no
Klimagassutslipp	Miljødirektoratet	Naturkampen	sabima.no	Kulturindeks	Norsk kulturindeks
Trøndelag i tall	Trøndelag i tall	Faktaside - frivillighet	Frivillighet Norge	Idrettsindeks	Norsk idrettsindeks
NHO-norgesmesterskap	Kommune-NM	Frivillige organisasjoner	Frivillige organisasjoner Trøndelag i tall	Anleggsoversikt	Anleggsregisteret.no
Vann-nett	VannNett-Portal	Omdisponering dyrka og dyrkbar jord	Omdisponering Trøndelag i tall		

Denne rapporten er utarbeidet for Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune i samsvar med Kontrakt datert 16.08.2023. Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i intervjuer med kommunen og i dokumentasjon som Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune har gjort tilgjengelig for oss, samt offentlig tilgjengelige data. PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi innestår ikke for at den er fullstendig, korrekt og presis. PwC har ikke utført noen form for revisjon eller kontrollhandlinger av Trøndelag fylkeskommunes eller Trondheim kommunes virksomhet. Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med Kontrakten. Rapporten og/eller informasjon fra rapporten skal ikke benyttes for andre formål eller distribueres til andre uten skriftlig samtykke fra PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune eller andre som følge av at vår rapport eller utkast til rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene eller Kontrakt.

PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til rapporten samt ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid. Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.